

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Overzicht van de Vlaamse rechtsliteratuur gedurende het gerechtelijk jaar 1964-1965

Wanneer wij de stapel boeken en geschriften, die gedurende het vorig gerechtelijk jaar ten onzent in de Nederlandse taal verschenen, vóór ons zien liggen, is hij voorzeker niet zo hoog als dit twee jaar geleden het geval was. Dit jaar was inderdaad uitzonderlijk vruchtbaar geweest en een zeer summier overzicht van de gepubliceerde juridische werken groeide spoedig uit tot een hele brochure.

Wanneer dit jaar de hoeveelheid minder uitgebreid is, moet voorzeker de kwaliteit voor vorige jaren niet onderdoen, want er werden in de laatste maanden enkele werken uitgegeven van allereerste gehalte, die onze Vlaamse rechtsliteratuur in belangrijke mate hebben verrijkt.

Misschien is wel het feit dat wij gedurende het vorig jaar een zeer intense verkiezingsactiviteit hebben gekend er de aanleiding toe geweest dat, voor vele juristen, hun tijd te zeer door politieke beslommeringen in beslag was genomen om hun toe te laten zich terdege aan juridische studie te wijden. Hoe dan ook, de Vlaamse rechtsliteratuur gaat, ondanks alle hinderpalen, ongestoord haar gang en wij kunnen, bij het overzicht van hetgeen geproduceerd werd, met genoegen vaststellen dat onze juridische productie weer een trap hoger gebracht werd naar het Europees peil.

* * *

In dit jaarlijks overzicht is het gebruikelijk dat wij aanvangen met het burgerlijk recht.

In de allereerste plaats dienen wij hier te vermelden het grote werk van de heer G. Baeteman, « *De hervorming van het huwelijksgoederenrecht in West-Europa* », dat voorzeker één van de allerbeste boeken is uit onze Vlaamse rechtsliteratuur. Het behandelt een onderwerp van brandende actualiteit en het is niet enkel een grondig wetenschappelijke studie van alle problemen die verband houden met het huwelijksgoederenrecht in België, doch de auteur heeft het vraagstuk onderzocht in het vergelijkend recht en heeft ook een diepgaand onderzoek ingesteld aangaande de toestanden in Frankrijk, Luxemburg, Nederland en West-Duitsland.

Werken zoals dit van de heer Baeteman waren tot

nog toe uitzondering in onze Vlaamse rechtsliteratuur en men zou moeilijk, op internationaal terrein, een boek kunnen aanwijzen dat zowel wat betreft de uitgebreidheid der kennis als wat betreft de voortreffelijkheid der methode en de klaarheid der uiteenzetting het hier besproken boek zou overtreffen.

De Vlaamse juristen dienen dan ook hun oprechte gelukwensen uit te spreken ten opzichte van de heer Baeteman en hem te zeggen hoe dankbaar zij zijn omdat hij dit grote werk in het Nederlands heeft willen schrijven en niet, zoals zovelen, een internationale taal gebruikt heeft teneinde het in bredere kring bekend te maken. Het werk is zo degelijk dat het vanzelf zijn weg zal vinden en dat ook zij, die in ons land de Nederlandse taal minder goed beheersen, zullen gedwongen zijn een inspanning te doen om van dit meesterlijk werk kennis te nemen.

Het is volkomen terecht dat de Koninklijke Vlaamse Academie voor wetenschappen, letteren en schone kunsten van België dit boek met goud heeft bekroond en er de uitgave van op zich heeft genomen in de reeks van haar verhandelingen.

Werken zoals dit van de heer Baeteman zijn de rijpe vrucht van de geweldige inspanningen die heel de gemeenschap der Vlaamse juristen reeds gedurende jaren heeft aan de dag gelegd om onze Vlaamse rechtsliteratuur te verheffen en te veredelen. Eens komt toch noodzakelijkerwijze dit langjarig streven tot bloei en in de heer Baeteman zien wij een van deze persoonlijkheden in wie de samenbundeling van uitgebreide wetenschappelijke kennis, helder doorzicht, reusachtige werkkraft, scherp ontledingsvermogen, talent en stijl, een meesterwerk heeft voortgebracht dat kan vermeld worden als een der mooiste wetenschappelijke monumenten die wij tot nog toe in onze Vlaamse rechtsliteratuur kennen.

Het onderwerp dat door de heer Baeteman in zijn werk wordt behandeld is uiterst actueel, daar in België, zoals in verschillende Europese landen, het huwelijksgoederenrecht op het punt staat belangrijke wijzigingen te ondergaan of in de laatste tijd reeds ondergaan heeft.

De auteur heeft zich ten doel gesteld een verge-

lijkende studie uit te werken betreffende het huwelijks-goederenrecht in België, Frankrijk, Luxemburg, Nederland en West-Duitsland, en hij heeft vooral zijn aandacht willen vestigen op de strekkingen tot wijziging en vernieuwing, die zich in deze verschillende landen hebben voorgedaan.

Als historisch uitgangspunt heeft hij het burgerlijk wetboek van 1804 genomen, omdat de regeling van het huwelijksgoederenrecht, dat in dit wetboek werd voorzien, in zeer belangrijke mate de wetgevingen van de verschillende bestudeerde landen heeft beïnvloed. In een eerste deel geeft hij dan ook een uitvoerige uiteenzetting van het tot stand komen en van de inhoud van dit wetboek van 1804 in verband met het huwelijksrecht. Voor elk van de bestudeerde landen zal de auteur in een breed onderzoek de hervormingstendenzen nagaan, die zich hebben doen gelden, en de verschillende opvattingen uiteenzetten die zich in de rechtsleer hebben gemanifesteerd om tot de herziening van het huwelijksgoederenrecht te komen.

Het onderzoek dat schrijver op dit gebied heeft ingesteld is uiterst volledig en men zou moeilijk in de rechtsliteratuur een voorstel of een wijziging kunnen opsporen die aan zijn aandacht zou zijn ontsnapt. Ook de wetten van 20 juli 1932 en van 30 april 1958, die in België ingrijpende wijzigingen hebben teweeggebracht in de verhoudingen tussen de echtgenoten, worden in het werk ontleed met de menigvuldige kritische bedenkingen, die na het in werking komen van deze wetten zo overvloedig in de rechtsleer aan de dag kwamen.

Deze uiteenzettingen worden gevolgd door een synthetische studie van de verschillende voorstellen tot hervorming van het huwelijksgoederenrecht, die in de laatste tijd in België werden verdedigd. Zij worden telkens door schrijver kritisch gewikt en gewogen en hun voor- en nadelen worden in het licht gesteld.

Het onderzoek gaat zeer ver en beperkt zich niet tot het zuiver huwelijksgoederenrecht, maar allerlei bijkomende problemen, zoals de naam van de echtgenoten, het erfrecht van de overlevende echtgenoot en de strafrechtelijke vraagstukken in verband met het huwelijk (overspel en onderhoud van bijzit, familieverlating, verduistering van vastgelegde goederen), de politieke rechten en de nationaliteit van de vrouw, worden eveneens in het onderzoek betrokken.

De uiteenzetting van de auteur wordt voortdurend gestaafd door middel van bewijspplaatsen uit een zeer uitgebreide literatuur en, waar het past, wordt verwezen naar de jurisprudentie.

De heer Baeteman heeft zich echter niet willen beperken tot de zuiver theoretische studie van het probleem; hij heeft zijn werk aangevuld met statistische, sociologische en economische gegevens, die een helder licht werpen op de toepassing van de wettelijke beginselen in de werkelijkheid.

In zijn besluiten betreffende het stelsel dat heden ten dage in België geldt, wijst de auteur er op dat, al heeft de Belgische wetgever zeer belangrijke hervormingen in het leven geroepen, hij nog een zeer grote achterstand heeft in te lopen, vooral op het gebied van het erfrecht en ook in verband met zekere strafrechtelijke problemen tussen de echtgenoten.

Op het gebied van het huwelijksgoederenrecht bevindt ons land zich op het ogenblik in een dubbelzinnige toestand, door het feit dat het huwelijksstelsel niet aangepast is aan de juridische gelijkheid, die onlangs tussen de echtgenoten tot stand kwam. Dat het nodig is, dat deze hinderlijke situatie zo spoedig mogelijk door de wetgever zou opgeheven worden, is duidelijk en de studie zelf van de heer Baeteman

toont aan welke rijke keuze door de wetgever kan gedaan worden tussen de verschillende stelsels, zoals ze ofwel in andere landen bestaan, ofwel door talrijke geleerde juristen werden voorgesteld.

Dezelfde methode, die voor België als leidraad geënd heeft, wordt ook door de heer Baeteman toegepast voor de studie van de andere landen, waarvan hij het huwelijksgoederenrecht onderzoekt. Ook hier worden telkens uitvoerige ontleding gegeven van de wetgevende hervormingen, die aan het oude burgerlijk recht van vóór een eeuw werden toegebracht, en over de menigvuldige hervormingsvoorstellen die, door politieke mandatarissen, of ook nog door commissies belast met de studie der hervormingen, werden uitgewerkt.

Het parallelisme in de gang van het onderzoek, wat de verschillende landen betreft, maakt het vergelijken van de stelsels uiterst gemakkelijk en de wetenschappelijke gegevens op dewelke de uiteenzettingen van de auteur gebouwd zijn, zijn overvloedig en benaderen voorzeker een volstrekte volledigheid.

De kritische beschouwingen, die voor elk land worden medegedeeld, zijn uiterst kostbaar en wegen zakelijk de voor- en nadelen van de voorgestelde of ingevoerde hervormingen af.

Het werk in zijn geheel vormt een zeer belangrijke bijdrage tot de rechtswetenschap in ons land en het zal zowel de zuiver wetenschappelijk geörienteerde juristen als zij die in de praktijk staan, uiterst welkom zijn. Een uitvoerige studie als deze van de heer Baeteman over het behandelde onderwerp ontbrak nog volledig in onze Nederlandstalige rechtsliteratuur.

Het boek, dat geschreven werd in een uitstekende taal wordt aangevuld met een uitvoerige bibliographie.

Ook wanneer vorig jaar geen enkel ander boek gepubliceerd ware, zouden wij nog met tevredenheid op dit jaar kunnen terugzien.

Voor de 14e jaarlijkse vergadering van de « *Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland* », die plaats had in de maand december 1964 te Amsterdam, schreef Prof. R. Derine een uiterst interessant preadvies over « *Hinder* ». Het vraagstuk der vergoeding die kan verschuldigd zijn wegens overdrevens last die veroorzaakt wordt door de nabuurschap is even belangrijk in zuiver recht als het gewichtig is voor de praktijk. Het komt er op aan te weten op welke juridische grondslagen het recht tot het bekomen van vergoeding wegens hinder bij nabuurschap kan gegrondvest worden, ten opzichte van wie het herstel der schade kan worden geëist en in wat de sanctie dient te bestaan. Al deze problemen worden door Prof. Derine grondig onderzocht. Hij wijst eerst op het feit dat gedurende geruime tijd de jurisprudentie uiterst verdeeld was wat betreft de oplossing van deze verschillende kwesties en hoe ook de rechtsleer getracht heeft langs verschillende wegen de abnormale hinder die veroorzaakt wordt te kompensereren.

Wanneer er zich een fout voordoet is de toestand zeer eenvoudig en zijn er geen problemen. De toestand wordt moeilijker wanneer geen bepaalde fout kan aangewezen worden. In dit geval heeft men geruime tijd de acties die wegens hinder werden ingesteld, gesteund op het beginsel van het misbruik van recht. Doch ook het begrip van misbruik van recht is aan heel wat evolutie onderhevig geweest. Wanneer men het in de beginne opvatte als een handeling die hoofdzakelijk was ingegeven om een ander te schaden, is men nadien tot de mening gekomen dat dit inzicht

volstrekt niet behoefde aanwezig te zijn opdat er zich misbruik van recht zou voordoen en dat de onverschilligheid ten opzichte van de belangen van de tegenpartij of de keuze die een groot nadeel meebrengt voor een gebuur terwijl zij slechts een gering voordeel oplevert voor hem die handelt, het misbruik van recht kan uitmaken.

Uiteindelijk is men gekomen tot de brede opvatting dat het misbruik van recht veeleer dient gezocht in een afwijking van het maatschappelijk einddoel van het recht.

Vele vonnissen hebben zich ook gesteund op het feit dat er zich een schade voordoet die de gewone maat van de burenlust overschrijdt. Juridisch komt het er op aan te weten of de acties die wegens hinder worden ingesteld zullen steunen ofwel op artikel 544 ofwel op artikel 1382 van het B.W.

De zeer diverse oplossingen zijn uiteindelijk gefinancierd geworden door een paar zeer belangrijke arresten van het Hof van Cassatie, een arrest van 1949 en een van 1960, waarvan de auteur de inhoud ontleedt.

Voortaan staat het vast dat ook buiten elke foutieve gedraging de eigenaar aansprakelijk kan zijn.

Al wordt deze richtlijn van het hoogste hof thans algemeen door de rechtspraak gevolgd, doch blijven nog enkele bijkomende vraagpunten over, namelijk deze te weten op welke personen deze theorie van toepassing is. Prof. Derine gaat dit na voor de huurders, de vruchtgebruikers en de aannemers. In de vele gerechtelijke beslissingen die door schrijver worden aangehaald is steeds het criterium terug te vinden of de schade al of niet bovenmatig geweest is.

Om nu dit begrip van bovenmatige hinder te concretiseren hebben de rechtsmachten meerdere omstandigheden in aanmerking genomen, zoals de invloed van streek, wijk, tijdperk, urbanisme en technische vooruitgang, de eerste aanwezigheid en de bijzondere receptiviteit van de benadeelde partij, zodat aan de hand van het algemeen criterium zich een zeer genuanceerde rechtspraak heeft ontwikkeld.

Het laatste gedeelte der studie onderzoekt de kwestie van de sanctie die bij overdreven hinder kan toegepast worden.

De studie van Prof. Derine is een brilante en volledige ontleding van een zeer gewichtig rechtsprobleem, waarvan allerlei modaliteiten nog dagelijks vóór de rechtbanken betwist worden.

In de *Algemene Practische Rechtsverzameling* zijn enkele belangrijke aanvullingen van sommige tractaten verschenen. Dit is het geval voor dit betreffende «*De Landpacht*» van de heren *Albert Declercq* en *Michiel Sevens*, waarvan sommige nummers door een volledig nieuwe tekst vervangen werden.

Hetzelfde gebeurde voor de verhandeling van de heer *J. De Zegher* over «*Kleine nalatenschappen*».

Het is het groot voordeel van een losbladige uitgave zoals de *Algemene Practische Rechtsverzameling* deze aanvullingen regelmatig mogelijk te maken. Hoezeer is echter dit voordeel in deze uitgave in geweldige mate beperkt, door de uiterst onpractische wijze waarop de aanvullingen geschieden. De lezer weet er moeilijk weg mee. Zij kunnen niet aangebracht worden op de plaats waar zij thuishoren, tenminste de ene wel, de andere niet, en het wordt tenslotte een hopeloos gesukkel. Ik heb zopas de aanvullingen geklasseerd die mij regelmatig worden toegezonden voor de edities van de *Juris-Classeurs*, die op de eenvoudigste, gemakkelijkste en duidelijkste wijze kunnen

aangebracht worden op de plaats waarvoor zij bestemd zijn. Wanneer ik daarna de *Algemene Practische Rechtsverzameling* ter hand neem is er voorzeker aanleiding wrevelig te worden wegens het feit dat een zo prachtig werk, dat van zulke onberekenbare betekenis is voor onze Vlaamse rechtswetenschap, zo grondig verknoeid wordt door de onredelijke wijze waarop de uitgave geschiedt.

Reeds meerdere malen werd hierop de aandacht gevestigd zonder enig resultaat. Het wordt hoog tijd dat de beheerraad van de *Algemene Practische Rechtsverzameling* eens terdege deze aangelegenheid zou aanpakken en met de uitgeverij de nodige besprekingen zou aansnijden om tot een behoorlijke uitgave te kunnen komen.

* * *

Op het gebied van het strafrecht is een belangrijk nieuw boek verschenen van de hand van Prof. *Herman Bekaert*, *Handboek voor studie en praktijk van het Belgisch strafrecht*.

Men kon zich afvragen of na de reeds verouderde werken van De Hoon en Vliebergh, maar vooral na de recente leerboeken van Collin, Simon en Rubbrecht, er nog behoefte bestond aan een nieuw leerboek betreffende dezelfde stof. Laten wij dadelijk zeggen dat het boek van Prof. Bekaert volstrekt niet overbodig is. Het was de bedoeling van de auteur een leerboek te schrijven voor studenten en hij is daar uitstekend in geslaagd, vooral door de zeer levendige opvatting die het boek kenmerkt. Inderdaad, de auteur heeft zich beijverd om voortdurend zijn uiteenzettingen te illustreren met een weelde van voorbeelden. Het zijn, vooral op het gebied van het strafrecht, deze voorbeelden die zo sterk spreken tot de geest van de studenten en die het hun zo gemakkelijk maken zich de stof te assimileren. Wat dit betreft heeft het boek dan ook uitzonderlijke verdiensten en dient het ten eerste als studiewerk aanbevolen.

Het positieve strafrecht wordt opgebouwd op historische en sociologische grondslag. In het begin van zijn boek wijst schrijver er op dat het strafrecht tenslotte een proefondervindelijke wetenschap is. De misdadiger is immers een natuurverschijnsel en het strafrecht moet zich daarom aanpassen aan hetgeen zich in de maatschappij afspeelt. Wanneer men dan nog rekening houdt met de relativiteit die zich in elke maatschappij voordoet, is het duidelijk hoe een wetenschappelijke studie van het strafrecht uiterst genuanceerd dient te zijn en met de onmiddellijke behoeften van het maatschappelijk leven en van de praktijk dient rekening te houden. Doorheen heel dit lijvig boek van 359 blz. heeft de schrijver dit criterium geen ogenblik uit het oog verloren.

Het werk is daarbij uiterst volledig. De uiteenzetting wordt voortdurend toegelicht met gegevens uit de criminologie zonder dat nochtans dit zou worden tot een ballast voor de studenten, daar enkel het noodzakelijke gegeven wordt dat nuttig kan zijn voor een praktische toepassing van het strafrecht.

Wie dit boek heeft doorgewerkt zal een zeer duidelijk inzicht hebben in het strafrecht en zal ook terdege gewapend zijn om in de rechtbanken op doeltreffende wijze op te treden. Het is ten eerste te hopen dat de studenten in het strafrecht, naast de andere cursussen die zij zouden bestuderen, dikwijls dit boek zullen ter hand nemen, waar zij voortdurend ontelbare wetenswaardigheden zullen vinden die ten eerste zullen bijdragen tot een juist begrip en tot een klaar inzicht.

Wat het positief strafrecht betreft schreef de heer J. D'Haenens, substituut van de Procureur des Konings te Gent, voor de «Vereniging voor de vergelijkende Studie van het recht van België en Nederland» een zeer te waarderen preadvies over «De motivering van het feitelijk en rechtskundig dispositief in het strafvonnis naar Belgisch recht».

De studie vormt een volledig positiefrechtelijk onderzoek en schrijver begint met een inventaris te maken van al de wettelijke bepalingen die in de teksten zijn ingelast om aangaande de motivering aan de magistratuur bepaalde plichten op te leggen. Nadat hij een scherpe scheidslijn heeft getrokken tussen motief en dispositief, gaat de auteur de vele vormvereisten na die met de motivering verband houden. Zeer belangrijk is zijn onderzoek betreffende de rol der partijen in het tot stand komen der motieven, wat leidt tot de juridische ontleding van de betekenis der door de partijen genomen «besluiten». In welke mate dient de rechter op de besluiten te antwoorden? Dit antwoord is verplicht van het ogenblik dat in de besluiten *middelen* ontwikkeld worden of ze dan al van feitelijke of van juridische aard mogen wezen. Enkel de loutere beweringen, die in besluiten worden aangehaald, kunnen door de rechter verwaarloosd worden. Deze besluiten kunnen schriftelijk of mondeling genomen worden en ook een eenvoudige schriftelijke nota is als een besluit te beschouwen indien ze middelen van verweer of excepties inhoudt en voor zover ze tijdens de debatten ter kennis is gekomen van de rechter.

Aangaande dit alles heerst nog zeer veel verwarring en het is uiterst nuttig dat door de heer D'Haenens hier de onderscheidingen scherp getrokken werden.

Het tweede gedeelte van de studie behandelt de motivering der verschillende dispositieven in het bijzonder, namelijk de preliminaire vragen en de beslissingen die het gevolg zijn van het dispositief over de grond.

Voorzeker een waardevol en leerrijk preadvies.

Een belangrijke studie, die op het gebied van het strafrecht dient vermeld, is de lezing die gehouden werd door Prof. J. Rubbrecht in de Koninklijke Vlaamse Academie voor wetenschappen, aangaande «*Peilingen in het gebied der ongestrafte criminaliteit*», die verscheen in de mededelingen dezer Academie.

De auteur heeft zich ten doel gesteld te onderzoeken welke de waarde is van de criminele statistiek. Hij stelt de soms verrassende wijzigingen vast die zich voordoen in de cijfers aangaande de strafbare feiten en hij zet de verschillende redenen uiteen om dewelke dit statistisch cijfermateriaal niet kan bogen op een absolute betrouwbaarheid. Zeer talrijke omstandigheden zijn van aard het criminaliteitscijfer sterk te beïnvloeden. Het blijft dan ook de vraag te weten in welke mate de cijfers beantwoorden aan de werkelijkheid. Immers de criminele statistiek is toch maar een veroordelingsstatistiek. Iedereen weet dat, om diverse redenen, lang niet alle daders van misdrijven veroordeeld worden.

Prof. Rubbrecht bespreekt dan de pogingen die ondernomen werden, reeds door Quetelet, en verder door Ledent om te komen tot een berekening van de «ongestraftheidscijfers». De resultaten hiervan zijn verrassend, doch ook zij kunnen op geen wiskundige zekerheid bogen.

In Duitsland werd getracht het probleem op meer wetenschappelijke wijze te benaderen, onder andere door Von Weber en K. Meyer, waarvan de auteur de methoden alsmede de resultaten uiteenzet.

Het besluit van Prof. Rubbrecht is dat wanneer onze officiële statistieken aanwijzen dat de criminaliteit in ons land zou dalen, wij dit niet zo maar grif mogen aanvaarden, en dat het geboden is, aan de hand van de nieuwere methoden die thans in het buitenland worden aangewend ook voor ons land tot een betere beoordeling van de werkelijkheid te komen.

De noodzakelijkheid ener voortdurende aanpassing van de wetgeving op het wegverkeer aan de behoeften van de practijk geven regelmatig aanleiding tot nieuwe commentaren op de verkeersregeling.

Dit jaar heeft de heer A. Vander Stichelen, docent aan de rijksuniversiteit te Gent, die ons reeds talrijke voortreffelijke verhandelingen bezorgde over het onderwijs in zijn verschillende graden, een uitgebreid tractaat doen verschijnen over de «*Politie op het wegverkeer*», dat verscheen in het *Administratief Lexicon*.

Het onderscheidt zich volledig van de vele populaire overzichten van de verkeersreglementering en het vormt een wetenschappelijk opgevatte, uitstekende studie van alle voorschriften betreffende het gebruik der openbare wegen. Wie een delicaat juridisch probleem op dit gebied ter behandeling heeft, zal voorzeker met het grootste nut dit werk van de heer Vander Stichelen ter hand nemen. Het is vooral rijkelijk gestoffeerd met verwijzingen naar de rechtspraak en volkomen op de hoogte van de meest recente problemen die zich op dit terrein voordoen.

Dergelijke volstrekt juridische uiteenzetting maakt de meer populaire geschriften betreffende dezelfde stof geenszins overbodig. Tussen deze laatste dienen wij een zeer bevattelijk boekje te vermelden van de hand van de heer Frans Ghysens, die vooral de bedoeling heeft gehad pedagogisch werk te verrichten, de weggebruikers met de toepassing van de verkeersreglementering vertrouwd te maken en op eenvoudige en duidelijke wijze de hoofdpunten van het verkeersreglement toe te lichten.

De verzekeringsmaatschappij «*De Verenigde Verzekerden*» heeft zich een paar jaar geleden bijzonder verdienstelijk gemaakt door de uitgave van haar «Handboek van de wetgeving op het wegverkeer», dat uiterst nuttig is gebleken voor de voerders van autowagens, die daarin een zakelijke en eenvoudige uiteenzetting vinden van alle vraagstukken die dagelijks behandeld worden vóór de rechtbank, betreffende het wegverkeer.

Thans heeft dezelfde maatschappij een nieuw boekje doen verschijnen «*Schade aan voertuigen*», waarin de soms zeer delicate problemen besproken worden van de vergoeding die verschuldigd is door hen die aan autowagens schade hebben toegebracht.

Na een bondige uiteenzetting van de principes geeft het werk zeer talrijke voorbeelden van schadegevallen, toegelicht door een overvloedige rechtspraak.

Eerst wordt gehandeld over het bewijs van de schade met de essentiële beginselen betreffende het deskundig onderzoek, — het moge minnelijk geschieden of door het gerecht bevolen worden. Ook de schadevergoeding *ex aequo et bono* wordt hier toegelicht.

Zeer belangrijk is het 3e hoofdstuk dat gewijd is aan de herstelling van het voertuig en de verschillende modaliteiten die hiermede gepaard gaan. Nuttig en leerrijk zijn de beschouwingen die de auteur mededeelt betreffende de vergoeding van de schade in het vreemd recht.

Oneindig vele betwistingen doen zich voor aangaande de vergoeding voor bedrijfsschade en gebruiks- en genotsderving. Al wat in de praktijk voorkomt wordt hier grondig ontleed en de menigvuldige gegevens die in het werk aangehaald worden zullen aan de advocaten lange opzoekingen besparen, daar hun hier een zeer uitvoerige rechtspraak wordt medegedeeld.

Het werkje wordt besloten met beschouwingen betreffende diverse vraagpunten zoals het bonusverlies, de verbreking van een voordelige verzekering, het ereloon van de advocaten in België en in het buitenland, de kosten van het deskundig onderzoek, de verplaatsingskosten, deurwaarderskosten, enz.

Ook over het ogenblik op hetwelk de schade moet geschat worden, wordt afzonderlijk gehandeld.

De zeer uitvoerige gegevens die in het boek voorkomen werden verzameld door de heer René Ullrich, die door zijn inspanningen een grote dienst aan de practici heeft bewezen.

* * *

Het boek dat werd uitgegeven door de heer G. Van Boxsom, « *Rechtsvergelijkende studie over de nationaliteit der vennootschappen* », opgenomen in de reeks van het *Inter-Universitair centrum voor Rechtsvergelijking*, hoort evenzeer thuis in de rubriek van het handelsrecht als in deze van de rechtsvergelijking. Het is een zeer belangrijk en zeer origineel werk, dat een vraagstuk uitdiept waaraan tot nog toe al te weinig aandacht werd besteed en dat meestal op oppervlakkige wijze werd behandeld. Reeds geruime tijd werd in internationaal milieu de behoefte gevoeld aan een exhaustieve studie van dit vraagstuk en verschillende internationale juridische verenigingen hebben er zich reeds mee beziggehouden. Het boek van de heer Van Boxsom geeft ons thans een zeer volledig overzicht, aan de hand van de rechtsleer en de jurisprudentie, van de opvattingen aangaande de nationaliteit der vennootschappen zoals die voorkomen in België, het Groothertogdom Luxemburg, Nederland, Duitsland, Frankrijk en Italië, de zes landen der E.E.G.

De schrijver wijst er in een voorafgaandelijk hoofdstuk op hoe de vraag naar de nationaliteit van vennootschappen belang kan hebben zowel in het internpubliekrecht als in het internationaal privaatrecht en in het internationaal publiekrecht. Er dient echter vastgesteld dat de criteria, die door het recht van elk land gebezigd worden, op deze drie gebieden meestal verschillend zijn.

Om tot een oplossing te komen is het vereist dat men er zich nauwkeurig zou van bewust zijn dat de nationaliteit van een vennootschap volledig verschillend is van wat men verstaat door de nationaliteit van een individu. Men moet er zich telkens rekenschap van geven of het gaat om toepassing van vreemdelingenrecht, om internationaal privaatrecht ofwel om de uitvoering van een internationale overeenkomst.

Het doel is natuurlijk dat er in de zes landen eenheid zou komen betreffende het begrip van de nationaliteit van de vennootschappen en dat de aangelegde criteria uniform zouden worden.

De auteur onderscheidt dan twee grote stelsels die in de rechtsleer en in de rechtspraak voorkomen: 1° het stelsel waardoor de bevoegde wet wordt aangeduid door de werkelijke zetel der vennootschap en 2° het systeem waardoor de vennootschap wordt onderworpen aan het recht volgens hetwelk zij gesticht werd.

Dit tweede stelsel, dat hoofdzakelijk aanvaard wordt in de Angelsaksische landen, geniet de voorkeur van

de auteur. Hij onderzoekt er de voordelen en de nadelen van, nadelen die vooral kunnen bestaan in wetsontduiking en de heer Van Boxsom gaat na welke mogelijkheden er bestaan om deze nadelen te onderwerpen.

Het grootste gedeelte van het boek wordt dan ingenomen door de uiteenzetting van de opvattingen die in elk van de bestudeerde landen aan de dag zijn gekomen, waarbij de grondige kennis van de auteur der rechtspraak in de verschillende landen ten eerste dient gewaardeerd te worden.

Eindelijk bespreekt de schrijver nog de gevolgen van artikel 58 van het Verdrag van Rome en de verschillende internationale overeenkomsten die op het getouw staan.

Het is bijzonder verheugend dat een werk zoals dit van de heer Van Boxsom, een zo belangrijk probleem van internationale betekenis, op zulke grondige en voortreffelijke wijze bestudeerd heeft in de Nederlandse taal. Het boek vormt voor de Vlaamse rechtswetenschap een zeer aanzienlijke aanwinst.

* * *

Wat het staatsrecht betreft waren de nieuwe werken vrij zeldzaam.

Een oorspronkelijke bijdrage tot deze rechtstak vormt het preadvies van de hand van de heer H. Lenaerts, docent aan de rijksuniversiteit te Gent, over de « *Vaste Colleges van Advies en Bijstand in België* ». De auteur vangt zijn studie aan door er op te wijzen dat, in tegenstelling met de Nederlandse grondwet onze Belgische constitutie geen vaste colleges van advies en bijstand kent, wat natuurlijk niet belet dat er zeer talrijke dergelijke colleges bestaan en dat zij in de praktijk van ons staatsleven een zeer belangrijke rol spelen.

Zij komen heel wat meer voor bij de activiteit van de uitvoerende macht dan bij deze van de wetgevende macht. Voor deze laatste is het advies van de Raad van State in sommige gevallen verplichtend, in andere facultatief. Van deze laatste mogelijkheid wordt door het Parlement echter zelden gebruik gemaakt. De colleges van advies en bijstand, die de uitvoerende macht ter zijde staan, zijn menigvuldig en van zeer verscheiden aard. Sommige van deze colleges hebben rechtspersoonlijkheid andere niet. De opgerichte commissies, raden en comité's die een uitgebreide adviserende bevoegdheid hebben, zijn zo talrijk dat hun aantal wel de 500 overtreft. Vele bestaan echter slechts in naam en oefenen geen werkelijke activiteit uit en de auteur is dan ook de mening toegedaan dat men, met het oog op hun praktische betekenis, zou kunnen overgaan tot een drastische opruiming van vele dezer colleges. Andere echter spelen een uiterst belangrijke rol en bepalen de wetgeving op het gebied dat aan hun bevoegdheid is onderworpen, zoals dit het geval is met talrijke paritaire comité's in het sociaal recht.

Prof. Lenaerts onderzoekt achtereenvolgens de inrichting van de colleges van advies en bijstand, de wijze waarop zij werken en de sancties die gesteld zijn in bepaalde gevallen op het miskennen van hun tussenkomst.

Daar waar zij een belangrijke invloed uitoefenen zou het volkomen verantwoord zijn dat zij, zoals in Nederland, een autonome verordenende bevoegdheid zouden verkrijgen. Dit is in België grondwettelijk onmogelijk en ten onzent geldt het verbindend verklaren bij Koninklijk Besluit van de beslissingen die door de paritaire comité's worden genomen. De heer Lenaerts acht dit slechts een voorlopige oplossing die uiteindelijk zal moeten leiden tot het rechtstreeks toekennen van verordenende bevoegdheid aan de bedrijfslichamen.

Deze studie is een uitstekende synthese van dit gewichtig probleem in ons tegenwoordige staatsbestel.

Het feit dat 25 jaar geleden de inspectie van financiën in ons land werd opgericht heeft aanleiding gegeven tot de uitgave door het Ministerie van Financiën van een lijvig en luxueus herdenkingsboek «*De Inspectie van Financiën*». Het is tweetalig opgevat en bevat talrijke studiën in de Nederlandse taal die uitstekende wetenschappelijke bijdragen zijn tot onze literatuur over dit speciaal gedeelte van het staatsrecht.

Het boek is zo uitgebreid dat het ons niet mogelijk is de verschillende belangrijke Nederlandse opstellen, die er in voorkomen, summier samen te vatten. Wij dienen ons dan ook te beperken tot de vermelding van deze in het Nederlands gestelde bijdragen.

De heer G. Ilegems schreef een «*Historiek van de Inspectie van Financiën*» en de heer M. Spreutels een studie over «*De Inspectie van Financiën in de Toekomst*». De heer K. Dierckx handelde over «*De Inspecteur van Financiën als financieel adviseur van de Minister*» en van de hand van de heer K. Raes vinden wij een opstel over «*De Inspecteur van Financiën als economisch adviseur*». Verder schreef de heer V. Delvaux over «*Doelmatigheid in de Begrotingsstructuur*» en de heer J. Cariks over «*Naar rationeel Subsidiebeleid*».

Naast meerdere in het Frans gestelde studiën hebben ook enkele buitenlanders overzichten gegeven van de inspectie der financiën zoals zij werkt in Frankrijk, in Luxemburg, in Italië, in Nederland, in West-Duitsland en in de internationale organisaties.

Naast deze uitgebreide uitgave werd ook nog een afzonderlijk kleiner werk gepubliceerd over de inspecties van financiën in de Benelux-landen, met een voorwoord van Baron Van Lynden, secretaris-generaal van de Benelux Economische Unie.

In verband met het staatsrecht dienen ook even aangestipt te worden de verschillende geschriften in verband met de Vlaamse Beweging, die zich ten doel stelt meer en meer de staatsstructuur en het regeringsbeleid aan te passen aan de behoeften van de beide volks groepen die ons land samenstellen.

Hier komen in de eerste plaats in aanmerking de zeer belangrijke uitgaven van de *Kultuurraad voor Vlaanderen*. In een reeks brochures op luxueuse wijze uitgegeven werden enkele vraagstukken van het grootste belang voor het Vlaamse volk onderzocht door vooraanstaande specialisten. In de eerste plaats werd aandacht gewijd aan de «*Doorstroming naar de Universiteit*». Op het gebied van het hoger onderwijs heeft inderdaad de Vlaamse volksgroep nog een reusachtige achterstand in te lopen en het is voorzeker een van de hoofddoeleinden van de staatstaak, in de tegenwoordige tijd van technische vooruitgang, een volgestrekte gelijkheid te verzekeren op het gebied van de hogere ontwikkeling tussen Vlamingen en Walen. Prof. Dr. I. Coutsier en drs. A. Bonte hebben aan dit vraagstuk twee brochures gewijd waarin het probleem sociologisch wordt onderzocht en waarbij uitgebreide statistieken worden aangewend. Deze geschriften bewijzen zonneklaar welke grote inspanning er zal dienen gedaan door de Staat om het hoger onderwijs werkelijk te democratiseren en aan de Vlaamse bevolkingsgroep het hem toekomend aandeel te verzekeren.

Dr. J. I. Wieërs schreef over hetzelfde onderwerp een derde brochure, waarin hij hoofdzakelijk de midelen bespreekt om het hoger onderwijs in Vlaanderen te bevorderen en een diepgaand onderzoek instelt naar het probleem van de «*Studiebeurzen als hefboom*» tot bevordering van het hoger onderwijs.

In een ander werk, gepubliceerd in dezelfde serie, werd door de sociologische onderzoeksgroep «*Mens en Ruimte*» een wetenschappelijke navorsing ingesteld naar de toestand in «*De Brusselse randgemeenten*», gesteund op een uitgebreid statistisch materiaal en uitmuntend door zijn strenge objectiviteit. Wie op de hoogte wil zijn van de werkelijkheid in het Brusselse moet in de eerste plaats van dit belangrijk verslag kennis nemen.

Eindelijk heeft de heer M. Van Haegendoren een werkje geschreven over «*Het sociaal-cultureel vormingswerk in Vlaanderen*», speciaal in verband met het overheidsbeleid, dat een voortreffelijke uiteenzetting geeft van de toestand en middelen uitstippelt voor de taak van de overheid in de toekomst.

Vermelden wij, volledigheidshalve, dat het «*Studien Informatiecentrum*» te Brussel voortgaat met in de Franse taal beknopte studiën te verspreiden, teneinde bij onze Waalse landgenoten een objectieve beoordeling van de Vlaamse beweging te doen ingang vinden. Dit jaar verscheen van de hand van de voortreffelijke historicus Leo Picard een brochure «*Flamingantisme et Démocratie*», waarin de ontwikkeling van het Vlaamse streven geplaatt wordt in het algemeen kader van de sociale ontwikkeling. Met hetzelfde doel werd door de *Kultuurraad voor Vlaanderen* een brochure uitgegeven van de hand van de heer M. Van Haegendoren, «*Le Mouvement Flamand*», geschreven met een zo serene oprechtheid en goede trouw en een zo overtuigend bewijsmateriaal, dat het niet anders kan of de meest hardnekkige tegenstrevers van de Vlaamse gedachte er diep door geschokt moeten worden.

Het lijdt geen twijfel dat deze uitgaven in de Franse taal betreffende Vlaamse aangelegenheden op de meest nuttige wijze zullen bijdragen tot beter begrip van de taaltoestanden en tot hechtere verstandhouding tussen onze volks groepen en dat zij een kostbaar materiaal bezorgen aan de overheidsinstanties om ons staatsrecht te leiden in de banen der toekomst.

Het heeft ons ook bijzonder verheugd dat de *Kultuurraad voor Vlaanderen* ook voor een Engelse vertaling van het zo gaaf en gedegen werkje van Dr. M. Van Haegendoren heeft gezorgd, onder de titel «*The Flemish Movement in Belgium*», dat stellig in breed internationale kring begrip en sympathie voor onze beweging zal wekken.

Zovele andere geschriften betreffende de verhouding tussen onze beide volks groepen zouden hier nog kunnen aangestipt worden. Beperken wij ons tot het zeer oprecht boekje van Dirk Vanderburcht, «*Belgen op de tweesprong*», waarin de hedendaagse felle tegenstellingen tussen Vlamingen en Walen met grote onbevangenheid worden nagegaan, waarin originele bedenkingen voorkomen over huidige slagwoorden zoals nationalisme en federalisme en waarin met oprechtheid gestreefd wordt naar het vinden van een oplossing aan de hand van redelijke overwegingen, in het perspectief van het toekomstige Europa.

In 1965 bestond de *Algemene Spaar- en Lijfrentekas* honderd jaar. Dit eeuwfeest werd herdacht door de uitgave van een prachtig gedenkboek, rijk geïllustreerd, waarin een breed overzicht wordt gegeven van het

spaarwezen in ons land en daarmee ook van heel onze economische evolutie. Het boek, zo vol van uiterst interessante gegevens, heeft slechts op onrechtstreekse wijze betrekking met het recht, wat niet belet dat wij er heel wat in vinden betreffende financieel recht, verzekeringswezen en ook betreffende sociaal en administratief recht.

De jurist die dit boek ter hand neemt zal er voorzeker veel en lang in lezen en er ook ongetwijfeld veel in leren

* * *

Het *administratief recht* stond in het teken der gemeenteverkiezingen, waarover een paar degelijke verhandelingen verschenen.

De Heer *Fernand Debaedts*, substituu-auditeur-generaal bij de Raad van State, was bijzonder bevoegd om deze stof te doorgronden, daar het in de laatste jaren de Raad van State is, die in laatste aanleg te oordelen heeft over heel het contentieux van de gemeenteverkiezingen.

Zijn verhandeling « *Gemeenteverkiezingen* » is verschenen in het *Administratief Lexicon* en vormt een uitgebreide monografie van meer dan 100 bladzijden over twee kolommen kleine druk.

Het tractaat bevat een volledig en zeer te waarderen commentaar op alle bepalingen van de gemeentekieswet en bespreekt de vereisten van kiesgerechtigdheid en van kiesbaarheid, de taken van overheidsorganen in verband met het inrichten van de gemeenteverkiezingen, de organisatie van stembureau's en stemopnemingsbureau's, de voordracht van de kandidaten en de voorbereiding van de verkiezing, waarbij wordt uitgeweid over de vrijheid van stemming en de kiespropaganda met verwijzing naar de rechtspraak des-aangaande.

Na de beschrijving der stemverrichtingen en der stemopneming handelt de auteur over de algemene telling en zetelverdeling, om dan uitvoerig de geldig-verklaring der verkiezing en het beslechten van geschillen na te gaan. Daarbij wordt voortdurend verwezen naar de jurisprudentie van de Bestendige Deputaties en van de Raad van State.

Eindelijk wordt in een laatste hoofdstuk de aandacht gevestigd op het voortijdig einde van het mandaat van een gemeenteraadslid, de vervallenverklaring en de onverenigbaarheden. Dit alles wordt gevolgd door een uitvoerige bibliographie.

Het is een verhandeling die uitmunt door klaarheid en overzichtelijkheid en die een schat geeft van verwijzingen naar de administratieve rechtspraak, zodat zij voortdurend als maatstaf kon gebruikt worden bij het behandelen van de vele geschillen die steeds de nasleep zijn van de gemeenteverkiezingen.

Het werk vult een leemte aan in het *Administratief Lexicon*.

Beknoper doch zeer degelijk is het boekje dat door de heren *J. Putzeys* en *M. Denys* over hetzelfde onderwerp werd gepubliceerd, « *Commentaar op de gemeentekieswet, met aantekeningen uit de rechtspraak van de Raad van State* ».

De behandeling is meer synthetisch doch geeft ook zeer talrijke verwijzingen naar de administratieve rechtspraak, vooral deze van de Raad van State.

Het werkje is uiterst geschikt als eerste oriëntatie voor het behandelen van betwiste problemen en het vormt een voortreffelijk richtsnoer voor de praktijk.

Het was voorzeker ook de gemeenteverkiezing en de vernieuwing van vele gemeenteraden die er aanleiding toe waren dat door de heer *Maurice Michiels*, secretaris-generaal van de Gemeentedienst van België, een boek werd uitgegeven met als titel « *1001 praktische vragen en antwoorden over het beheer van gemeente, C.O.O., kerkfabriek* ».

In dit werk worden, vrij uitvoerig, alle vragen beantwoord die verband houden met het gemeentebestuur en het beheer der Commissies van Openbare Onderstand en der kerkfabrieken. De methode die aangewend wordt is deze van de catechismus. Deze is voorzeker ten huidige dage niet meer in zwang voor juridische werken, waarbij steeds de systematische methode verkozen wordt. Doch het boek is bestemd voor talrijke leden van Schepencolleges en Gemeenteraden, vooral in kleine gemeenten, die geen juristen zijn, en, bij het nalezen van het boek, komt men wel tot het besluit dat deze verouderde methode haar goede zijde heeft. De vraag wordt telkens op positieve, zelfs brutale wijze gesteld en de antwoorden die er op gegeven worden zijn doeltreffend, volkomen betrouwbaar en helemaal aangepast aan de praktische behoeften.

Het lijdt dan ook geen twijfel dat het boek aan vele gemeente-mandatarissen vrij belangrijke diensten zal bewijzen. Het wordt volledig met de wettelijke teksten op het bestudeerde gebied.

Het werk dat in 1956 werd uitgegeven door de heren *André de Grand Ry* en *Maurice-André Flamme* betreffende de regeling van de overeenkomsten voor rekening van de staat is een uitzonderlijk succes geweest. Dit was wel te verwachten, daar over dit zo speciaal en toch zo belangrijk onderwerp tot dan toe haast niets gepubliceerd werd. De voortdurende uitbreiding van de staatssamenkomst in het gemeenschapsleven en de belangrijke werken die door de overheid worden ondernomen hebben de wetgeving op dit stuk in voortdurende beweging gehouden. Het vroegere commentaar werd vrij spoedig verouderd en meerdere wettelijke en reglementaire teksten hebben een fel gewijzigde toestand in het leven geroepen. Er was eerst de wet van 4 maart 1963, die een nieuw kader trok voor de overeenkomsten met de overheid en recente koninklijke en ministeriële besluiten hebben de stof steeds dichter aangepast aan de nieuwe omstandigheden. Een hernieuwde algemene studie was volstrekt vereist en deze werd ons bezorgd door de heren *de Grand Ry* en *Flamme* in hun boek « *Praktische commentaar bij de reglementering van de overheidsovereenkomsten* ».

In dit nieuw werk wordt een artikelsgewijze bespreking gegeven zowel van de wet van 4 maart 1963 als van het Koninklijk besluit van 14 oktober 1964, waarbij telkens op scherpzinnige wijze de ratio legis wordt opgespoord, waarna de praktische toepassing van de wettelijke bepalingen wordt ontleed aan de hand van menigvuldige administratieve omzendbrieven en van de rechtspraak van de Raad van State.

In een derde deel van het boek wordt gehandeld over het algemeen lastencohier, voor zover dit reeds aan de nieuwe wetgeving is aangepast.

Het nieuw boek van de auteurs zal voorzeker evenveel succes kennen als zijn voorganger.

Op administratiefrechtelijk gebied heeft ook *Prof. H. Adriaens* der Rijksuniversiteit te Gent, lid van de Raad van State, zich door een grote activiteit onderscheiden.

Hij bezorgde in de eerste plaats een nieuwe bewerking van zijn verhandeling over de « *Beroepsregeling* »,

verschenen in het Administratief Lexicon, waarvan wij vroeger reeds de degelijkheid hebben onderstreept. Het is een heel nieuw werk geworden en deze omwerking heeft het tractaat thans op de hoogte gebracht van de toestand tot op 1 mei 1965. Na het commentaar op de wet van 24 december 1958 die de beroepsuitoefening regelt, worden in het werk al de gegevens bijgebracht betreffende de geldende reglementen aangaande de uitoefening van verschillende beroepen, die door een hele reeks koninklijke besluiten werden uitgevaardigd.

Ook van de hand van Prof. H. Adriaens verscheen een studie over het «*Algemeen reglement op de bescherming van de bevolking en van de werknemers tegen het gevaar van de ioniserende stralingen*». De pogingen die worden aangewend om de nucleaire kracht voor vreedzame doeleinden te gebruiken hebben reeds op internationaal terrein een ontzaglijke massa geschriften doen ontstaan. De twee grote vragen die steeds opnieuw onder de loupe worden genomen, zijn de bescherming van de bevolking tegen de gevaarlijke stralingen en de aansprakelijkheid wegens ongevallen die zich zouden kunnen voordoen. In België is de literatuur op dit gebied nog zeer schaars.

Wat de bescherming der bevolking betreft werd een algemeen reglement uitgevaardigd door koninklijk besluit van 28 februari 1963. Het is op dit reglement dat Prof. Adriaens een commentaar heeft geschreven. Dit commentaar is er hoogst nodig want, zoals de auteur het in zijn woord vooraf beklemtoont is dit reglement geen model van wetgeving. Het is slordig opgesteld en telt talrijke gebreken «het centraal bestuur wentelt in belangrijke aangelegenheden zijn verantwoordelijkheid af op bestuurlijke commissies en colleges en zelfs op privaatrechtelijke verenigingen». Prof. Adriaens is van mening dat de wettigheid van sommige belangrijke bepalingen van het reglement ten zeerste betwistbaar is. De rechtspleging die voorzien wordt is daarbij in de meeste gevallen al te zwaar. Vele geschillen zijn te voorzien, des te meer dat de reglementaire bepalingen een zeer breed gebied bestrijken en dat zowel de geneeskunde en de diergeneeskunde als het vervoer en de verdeling van radioactieve stoffen onder toepassing van zijn bepalingen vallen. Deze bepalingen gaan zover dat b.v. de schoenhandel, de voedingswaren, de schoonheidsmiddelen, de cosmetica, het speelgoed en de huishoudproducten binnen de sfeer der normen van deze reglementering komen.

De stof is in onze Vlaamse rechtsliteratuur volstrekt nieuw en de commentaren van de auteur brengen licht in veel duistere punten. Het is stellig dat dit voortreffelijk werk van Prof. Adriaens de basis zal vormen voor alle verdere studie van dit onderwerp.

De Heer F. Wastiels, waarvan wij nog in ons vorig overzicht het groot werk over de ruimtelijke ordening en de stedenbouw aanstipten, heeft thans voor het Administratief Lexicon een nieuwe bewerking bezorgd van zijn tractaat over de «*Bouwpolitie*». De vorige uitgave van deze belangrijke studie werd volledig herwerkt en op de hoogte gebracht van de jongste wetgeving en jurisprudentie.

De wetgeving van 1964 heeft een diepgaande hervorming teweeggebracht in het «*Statuut van het Rijkspersoneel*». Deze hervorming werd geconcretiseerd in niet minder dan 27 Koninklijke Besluiten, die voorzeker nog heel de stof niet hebben uitgeput.

Het is stellig niet gemakkelijk noch voor de jurist noch voor de ambtenaar in deze doolhof zijn weg te vinden.

Vandaar het prijzenswaardig initiatief van het *Ministerie van Binnenlandse Zaken en van het Openbaar Ambt* de bijzonderste gegevens van deze nieuwe wetgeving te hebben verzameld, op klare wijze te hebben ingedeeld en met de grootste duidelijkheid te hebben samengevat in een algemeen syllabus. De losse bladen zijn gebundeld in een handig plastieken bandje, dat steeds met latere nieuwe regelingen kan aangevuld worden.

Na een korte voorrede van Minister Gilson, waarin de betekenis van deze uitgave wordt in het licht gesteld en de nagestreefde doeleinden worden verduidelijkt, worden achtereenvolgens de algemene hervormingsbeginselen kortbondig behandeld, namelijk: de verdeling van de graden over 25 hiërarchische rangen, al naar hun belangrijkheid; de ontstentenis van ieder onderscheid tussen de administratieve graden, de technische graden en deze van het meesterspersoneel; de ruimere loopbaanmogelijkheden voor de personeelsleden in dienst; het eenvormig maken van de procedure voor toegang tot ieder niveau; de bevordering; de verandering van graad en de verschillende procédés tot normalisatie van de loopbanen. Daarbij sluiten dan beschouwingen aan over de administratieve standen, over de geldelijke hervorming en over de overgangsmaatregelen.

Achtereenvolgens worden de talrijke koninklijke besluiten, waardoor de hervorming werd verwezenlijkt, toegelicht en worden voorstellen besproken in verband met een latere etape van de hervorming.

Uiteindelijk volgen samenvattingen van de bepalingen der nieuwe wetgeving onder algemene hoofdingen: de hoedanigheid van Rijksambtenaar, zijn verplichtingen; de verbodsbepalingen die hem zijn opgelegd ter vrijwaring van de openbare orde; de regeling van de onverenigbaarheden en de cumuls en verder de administratieve aansprakelijkheid en de tuchtstraffen.

In weinige bladzijden is hier een uiterst brede stof verzameld. Het bandje vormt een kostbare wegwijzer in deze zeer belangrijke nieuwe wetgeving.

* * *

Wanneer het sociaal recht gedurende het vorig jaar in onze Vlaamse rechtsliteratuur rijkelijk bedeeld werd is zulks in de eerste plaats te danken aan de onafgebroken werkkraft van Prof. R. Blanpain, aan wie wij op enkele maanden tijd meerdere belangrijke werken te danken hebben.

Verwijzen wij eerst en vooral naar de «*Bibliographie van het Belgisch arbeidsrecht (1945-1960)*» die door hem werd uitgegeven en die voor alle studenten en sociale werkers een niet genoeg te schatten werk-instrument uitmaakt. In het arbeidsrecht, meer dan in andere rechtstakken, lag de documentatie oneindig verspreid en versnipperd en was het, voor iemand die een bepaald probleem grondig wilde instuderen uiterst moeilijk al de vereiste gegevens te verzamelen. Aan deze moeilijkheid is thans verholpen. In de bibliographie van Prof. Blanpain is alles samengebracht wat zowel in verhandelingen als in brochures, bijdragen in tijdschriften en noten bij rechtspraak werd uitgegeven. Wanneer de verschillende bijdragen in alfabetische orde zijn gerangschikt werd in het boek ook een zaakregister gedrukt waarin al de aangestipte studiën volgens hun inhoud worden gegroepeerd. Dergelijk werk is uiterst ondankbaar. Het vraagt gewel-

dige inspanningen zonder dat men ooit de hoop heeft tot de volstreekte volledigheid te komen. Doch de tijd die door middel van het raadplegen van dit boek gewonnen wordt door studenten en sociale vorsers is fantastisch en zij zullen er Prof. Blanpain uiterst dankbaar om zijn dat hij zich deze inspanning getroost heeft. Een degelijke bibliographie is een voorwaarde voor grondig wetenschappelijk werk. Het is uiterst gelukkig dat wij thans over dit kostbaar werkinstrument beschikken.

Wij willen hier vooral ook de nadruk leggen op het prachtig werk dat verricht wordt door Prof. Blanpain in de schoot van zijn seminarie voor arbeidsrecht aan de Rechtsfaculteit te Leuven.

Vorig jaar had de heer Blanpain alle mogelijke documenten verzameld die betrekking hadden op de ondernemingsraden en had bij deze documentatie uitgegeven in 2 lijvige boekdelen, waarin volledig alle bronnen over dit onderwerp waren gebundeld.

Dit jaar heeft, naar aanleiding van het neerleggen van het wetsontwerp Servais, Prof. Blanpain alle geschriften verzameld die verband houden met de «*Collectieve arbeidsovereenkomsten*». Zoals de auteur het onderstreept in zijn inleiding wordt «met deze publicatie beoogd studiemateriaal dat verspreid ligt over honderden boeken en tijdschriften ter beschikking te stellen van vorsers, juristen, werkgevers- en werknemersverenigingen voor wie dit materiaal dikwijls onbereikbaar is».

Zo vinden wij dan in deze uitgave die andermaal uitgegroeid is tot twee zware delen, die gezamenlijk wel 500 bladzijden beslaan: de voorbereidende werken van de wetgeving, de besluiten, de lijst van paritaire comité's en subcomité's alsook de parlementaire vragen en antwoorden. Het tweede deel bevat de belangrijkste adviezen van de nationale arbeidsraad terwijl de derde titel de bibliographie bevat van 1880 tot 1945. De werken, die na deze datum verschenen zijn, vinden de belangstellenden in de hiervóór vermelde algemene bibliographie. Elk van de aangehaalde studiën bevat een kortse samenvatting van de inhoud.

Dit verzamelen van bronnenmateriaal, zoals Prof. Blanpain dit opvat, is een uiterst waardevol hulpmiddel voor de studie van het arbeidsrecht en zal aan de wetenschappelijke beoefening ervan een sterke spoorslag geven. Seminariewerk zoals hier gebeurt met uitgave van de resultaten ervan dient met enthousiasme begroet te worden.

Uit deze overvloedige documentatie heeft Prof. R. Blanpain zelf een eerste synthese samengesteld in een verslag dat hij uitgebracht heeft voor het *Belgisch Interuniversitair Centrum voor Sociaal Recht* en dat getiteld is «*Collectieve Arbeidsovereenkomst en Vredesplicht*». Schrijver ziet de meest waardevolle betekenis van de collectieve arbeidsovereenkomst in het feit dat zij een «rustpunt» vormt in de ontwikkeling van de uiteraard vaak tegenovergestelde belangenverhouding tuussen werkgevers en wernemers. Gedurende de periode voor dewelke de collectieve arbeidsovereenkomst werd gesloten en, wat betreft de punten die er in zijn uitgewerkt, dient er een verbod te bestaan van het aanwenden van strijdmiddelen tussen de beide antagonistische partijen. De «Vredesplicht» dient een van de meest heilzame gevolgen te zijn van de collectieve arbeidsovereenkomst. Ongelukkiglijk kan in de tegenwoordige toestand deze vredesplicht enkel een morele plicht zijn. Immers, de Belgische vakorganisaties zijn er nog niet toe bereid gevonden de normale regel van de verantwoordelijkheid in het recht

ten hunnen opzichte te laten gelden. Het blijven feitelijke verenigingen die als dusdanig niet rechtsbekwaam zijn. Volkomen terecht noemt de auteur deze toestand totaal onhoudbaar en komt hij tot het besluit dat «een juridische integratie van de feitelijke verenigingen zich in ons land opdringt».

In dezelfde brochure waarin het verslag van Prof. Blanpain verscheen vinden wij ook een belangrijk verslag van de heer G. De Broeck, lector aan de Rechtsfaculteit te Leuven, waarin een rechtsvergelijkend overzicht wordt gegeven van het probleem van de vredesplicht bij collectieve arbeidsovereenkomsten in West-Duitsland, Nederland, Frankrijk en Italië, terwijl tot slot nog een in het Engels gesteld verslag in het boekje voorkomt van de hand van Prof. C.W. Summers der Yale Law School betreffende «*Peace Obligation in the collective agreement in the U.S.A. and Sweden*».

Bij dit alles heeft Prof. Blanpain ons dan nog een uitstekende monographie bezorgd over «*Arbeidsduur. Zondagsrust. Arbeidsreglement. Bescherming van het loon*». Het is de samenbundeling van commentaren op 4 belangrijke sociale wetten die in de loop van 1964-65 in werking kwamen. De auteur wijst er op dat 3 fundamentele strekkingen aan de grondslag liggen van deze wetgeving. Men heeft de vroegere reglementering willen aanpassen aan de hedendaagse sociale, economische en technische evolutie; men heeft de bescherming, verleend door de wet zo ruim mogelijk willen maken en uiteindelijk heeft men getracht in de arbeidswetgeving coördinatie, vereenvoudiging en eenvormigheid te brengen.

De commentaren op de wetgevende teksten zijn bevattelijk en volledig, toegelicht met voorbeelden en laten niets in het duister van wat door de wetgever gewild werd.

Wanneer wij de verrassende juridische productie zien die op één jaar door Prof. R. Blanpain werd geleverd, past het een eresaluut te brengen aan deze harde werker en pionier van de studie van het arbeidsrecht.

De algemene directie van de studiën bij het *Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid* heeft een klein, doch zeer nuttig boekje uitgegeven «*Beknopt overzicht van de arbeidswetgeving in België*», dat geen naam van auteur draagt en dat enkel de meest algemene regelen van het Belgisch arbeidsrecht samenvat. Het is een gelukkige synthese, die toelaat, zonder moeite, deze zo uitgebreide stof in vogelvlucht te overzien. De snelle evolutie die zich op dit gebied voordoet maakte het uiterst gewenst aan de belangstellenden een algemene synthese ter beschikking te stellen als basisdokument voor verdere studie.

Eindelijk dienen wij nog met genoegen te wijzen op de belangrijke uitgave van de heren L. Van Severen en M. Meerschout, die het initiatief genomen hebben een «*Wetboek van arbeidsrecht*» samen te stellen in zes delen en in losbladige uitgave. Vorig jaar werd het 6e deel, gewijd aan de «*Arbeidsgerechten*» gepubliceerd, dat bijgewerkt werd tot 31 maart 1965. Het is een monumentale editie die alle teksten van wetgevende of reglementerende aard methodisch heeft geclasseerd en die toelaat steeds dit werk op de hoogte te houden van de laatste stand der wetgeving. Voor de sierlijke wijze van publicatie verdient de uitgeverij Story-Scientia te Gent oprechte gelukwensen.

Het Administratief Lexicon gaf ons ook nog een nieuwe bewerking van het tractaat van Mr. J. Steyaert betreffende «Ondernemingsraad. Comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen. Bescherming van de kandidaten en verkozenen». Ten gevolge van de diepgaande wijzigingen die in de wetgeving werden aangebracht, werd de verhandeling volledig omgewerkt en uitvoerig uitgebreid, zodat de vroegere tekst uit de verzameling kon worden verwijderd.

Deze nieuwe bewerking is gekenmerkt door dezelfde kwaliteiten als degene die vroeger verscheen: grondige studie van de voorbereidende werken, zorgvuldig onderzoek van de rechtspraak, klaarheid en volledigheid.

Over dit onderwerp is tot nog toe geen betere juridische uiteenzetting verschenen en de verhandeling van de heer Steyaert zal de veilige wegwijzer zijn voor alle aangelegenheden die met dit onderwerp verband houden.

* * *

Voor het *fiscaal recht* kunnen wij in dit overzicht een zeer belangrijk werk begroeten, dat verscheen in de Algemene Practische Rechtsverzameling, van de hand van de heer Flor Werdefroy, directeur bij het Ministerie van Financiën, over «*Registratierechten*». De heer Werdefroy is een gekende persoonlijkheid in de rechtsliteratuur en hij schreef reeds menigvuldige uitstekende opstellen over onderwerpen van fiscale aard. Hij is een specialist van het registratierecht en verwierf in 1949 de prijs Emiel Genin voor zijn belangrijke studie «*Invloed van de schorsende voorwaarde op de heffing van het registratierecht*».

De verhandeling die thans in de A.P.R. verscheen is een exhaustieve summa over de registratierechten in hun geheel, waarin alle facetten van dit zo uitgebreid onderwerp worden bestudeerd en alle delicate vraagpunten op wetenschappelijke wijze worden uitgediept.

Een werk zoals dit van de heer Werdefroy dwingt eerbied af voor de uitgebreide kennis die er in verwerkt is, voor de reusachtige documentatie waarop het steunt en voor de onberispelijke methodiek die er aan ten grondslag ligt.

Voortdurend worden historische gegevens in herinnering gebracht waarop de hedendaagse wetgeving nog steeds steunt. Al de schrijvers die over het registratierecht gepubliceerd hebben werden geëxcerpeerd en heel de rechtspraak van enig belang is aangehaald waar het past. En al deze elementen zijn verbonden door een tekst die lopend en bevattelijk is en die soms ingewikkelde redeneringen tot hun uiterste eenvoud herleidt.

Enkel bijzonder geoefende specialisten zullen het aandurven betreffende sommige delicate detailvraagstukken niet altijd de mening van de auteur te delen. Voor de overgrote meerderheid der juristen, ook voor de notarissen en voor hen die meer rechtstreeks met de toepassing van het registratierecht te maken hebben, zal dit grote werk van de heer Werdefroy een soort bijbel zijn, in elk geval een dagelijks vade-mecum voor hun praktijk.

Dit werk van de auteur zal een monument van fiscaal recht blijven in onze Vlaamse rechtsliteratuur.

In tegenwoordigheid van de geweldige hervormingen in ons fiscaal stelsel, heeft de heer Vandewinckele, uit Brugge, een zeer bijzondere inspanning gedaan om, door de regelmatig verschijnende *Addenda*, zijn zo-

zeer gewaardeerd groot werk *Dokumentatie Vandewinckele* op peil te houden. Dit werk is inderdaad iets enigs in zijn soort. Het overziet het fiscaal recht in zijn geheel en het heeft de duizenden normen, die op alle fiscale gebieden dagelijks worden toegepast, samengebracht in één groot geheel, waarin wetgeving, reglementering, administratieve onderrichtingen en rechtspraak harmonisch samengeweven zijn, met het enig doel om aan de belangstellenden een zo volledig mogelijk studiemateriaal ter beschikking te stellen.

In de juridische middens wordt deze zo belangrijke fiscale encyclopedie, van deze bescheiden en taaie werker zeker niet naar behoren gebruikt. Gespecialiseerde fiscalisten weten meestal beter waar hun belang ligt en het is in hun midden dat de voortreffelijke documentatie Vandewinckele het grootste succes kent.

Wij wensen ze oprecht aan te bevelen aan allen die een fiscaal vraagstuk te onderzoeken hebben.

Wij mogen in dit gedeelte van ons overzicht ook nog wel even de aandacht vestigen op het mooi *Jubelnummer* dat uitgegeven werd door het *Algemeen Fiscaal Tijdschrift*, ter gelegenheid van zijn 15-jarig bestaan. Dit tijdschrift, dat in 1949 onder de directie van Dr. jur. Albert Tiberghien gesticht werd, heeft zich kunnen verheugen in een ruime belangstelling. Dat een tijdschrift op dit zeer speciaal gebied het in Vlaanderen 15 jaren volhoudt is voorzeker een prestatie en alles laat voorzien dat het *Algemeen Fiscaal Tijdschrift* ook verder en mooie toekomst tegemoet gaat. Zoals de redactie het in het inleidend woord tot het jubelnummer zegt is een tijdschrift na 15 jaren volwassen; na 30 jaren wordt het eerbiedwaardig; na 50 jaren is het een instelling. Wij twifelen er niet aan dat het *Algemeen Fiscaal Tijdschrift* deze instelling zal worden. Het heeft, op zijn bijzonder terrein, de Vlaamse rechtswetenschap uitstekend gediend.

* * *

Het *Europees Recht* heeft voorzeker in de Vlaamse gewesten nog niet de wetenschappelijke belangstelling verwekt, die het zo zeer verdient. Buiten enkele specialisten staat de grote massa van onze juristen nog vrij onverschillig tegenover dit nieuw recht dat thans ontluikt en dat toch zo bepalend zal zijn voor onze toekomst.

Het was een voortreffelijke gedachte van de *Rechtsfaculteit der Katholieke Universiteit te Leuven* in 1964 een *informatiecyclus* in te richten, waarin enkele bijzonder bevoegde beoefenaars van deze nieuwe rechtstak een reeks lezingen hebben gehouden om de grote lijnen van het Europees recht uit te stippelen. Deze informatiecyclus kende grote bijval en werd bijgewoond door niet minder dan 61 juristen.

De inhoud van deze lezingen werd nadien uitgegeven door de Rechtsfaculteit en het verzamelboek werd gepubliceerd onder de titel *Juridische Aspecten van de Europese Integratie*. Al wat van vitaal belang is op het gebied van het Europees recht is in dit werk gecondenseerd. Het is ons natuurlijk niet mogelijk in dit bondig overzicht over elk van de studiën die in dit boek gepubliceerd werden uit te weiden; het vermelden van de inhoud zal op zichzelf de grote betekenis van dit werk onderstrepen. Na een woord vooraf van Prof. dr. Z. Van Hee vindt men er achtereenvolgens de hiernavolgende lezingen: Prof. Dr. G. Eyskens, *De politieke en Economische achtergrond van de Europese integratie*; Prof. Dr. J. De Meijer, *De Instellingen van de Europese Gemeenschappen*; Dr. E.

Suy, De verhouding tussen het gemeenschapsrecht en het intern recht; Mr. Dr. J. Mertens de Wilmars en Prof. Mr. Léon Goffin, De rechtsbescherming in de Europese Gemeenschappen; Dr. Y. Vander Mensbrughe, Het goederenverkeer in de Europese Gemeenschap; Dr. W. Van Gerven en Dr. L. P. Suetens, Het recht van vrije vestiging en het vrije dienstverkeer in de E.E.G.; Prof. Dr. M. G. Van Hecke en Dr. J. Van Damme, Het E.E.G. Kartelrecht, en uiteindelijk De rol van het Hof van Justitie in de uitbouw van het Europees recht door Mr. A. M. Donner, Voorzitter van dit Hof. Een summiere bibliographie vult het werk aan.

Wie in het Europees recht op bevattelijke en toch zeer wetenschappelijke wijze wil ingeleid worden, zal met de grootste belangstelling de teksten van dit boek doorwerken.

Breed van opzet is het werk dat uitgegeven werd door Prof. M. A. G. Van Meerhaeghe der Universiteit te Gent, «*Internationale Economische betrekkingen en instellingen*». Het is de bedoeling geweest van de schrijver de talrijke internationale overeenkomsten, die in de laatste jaren op economisch gebied ontstaan zijn, summier te beschrijven en de werking na te gaan van die instellingen die uit deze internationale overeenkomsten gegroeid zijn. Aldus bestrijkt dit boek ook een groot gedeelte van het Europees recht. De schrijver heeft zijn werk hoofdzakelijk opgevat van uit economisch oogpunt. Dit ging natuurlijk niet zonder ook de juridische zijde van deze instellingen aandachtig te onderzoeken. Het is trouwens voor de jurist van het grootste belang de juridische activiteit van de internationale instellingen te toetsen aan hun economische betekenis en daartoe biedt juist het boek van Prof. Van Meerhaeghe een uitstekende gelegenheid.

Het was een gelukkige gedachte van Prof. Frans De Pauw der Universiteit te Brussel, een afzonderlijke uitgave te bezorgen van zijn studie «*Leidraad bij de studie van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden*». De klachten die door enkele van onze francophone landgenoten ingediend werden bij het Hof te Straatsburg hebben in de laatste tijd een zekere belangstelling voor deze speciale internationale jurisdictie doen ontstaan. Meestal blijft echter, voor het grootste deel van onze juristen, de werking van deze hoge instelling en de draagkracht van haar besissingen onbekend. Prof. De Pauw geeft ons in zijn werk een zeer klaar overzicht van de wijze waarop het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens tot stand kwam; hij bestudeert nadien welke rechten op bescherming kunnen aanspraak maken en gaat in een laatste hoofdstuk na welke waarborgen er bestaan voor de naleving van het verdrag.

De slotsom van zijn betoog is dat nog niets kan gezegd worden over de vraag te weten of het uiteindelijk doel dat met deze instelling beoogd werd werkelijk zal bereikt worden, daar steeds de resultaten meer zullen afhangen van het algemeen rechtsbewustzijn dan van de juridische teksten, die toch nooit volmaakt zijn.

Als eerste nummer der uitgaven van het *Centrum voor Internationaal Recht* van de Katholieke Universiteit te Leuven verscheen een studie van Dr. E. Suy over de «*Volkenrechtelijke Aspecten van de R.E.M.-affaire*». Het bevat een uiteenzetting over het regime van het continentaal plat in het internationaal recht en onderzoekt het standpunt, ingenomen door de Ne-

derlandse regering inzake het ophefmakend R.E.M.-geval. De auteur acht in deze zaak de houding van de Nederlandse regering van uit volkenrechtelijk oogpunt geheel aanvaardbaar. Aan de basis van zijn besluiten legt hij de gewoonterechtelijke norm die het oprichten van installaties buiten elk staatsgezag op het continentaal plat verbiedt en, bij analogie, meent hij dan ook dat de oeverstaat bevoegd is tot het nemen van maatregelen ten opzichte van private installaties op dit plat.

* * *

Voor de rechtsgeschiedenis kan gewezen worden op een paar merkwaardige lezingen die gehouden werden door Prof. F. L. Ganshof in de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen: «*Het iudicium crucis in het Frankische recht*» en «*Een kijk op de verhoudingen tussen normatieve beschikkingen en levend recht in het Karolingische rijk*».

Het zijn beide twee zeer gespecialiseerde navorsingen over het oud Frankisch recht. In het eerste heeft de auteur uit de zeer schaarse documentatie die over dit tijdperk te vinden is de toepassing nagegaan van het godsoordeel der kruisproef. In het tweede onderzoekt hij, aan een typisch voorbeeld, hoe de spanning tussen de bepalingen van het positieve recht en de behoeften van de praktijk in het Frankische rijk werden opgelost. Het zijn beide zeer geleerde opstellen, die eer doen aan de grote specialist die Prof. Ganshof is op het gebied van de middeleeuwse geschiedenis, doch die ook helle flitsen werpen op de geschiedenis van het recht.

Om de rubriek van de rechtsgeschiedenis te besluiten mogen wij hier niet vergeten het boek te vermelden van de heer M. Sacré, «*Voor elk arrondissement een commissaris der regering*». De heer Sacré oefent het ambt uit van arrondissementscommissaris van Brussel-hoofdstad, Halle-Vilvoorde en de zes randgemeenten. Hij kreeg zijn historische vorming onder leiding van Prof. Lousse. Het is volkomen begrijpelijk dat hij de historische grondslagen heeft willen onderkennen van het ambt dat hij thans uitoefent. Hij heeft dan ook in de merkwaardige serie «*Standen en Landen*», waarvan Prof. Lousse de bezieler is, een uitvoerig werk doen verschijnen over de bestuurlijke leiders van onze gewesten, vanaf het Romeins tijdperk tot op onze dag. Dit werk steunt op uitvoerige opzoekingen, is rijk geïllustreerd met geografische kaarten en geeft ons, vooral over het Franse tijdperk, een schat van wetenswaardigheden.

Op het terrein der *rechtsfilosofie* heeft Prof. René Dekkers de cursus uitgegeven die hij te Gent over dit vak doceert. De opvatting betreffende de rechtsfilosofie die in dit werk ontwikkeld wordt is voorzeker origineel en wijkt af van de meeste boeken die over dit onderwerp werden geschreven. Naargelang men de klemtoon legt ofwel op de term recht, ofwel op de term filosofie, zal natuurlijk de opvatting van een systematische studie der rechtsfilosofie ten zeerste verschillen.

Bij Prof. Dekkers wordt deze klemtoon volledig gelegd op de term «*recht*». Hij gaat dan ook uit van het standpunt dat «*rechtsfilosofie* het zich bezinnen is over de meest algemene problemen van het recht». Hier rijst dan onmiddellijk de vraag of deze stof niet eerder behoort tot de algemene rechtstheorie, die meestal door de rechtsfilosofen beschouwd wordt als een afzonderlijk vak, dat aan hunne discipline vreemd blijft.

Er bestaan natuurlijk deswege geen vaste regelen en geen enggetrokken kaders en de opvatting die er wordt op nagehouden hangt uitsluitend af van het persoonlijk inzicht van de auteur.

Bij Prof. Dekkers blijven wij dan ook volkomen in de sfeer van het recht en de filosofische bezinning blijft eerder vreemd aan de methode die door hem gevolgd wordt. Wij vinden in deze cursus van rechtsfilosofie de poging terug die Prof. Dekkers had ondernomen in zijn bekend boek «Le droit privé des peuples». Uit een zo breed mogelijk overzicht van de essentiële gegevens van het recht van vele volkeren, meer bepaald van hun privaatrecht, en uit de evolutie van dit recht doorheen de tijd, trachtte de auteur zekere constanten te lichten betreffende het ontstaan, de aard, de evolutie, de expansie en de wetenschap van het recht.

De cursus van Prof. Dekkers geeft ons een zeer breed overzicht, in de ruimte en in de tijd, van de essentiële modaliteiten waardoor zich, bij talrijke volkeren, het recht heeft geconcretiseerd. Uit dit uitgebreid onderzoek, dat voortdurend eigenaardige gegevens aan het licht brengt en passionnante vergelijkingen toelaat, blijkt uiteindelijk dat de juridische instellingen ten eerste beïnvloed zijn door het sociologisch milieu en dat zij, waar en wanneer dan ook, zeer duidelijke inwendige verhoudingen vertonen. De mens blijft steeds zichzelf gelijk en het aantal organisatorische vraagstukken is noodzakelijk beperkt. Het blijkt wel dat soortgelijke behoeften steeds soortgelijke rechtsregels uitlokken. Dit leidt dan de auteur tot de grote vraag of de rechtsontwikkeling ten slotte bepaald is door het determinisme en of de voorspelling van de toekomstige rechtsevolutie zou mogelijk zijn. Hier waarschuwt de professor zijn studenten voor de verwarring tussen fatalisme en determinisme. Determinisme heeft geen andere betekenis dan de erkenning dat al wat gebeurt nauwkeurig door zijn oorzaken bepaald is. Deze oorzaken kunnen wij in zekere mate beïnvloeden. Zij zijn echter zo menigvuldig en van zo verscheiden aard dat de volledige kennis ervan met zeer grote moeilijkheden gepaard gaat. Daarom is dan ook de conclusie van Prof. Dekkers er een van noodzakelijke bescheidenheid. Laten wij ons niet met overdreven voortvarendheid aan voorspellingen wagen, doch trachten nederig en geleidelijk stilaan iets dichterbij de waarheid te geraken.

Dit leerboek van Prof. Dekkers zal voorzeker de studenten veel te denken geven en het zal in aanzienlijke mate bijdragen tot een juister begrip van de rechtsverhoudingen.

In dit overzicht mag voorzeker de lezing niet vergeten worden die gehouden werd door kanunnik G. Verbeke in de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen «*Recht en gemeenschap volgens de Stoa*». In deze zeer belangrijke studie legt de auteur er zich op toe de filosofische opvatting van het recht te onderkennen bij de Stoïci, opvatting hoofdzakelijk bepaald door de *recta ratio* en door de natuur, zoals deze opvatting verdedigd werd in de filosofische geschriften van Cicero. Wij vinden hier een scherpzinnige ontleding van de grondslagen van het natuurrecht, die van uit de oudheid in de middeleeuwen zijn doorgedrongen en die ook nog heden ten dage de basis vormen van de moderne opvattingen over het natuurrecht.

* * *

En wat al andere geschriften, op meer algemeen gebied zouden ook niet dienen aangestipt te worden!

Aan Prof. Fernand Van Goethem der Leuvense Universiteit werd ter gelegenheid van de viering van zijn 35 jaar professoraat en *Hulde-album* aangeboden, waarin door een veertigtal juristen wetenschappelijke bijdragen werden gepubliceerd op de verschillende gebieden waarop Prof. Van Goethem, in zijn zeer actieve loopbaan, bedrijvig is geweest. De veelzijdigheid van de jubilaris laat niet toe dit boek in een bepaalde rubriek te rangschikken, want de opstellen die er in werden opgenomen betreffen zowel het privaatrecht als het volkenrecht, het nationaal als het internationaal sociaal recht, de bedrijfsorganisatie als de politieke en sociale theorieën en de rechtsfilosofie. Het boek is een internationale hulde die aan deze grote werker en uitstekende geleerde gebracht werd, hulde die voorzeker dubbel en dik verdiend was.

Met zijn rijke en veelzijdige inhoud is dit huldealbum een niet hoog genoeg te schatten aanwinst voor onze Vlaamse rechtswetenschap.

De Vereniging voor de Vergelijkende Studie van het Recht van België en Nederland gaf zopas haar negende Jaarboek uit dat gaat over de jaren 1963-1964. Dit jaarboek reproduceert de tekst van de verschillende preadviezen die zowel door Nederlandse als door Belgische juristen voor de jaarlijkse vergaderingen van de vereniging geschreven werden. Naast de teksten van Vlaamse auteurs, die voorkomen in de verschillende rechtsrubrieken die wij bespraken, vindt men hier ook de preadviezen van de Nederlandse preadviseurs. Het is vooral het vergelijken van de inhoud dezer beide teksten die aan dit jaarboek zijn bijzondere waarde geeft. Het bevat tevens korte verslagen over de samenkomsten en de besprekingen en het bevat een vrij volledige bibliographie van al de juridische werken die zowel in Nederland als in België gedurende de periode 1963-64 werden uitgegeven.

Bij dit alles dient nog, tot slot, de aandacht gevestigd op een lezing, van geheel andere aard, eveneens gehouden in de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen door Prof. E. Van Dievoet, over «*De Nederlandse tekst van de Belgische wetboeken*».

Wanneer het overzicht van onze wetenschappelijke rechtsliteratuur gedurende het vorig gerechtelijk jaar aantoonde hoezeer op alle gebieden onze juristen hard gewerkt hebben en hoe ons cultureel patrimonium op juridisch gebied in hoge mate werd verrijkt, dan werden ook aan onze Vlaamse juristen steeds grotere mogelijkheden geboden door de verwezenlijking van de officiële vertalingen van onze wetboeken.

Er is voorzeker niemand die zich meer inspanningen getroost heeft om ons goede Nederlandse teksten van onze wetboeken te bezorgen dan Prof. E. Van Dievoet, die reeds sedert jaren de voorzitter is van de commissie, die gelast was met het voorbereiden van deze teksten. Dank zij zijn rusteloze activiteit en de medewerking van filologen en juristen, die samen met hem hebben gearbeid, hebben wij reeds de officiële vertaling zien tot stand komen, zowel van het Burgerlijk Wetboek als van het Strafwetboek. De Nederlandse teksten van deze wetboeken, gestemd door het Parlement, hebben thans dezelfde rechtswaarde als de Franse.

Prof. Van Dievoet deelt in zijn lezing mede welke de richtlijnen geweest zijn waaraan de commissie zich heeft gehouden om de nieuwe teksten voor te bereiden. Hij licht de verschillende problemen toe, die gesteld werden door het uitwerken van een Nederlandse vertaling, 150 jaar nadat de Franse tekst van het Burger-

lijk Wetboek werd uitgevaardigd. Er deed zich eerst een juridisch probleem voor in verband met de absolute gelijkwaardigheid van de beide teksten die nu in het ganse land rechtkracht bezitten. Het risico van enig onderscheid tussen beide werd tot het minimum herleid omdat er angstvallig van alle interpretatie werd afgezien.

Prof. Van Dievoet verhaalt op welke wijze de voorbereiding van de Nederlandse teksten is geschied en welke grondige studiën aan het opstellen ervan zijn voorafgegaan. Hij geeft een reeks voorbeelden waardoor het de lezer duidelijk wordt welke delicate vraagstukken door de commissie dienden opgelost.

Een ander hoofdstuk van de lezing is gewijd aan de taal en de stijl van de Nederlandse teksten, vooral wat betreft de terminologie in Nederland en in Vlaanderen.

Al was het allerminst de bedoeling van de commissie aan purisme te doen, toch zijn er in de juristentaal van Noord-Nederland een reeks uitwassen die, gelukkig, aan onze rechtstaal gespaard zijn gebleven. De auteur geeft verschillende voorbeelden van onderscheidingen en nuances die in de rechtstaal van Noord-

Nederland en Vlaanderen voorkomen en besluit dat, al moet eenheid van rechtstaal met Nederland worden nagestreefd, er toch op de regel van deze eenheid steeds uitzonderingen zullen blijven bestaan, die opgedrongen worden door de juridische werkelijkheid en de traditie.

De uiteenzetting van Prof. Van Dievoet is in de hoogste mate belangwekkend en zou door alle Vlaamse juristen moeten gelezen worden. Het zal slechts bij hen de dankbaarheid verhogen die zij in zo grote mate verschuldigd zijn aan hem die de ziel is geweest van de commissie tot vertaling van onze wetboeken.

* * *

Laat het vele werk dat door onze Vlaamse juristen gedurende het vorig jaar gepresteerd werd ons een spoorslag zijn om allen, ieder op zijn gebied, in onverpooide arbeid te ijveren voor het verrijken en veredelen van onze Vlaamse rechtswetenschap.

René VICTOR

Bibliografie

G. Baeteman, De hervorming van het huwelijksgoederenrecht in West-Europa. — Verhandelingen van de Kon. Vl. Academie voor Wetenschappen, Brussel 1964. 2 dl. samen 1072 p.

Prof. R. Derine, Hinder. — Preadvies voor de « Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht in België en Nederland », Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink 1964. 32 p.

Michiel Sevens, Landpacht. Aanvullingen en Wijzigingen. — Algemene Practische Rechtsverzameling, Brussel, F. Larcier 1964.

J. De Zegher, Kleine Nalatenschappen. Aanvullingen en Wijzigingen. — Algemene Practische Rechtsverzameling, Brussel, F. Larcier 1964. 17 p.

Hermann Bekaert, Handboek voor Studie en Praktijk van het Belgisch Strafrecht. — Antwerpen, Ontwikkeling, 1965, 359 p.

J. D'Haenens, Preadvies over de motivering van het feitelijk en rechtskundig Dispositief in het Strafvonnis naar Belgisch recht. — « Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland », Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink, 1964, 25 p.

J. Rubbrecht, Peilingen in het gebied van de ongeschatte criminaliteit. — Mededelingen van de Kon. Vl. Academie voor Wetenschappen, Brussel 1964, 16 p.

A. Vander Stichele, Politie op het Wegverkeer (bijgewerkt tot september 1964). — Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1965, 122 p. over 2 kol.

Frans Ghijsels, ABC van het Verkeersreglement. — Brussel, D.A.P. Reinaert Profjes, 168 p.

G. Van Boxsom, Rechtsvergelijkende Studie over de nationaliteit der vennootschappen. — Interuniversitair Centrum voor Rechtsvergelijking, Brussel, Etabl. E. Bruylant, 1964, 256 p.

Prof. Dr. H. Lenaerts, Vaste Colleges van Advies en Bijstand. — Preadvies voor de « Vereniging voor vergelijkende studie van het recht in België en Nederland », Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink, 1964, 20 p.

Ministerie van Financiën, De Inspectie van Financiën. — L'Inspection des Finances 1938-1953. — Uitgave Ministerie van Financiën, Brussel 1964, 144 p. over 2 kol.

Benelux. De Inspectie van Financiën in de Benelux-landen. Uitgave. Secret. gen. van de Benelux Economische Unie, Brussel 1964, 31 p. over 2 kol.

Prof. Dr. J. Coetsier en Drs. A. Bonte, Doorstraling naar de Universiteit. Probleem van laag naar hoog. Antwerpen, Dokumenten van de Kultuurraad voor Vlaanderen 1963, 1, 89 p.

Prof. Dr. J. Coetsier en Drs. A. Bonte, Doorstroming naar de Universiteit. Aansporing tot socio-culturele mobiliteit. Antwerpen, Dokumenten van de Kultuurraad voor Vlaanderen 1963, 2, 74 p.

Dr. J.I. Wieërs, Doorstroming naar de Universiteit. Studiebeurzen als hefboom. — Antwerpen, Dokumenten van de Kultuurraad voor Vlaanderen. I. 1964, 116 p.

M. Van Haegendoren, Het sociaal-cultureel vormingswerk in Vlaanderen. I. Het overheidsbeleid. Antwerpen, Dokumenten van de Kultuurraad voor Vlaanderen. I. 1965, 62 p.

Leo Picard, Flamingantisme et Démocratie. — Studie en informatiecentrum. Brussel, 1964, 35 p.

M. Van Haegendoren, Le mouvement flamand. — Antwerpen, Conseil Culturel flamand, 1964, 51 p.

M. Van Haegendoren, The Flemish Movement in Belgium. — Antwerpen, Flemish Cultural Council, 1965, 51 p.

Dirk Vanderburcht, Belgen op de tweesprong. — Antwerpen, Europese Federalistische Beweging, 1965, 215 p.

Algemene Spaar- en Lijfrentekas, Gedenkboek 1865-1965. Brussel 1965, 420 p.

Fernand Debaedts, Gemeenteverkiezingen. — Administratief Lexicon. Brugge, Die Keure, 1964, 107 p. over 2 kol.

Jacques Putzeys en Martin Denys, Commentaar op de gemeentekieswet met aantekeningen uit de rechtspraak van de Raad van State, — Uitgeverij voor gemeenteadministratie, Heule, 1964, 127 p.

Maurice Michiels, 1001 praktische vragen en antwoorden over het beheer van de gemeente. — C.O.O. — Kerkfabriek. — Uitgeverij voor gemeenteadministratie, Heule, z. j. 373 p.

André de Grand Ry en Maurice André Flamme, Prak-

tische kommentaar bij de reglementering van de overheidsovereenkomsten. — Brussel, N.V. Drukkerij Laconti, 1965, 450 p.

F. Wastiels, Bouwpolitie (bijgewerkt tot januari 1965). Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1965, 65 p. over 2 kol.

Ministerie van Binnenlandse zaken en van het Openbaar ambt, Statuut van het Rijkspersoneel. Vademecum, Brussel 1965, (Losbl. uitg.)

Roger Blanpain, Bibliografie van het Belgisch arbeidsrecht 1945-1960. — Leuven, Universitaire boekhandel, 1965, 152 p. over 2 kol.

R. Blanpain, Collectieve arbeidsovereenkomsten, Documentatie. — Leuven, Universitaire boekhandel, 1965, 2 dl. 497 p.

R. Blanpain, G. Debroeck en C.W. Summers, Collectieve arbeidsovereenkomst en Vredesplicht. — Belgisch Universitair Centrum voor Sociaal Recht, Leuven, 1965, 62 p.

R. Blanpain, Arbeidsduur, Zondagsrust, Arbeidsreglement, Bescherming van het loon. — Leuven. L. Wauters. 1965, 189 p.

H. Adriaens, Beroepsregeling, (bijgewerkt tot 1 mei 1965) — Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 181 p. over 2 kol.

H. Adriaens, Algemeen Reglement op de bescherming van de bevolking en van de werknemers tegen het gevaar van de ioniserende stralingen. Commentaar. — Gent, E. Story, 1964, 14 p.

Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid. Algemene Directie van de Studiën, Beknopt overzicht van de arbeidswetgeving in België, 1964, 153 p.

Dr. L. Van Severen en M. Meerschaut, Wetboek van arbeidsrecht, Deel VI, Arbeidsgerechten (bijgewerkt tot 31 maart 1965). — Gent, E. Story (Losbl. uitg.)

J. Steyaert, Ondernemingsraad. Comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen. Bescherming van de kandidaten en verkozenen. (bijgewerkt tot 1 mei 1964) — Algemene Practische Rechtsverzameling, Brussel, F. Larcier 1964, 132 p.

F. Werdefroy, Registratierechten. — Algemene Practische Rechtsverzameling, Brussel, F. Larcier. 1965, 2 d. samen 932 p.

Documentatie Vandewinckele, De nieuwe inkomstenbelastingen. Addenda (periodiek verschenen) 1964-65 Brugge, bij de auteur.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, Jubelnummer (Directie Dr. A. Tiberghien) Brussel, Instituut voor Financiering en Belastingwezen. 67 p.

Rechtsfaculteit der Katholieke Universiteit te Leuven. Juridische aspecten van de Europese integratie (Informatiecyclus te Leuven 1964). Leuven, SV Acco, 268 p.

Dr. M.A.G. Van Meerhaeghe, Internationale economische betrekkingen, Leiden, N.V. Steenfert Kroese, 1964, 327 p.

Dr. Frans De Pauw, Leidraad bij de studie van het Europese Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele Vrijheden. — (Overdruk uit «Studies en voordrachten» uitgegeven door de Vrije Universiteit te Brussel), Brussel, Instituut voor Sociologie 1964, 49 p.

E. Suy, Volkenrechtelijke aspecten van de R.E.M.-affaire. — Centrum voor internationaal recht van de Katholieke Universiteit te Leuven. Nr. 1, Leuven, S.V. Acco, 1965, 58 p.

Prof. Dr. F. L. Ganshof, Het «judicium crucis» in het Frans recht. — Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen. Brussel, 19 p.

Prof. Dr. F.L. Ganshof, Een kijk op de verhoudingen tussen normatieve beschikkingen en levend recht in het Karolingische rijk. — Mededelingen van de Kon. VI. Academie voor wetensch., Brussel 1965, 21 p.

M. Sacré, Voor elk arrondissement een commissaris der regering. Historiek. Rechtssituering — «Standen en Landen» XXX, Heule, Uitg. voor gemeenteadministratie, z.j. 200 p.

René Dekkers, Rechtsfilosofie. — Gent E. Story, 1964, 103 p.

Kan. G. Verbeke, Recht en Gemeenschap volgens de Stoa. — Mededelingen van de Kon. VI. Academie voor wetensch. Brussel 1965, 24 p.

Katholieke Universiteit te Leuven, Album Professor Fernand Van Goethem, Antwerpen, Standaard Boekhandel, 1964, 647 p.

Vereniging voor de Vergelijkende Studie van het recht van België en Nederland, Jaarboek 1963-1964. — Zwolle, W.E.J. Tjeenk Willink, Antwerpen, De Sikkel, 1965, 344 p.

E. Van Dievoet, De Nederlandse tekst van de Belgische wetboeken. — Mededelingen van de Kon. VI. Academie voor wetenschappen, Brussel, 1964, 20 p.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 1 oktober 1964.

Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever: M. Moriamé.

Advocaat-generaal: M. Depelchin.

Advocaten: Mrs. Struye en Van Rijn.

Vervoer. — Internationaal vervoer per spoor. — Schorsing van de leveringstermijn door douaneformaliteiten. — Bewijslast.

Art. 11, § 7, 2° van de internationale overeenkomst betreffende het goederenvervoer (C.I.M.) van 25 oktober 1952, goedgekeurd bij de Belgische wet van 23 april 1955, bepaalt dat de maximum leveringstermijn geschorst is voor al de zendingen, behalve bij een aan de spoorweg toe te schrijven schuld, tijdens

het oponthoud vereist voor de vervulling van de douane- en andere ambtelijke formaliteiten. De leveringstermijn is aldus niet alleen geschorst gedurende de vervulling van de eigenlijke formaliteiten, maar ook gedurende de hele stoptijd van de wagons ter gelegenheid van deze formaliteiten. Hij die vergoeding eist wegens vertraging, moet de schuld bewijzen van de vervoerder aan wie hij de stopduur waarover hij klaagt, toeschrijft.

Krachtens art. 28, § 1 moet de spoorweg weliswaar bewijzen dat de overschrijding van de leveringstermijn door een der in art. 27, § 2 bedoelde feiten is veroorzaakt, maar voor de toepassing van die teksten op «de overschrijding van de leveringstermijn» is vooraf vereist dat die in het kader van art. 11 beoordeelde voorwaarde van de vermoede aansprakelijkheid van de vervoerder is bewezen.

N.V. Schumacher & Cie t./ N.M.B.S.

Gelet op het bestreden vonnis, op 6 december 1962 gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Brussel, rechtdoende in laatste aanleg;

Overwegende dat de rechtsvordering van eiseres ertoe strekte, verweerster die zij met het vervoer van drie wagons hardsteen van Chevigny (Frankrijk) naar Noord-Haren had belast, te doen veroordelen tot betaling van 9.047 frank als vergoeding wegens overschrijding van de leveringstermijn, welke termijn moet worden berekend overeenkomstig het bepaalde in artikel 11 van de Internationale Overeenkomst betreffende het goederenvervoer (C.I.M.) van 25 oktober 1952, goedgekeurd bij de Belgische wet van 23 april 1955;

Dat verweerster tegen deze vordering heeft aangevoerd dat: gelet op de schorsing van de leveringstermijn, die bij het voornoemde artikel 11, paragraaf 7, a, 2°, voor de vervulling van de douaneformaliteiten is voorgeschreven, de leveringstermijn voor de wagons 172.842 en 105.415 niet overschreden is en dat de vergoeding van 3.018 frank die zij aan eiseres heeft uitgekeerd, juist beantwoordt aan de vertraging van de wagen 117.391;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 11, inzonderheid paragrafen 1, 2 en 7, 27, paragrafen 1 en 2, 28, paragraaf 1, 34, paragraaf 1, van de Internationale Overeenkomst betreffende het goederenvervoer per spoorweg (C.I.M.) van 25 oktober 1952, goedgekeurd bij de wet van 23 april 1955, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, na te hebben vastgesteld of althans niet te hebben betwist dat, zoals de conclusie van de eiseres het stelde, de drie met steen geladen wagons waarvan verweerster het vervoer van Chauvigny (Frankrijk) naar Noord-Haren op zich had genomen, geleverd zijn met zeer aanzienlijke vertraging in de leveringstermijnen waarover verweerster ingevolge artikel 11, tweede lid, van de voornoemde C.I.M. beschikte, en dat verweerster uit dien hoofde normaal gehouden was aan eiseres de vergoeding te betalen die bij artikel 34, paragraaf 7, van dezelfde overeenkomst in geval van vertraging voorgeschreven is, heeft beslist dat, aangezien artikel 1, paragraaf 7, van de C.I.M., behalve bij een aan de spoorweg toe te schrijven schuld, de leveringstermijn schorst tijdens het voor de vervulling van de douaneformaliteiten vereiste oponthoud en aangezien eiseres niet bewijst of niet aanbiedt te bewijzen dat verweerster de schuld trof voor het abnormaal lange oponthoud van de bedoelde wagons in de douane, wat de oorzaak was geweest van de overschrijding van de leveringstermijn, eiseres geen recht had op de gevorderde vergoeding,

terwijl artikel 27, paragraaf 1, van de C.I.M. bepaalt dat de spoorweg aansprakelijk is voor overschrijding van de leveringstermijn;

terwijl artikel 28, paragraaf 1, onder het opschrift «bewijslast» bepaalt dat «de spoorweg moet bewijzen dat de overschrijding van de leveringstermijn... door een der in artikel 27, paragraaf 2, bedoelde feiten is veroorzaakt» en aldus de spoorweg van haar aansprakelijkheid ontslaat;

terwijl artikel 27, paragraaf 2, slaat op alle gevallen waarvan «de overschrijding van de leveringstermijn... veroorzaakt is... door omstandigheden welke de spoorweg niet vermijden en wier gevolgen hij niet verhelpen kon»;

terwijl dus niet eiseres moest bewijzen dat de overschrijding van de leveringstermijn veroorzaakt was door een aan verweerster toe te schrijven schuld, maar op verweerster het bewijs rustte dat die overschrijding veroorzaakt was door omstandigheden welke zij niet

kon vermijden en wier gevolgen zij niet verhelpen kon;

terwijl eiseres bij conclusie had gesteld dat de douaneformaliteiten in geen geval langer dan twee of drie uur konden duren en dat derhalve het oponthoud van de wagons gedurende 36 uren 20 min. in het station te Feignies en gedurende vijf achtereenvolgende dagen in het station te Brussel slechts het gevolg kan zijn van de zorgeloosheid van de verweerster, die de wagons niet te bekwaamere tijd, zoals het haar plicht was, aan het douane-onderzoek heeft onderworpen; dat het bestreden vonnis zich er niet mocht toe bepalen te stellen dat de vertraging «het gevolg kon zijn van omstandigheden die niet aan de spoorweg toe te schrijven zijn»;

terwijl het ter voldoening aan artikel 28, paragraaf 1, had moeten vaststellen dat bewezen was dat de vertraging werkelijk het gevolg was van een bepaalde oorzaak, waaraan elke schuld van eiseres vreemd was;

terwijl het dit niet heeft vastgesteld en het derhalve artikel 28, paragraaf 1, geschonden heeft en niet wettelijk met redenen is omkleed naar het vereiste van artikel 97 van de Grondwet;

Overwegende dat, in strijd met wat het middel beweert, het vonnis niet vaststelt dat de drie door verweerster te vervoeren wagons «geleverd zijn met zeer aanzienlijke vertraging in de leveringstermijnen waarover verweerster ingevolge artikel 11, paragraaf 2, van de C.I.M. beschikte» en evenmin «dat verweerster uit dien hoofde normaal gehouden was aan eiseres de vergoeding te betalen die bij artikel 34, paragraaf 7 van dezelfde overeenkomst in geval van vertraging voorgeschreven is»;

Dat evenmin kan worden gezegd dat het vonnis die feiten niet heeft betwist;

Overwegende dat, na er te hebben aan herinnerd dat artikel 11, paragraaf 7, a, 2°, van de C.I.M. bepaalt dat de leveringstermijn behalve bij een aan de spoorweg toe te schrijven schuld geschorst is, tijdens het oponthoud vereist voor de vervulling van de douaneformaliteiten, het vonnis stelt dat verweerster door de vrachtbrieven bewijst dat de douaneformaliteiten voor de wagons 172.642 en 105.415 132 uren 20 hebben in beslag genomen en 86 uren 20 voor de wagen 117.391, overweegt dat «de vennootschap J. Schumacher en Cie, als eiseres, moet bewijzen dat door de schuld van het personeel van de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen dit oponthoud abnormaal lang geduurd heeft (artikel 11, paragraaf 7, a, 2°, van de C.I.M. «behalve bij een aan de spoorweg toe te schrijven schuld»), «vervolgens, onder vaststelling dat eiseres «de schuld die aan haar rechtsvordering ten grondslag ligt, niet bewijst of niet aanbiedt te bewijzen», aan deze haar rechtsvordering ontzegt;

Overwegende dat het voornoemde artikel 11 in de C.I.M. voorkomt onder titel II waarin het «vervoercontract» wordt behandeld; dat het, na de maximum leveringstermijn voor ijlgood en voor vrachtgoed te hebben vastgesteld, in paragraaf 7 bepaalt dat «de termijn geschorst is a) voor al de zendingen, behalve bij een aan de spoorweg toe te schrijven schuld tijdens het oponthoud vereist voor: 1°...; 2° de vervulling van de douane- en andere ambtelijke formaliteiten; 3°...»;

Dat aldus de leveringstermijn niet alleen geschorst is gedurende de tijd vereist voor de vervulling van de eigenlijke formaliteiten, maar ook gedurende heel de stoptijd van de wagons ter gelegenheid van deze formaliteiten;

Overwegende dat men bij een geschil omtrent de duur van de schorsing van de leveringstermijn nood-

zakelijk met toepassing van artikel 11 moet uitmaken of die termijn al dan niet overschreden is ;

Overwegende dat uit de bewoordingen en uit de geest van artikel 11, paragraaf 7, a, 2°, die trouwens in overeenstemming zijn met de algemene rechtsbeginselen, blijkt dat hij die vergoeding eist de schuld moet bewijzen van de vervoerder aan wie hij die stopduur waarover hij klaagt, toeschrijft ;

Overwegende dat eiseres in het onderhavige geval vruchteloos de artikelen 27, paragrafen 1 en 2, en 28, paragraaf 1, van de C.I.M. inroept voor haar stelling dat verweerster moet bewijzen dat de overschrijding van de termijn veroorzaakt is door omstandigheden welke zij niet vermijden en wier gevolgen zij niet verhelpen kon ;

Overwegende dat weliswaar artikel 27, in paragraaf 1, bepaalt dat de spoorweg aansprakelijk is voor overschrijding van de leveringstermijn, en in paragraaf 2 dat de spoorweg van deze aansprakelijkheid ontslagen is, indien de overschrijding van de leveringstermijn veroorzaakt is door schuld van de rechthebbende, door een door deze gegeven order, welke niet aan de schuld van de spoorweg is te wijten of door omstandigheden welke de spoorweg niet vermijden of wier gevolgen hij niet verhelpen kon ; en dat luidens artikel 28, paragraaf 1, de spoorweg moet bewijzen dat de overschrijding van de leveringstermijn door een der in artikel 27, paragraaf 2, bedoelde feiten is veroorzaakt ;

Overwegende echter dat het voor de toepassing van die teksten op « de overschrijding van de leveringsstermijn » vooraf vereist is dat die in het kader van artikel 11 beoordeelde voorwaarde van de vermoede aansprakelijkheid van de vervoerder bewezen is ; dat aan die voorwaarde in het onderhavige geval niet voldaan is, aangezien het vonnis, na te hebben opgemerkt dat verweerster de duur van het oponthoud van de wagons in de douane bewijst door de vrachtbrieven en dat het niet bewezen is « dat het oponthoud dat het gevolg is van de vervulling van de douaneformaliteiten, normaal niet de door eiseres aangegeven tijdsduur zou overschrijden », dan vaststelt dat deze niet bewijst dat de door haar aangegeven overdreven tijdsduur het gevolg is van een aan verweerster toe te schrijven schuld ;

Overwegende dat daaruit blijkt dat de rechter zijn beslissing regelmatig met redenen omkleed en wettelijk verantwoord heeft ; dat het middel niet kan worden aangenomen ;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 29 oktober 1964.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-verslaggever : M. Perrichon.

Advocaat-generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Advocaten : Mrs. Ansiaux en Van Rijn.

Ondernemingsraad. — Klacht betreffende de samenstelling van de kiezerslijst. — Rechtspleging.

Als uit het proces-verbaal van de vergadering van de ondernemingsraad, waarbij een klacht was ingediend wegens niet-inschrijving van een categorie stemgerechtigden op de kiezerslijst, blijkt dat de raad vaststelt dat bij gebrek aan eenparigheid de klacht

niet kan worden aangenomen, dan berust de sententie van de werkrechtensraad, die oordeelt dat de ondernemingsraad geen uitspraak heeft gedaan op de klacht, zodat geen beroep kon worden ingesteld zoals bepaald bij art. 8 van het Besluit van de Regent van 23 november 1949, gewijzigd door het K.B. van 31 januari 1963, op een interpretatie van het genoemde proces-verbaal, die onverenigbaar is met de bewoordingen van dit proces-verbaal.

N.V. Fabrique nationale d'armes de guerre t./ Syndicat des employés, techniciens et cadres de Belgique.

Gelet op de bestreden sententie op 26 oktober 1963 gewezen door de Werkrechtensraad van Beroep te Luik, bijzondere gemengde kamer ;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1319, 1320 B.W., 30 van het besluit van de Regent van 13 juli 1949, gewijzigd bij het besluit van de Regent van 11 januari 1950 en bij artikel 12 van het koninklijk besluit van 31 januari 1963, 6, 7 en 8 van het besluit van de Regent van 23 november 1949, gewijzigd bij de artikelen 3, 4 en 5 van het koninklijk besluit van 31 januari 1963 (tweede besluit),

doordat, zonder te betwisten dat, indien het beroep dat, in geval van een zogenaamd gebrekkig opmaken van de kiezerslijsten voor de samenstelling van de ondernemingsraad, openstond voor de klager ingevolge artikel 8 van het besluit van de Regent van 23 november 1949 (gewijzigd bij artikel 5 van het koninklijk besluit van 31 januari 1963), door deze ingesteld had kunnen worden, hij dit beroep moest instellen en niet de nietigverklaring van de verkiezingen zelf moest vorderen met inachtneming van de procedure bepaald bij artikel 30 van het besluit van de Regent van 13 juli 1949 (gewijzigd bij artikel 12 van het koninklijk besluit van 31 januari 1963) de bestreden sententie beslist dat, aangezien de ondernemingsraad niet heeft beslist op de klacht van M. Massay en aangezien « trouwens in de op 29 maart 1963 aangeplakte bekendmaking de directeur-generaal van de „Fabrique Nationale”, voorzitter van de ondernemingsraad, op generlei beslissing van deze raad zinspeelt en de verwerping van de klacht van de vakvereniging wel voorstelt als een door hem genomen maatregel », « er voor de klager slechts een enkel beroep openstaat, met name dat hetwelk hij heeft ingesteld op grond van artikel 30 van het besluit van de Regent van 13 juli 1949, gewijzigd bij artikel 12 van het koninklijk besluit van 31 januari 1963 » ;

terwijl 1° de bestreden beslissing zelf vaststelt dat volgens het proces-verbaal van de vergadering van 29 maart 1963 de ondernemingsraad vastgesteld heeft dat « wegens gemis aan eenparigheid de klacht niet kan worden aangenomen en dat derhalve de vroeger voorgedragen kiezerslijsten niet kunnen worden gewijzigd » en dat de bestreden sententie, als zij verklaart dat de ondernemingsraad generlei beslissing had genomen, de bewijskracht van dit proces-verbaal heeft miskend, daar zodanige stelling niet te verenigen is met de duidelijke en nauwkeurige bewoordingen van het proces-verbaal (schending van alle in het middel aangehaalde bepalingen) ;

2° de bestreden beslissing zelf vaststelt dat luidens de door de directeur-generaal aangeplakte bekendmaking « de klacht niet kan worden aangenomen » en dat, in de onderstelling dat de gevolgen die de bestreden sententie trekt uit de bewoordingen van deze bekendmaking, terzake dienen — des neen — de inter-

pretatie volgens welke deze bekendmaking geen andere beslissing dan die van de directie zou bevatten toch onverenigbaar is met de bewoordingen ervan en de bewijskracht van deze bekendmaking schendt (schending van alle in het middel aangehaalde bepalingen);

3° de bestreden beslissing niet antwoordt op de bewering van eiseres die in haar conclusie stelt dat « (van de verwerping van de klacht) kennis werd gegeven aan de vakvereniging die in beroep gedagvaard was door het hoofd van het personeel, terwijl zulks bovendien aan de andere vakbonden meegedeeld werd »; dat zodanige bekendmaking de termijn van beroep tegen de beslissing doet lopen, evenzeer als de aanplakking het doet ingevolge artikel 5 van het koninklijk besluit van 31 januari 1953 en dat derhalve de bestreden sententie, wilde zij haar beschikking rechtvaardigen niet mocht verzuimen te onderzoeken of aan de betrokken organisaties kennis was gegeven, dat aldus de bestreden sententie niet met redenen is omkleed ter voldoening aan de Grondwet (schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 4 en 5 van het koninklijk besluit van 31 januari 1963 die de artikelen 7 en 8 van het besluit van de Regent van 23 november 1949 vervangen);

doordat dientengevolge, bij ontstentenis van beroep tegen de beslissing waarbij de klacht wordt verworpen, de kiezerslijsten definitief afgesloten en op geldige wijze gebruikt waren voor de bedoelde kiesverrichtingen en de eis tot nietigverklaring van de verkiezingen derhalve niet ontvankelijk was;

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat, ter rechtvaardiging van de door eiseres betwiste ontvankelijkheid van het beroep tot nietigverklaring van de verkiezingen voor de ondernemingsraad van eiseres, dat verweerder voor de gemengde kamer van de werkrechtshoofden heeft ingesteld overeenkomstig artikel 30 van het besluit van de Regent van 13 juli 1949, gewijzigd bij artikel 12 van het koninklijk besluit van 21 januari 1963, de bestreden sententie hierop steunt dat de ondernemingsraad voor welke op grond van artikel 7 van het besluit van de Regent van 23 november 1949, gewijzigd bij artikel 4 van het koninklijk besluit van 31 januari 1963, een klacht was aanhangig gemaakt waarin verweerder de onregelmatigheid bij het opmaken van de voorlopige kiezerslijsten had aangegeven, geen uitspraak heeft gedaan, en dat derhalve, « bij ontstentenis van beslissing van de ondernemingsraad », vóór de gemengde kamer van de werkrechtshoofden het beroep, bepaald bij artikel 8 van het besluit van de Regent van 23 oktober 1944, gewijzigd bij artikel 5 van het koninklijk besluit van 31 april 1963, niet kon worden ingesteld;

Overwegende dat de bestreden sententie dienaangaande erop wijst « dat uit het proces-verbaal van de vergadering van de ondernemingsraad van 29 maart 1963 blijkt dat deze geen uitspraak heeft gedaan op de klacht...; dat de ondernemingsraad, zonder de zaak zelf te behandelen, zich ertoe heeft bepaald vast te stellen dat hij niet eenstemmig was en dientengevolge geen beslissing kon nemen; ... dat de klacht... niet aangenomen of niet verworpen is door de ondernemingsraad... »;

Overwegende dat volgens het proces-verbaal van de vergadering van de ondernemingsraad van 29 maart 1963 verweerder heeft gesteld dat het meesterpersoneel op de kiezerslijst moest worden ingeschreven, daar dit personeel geen deel uitmaakt van het leidinggevend personeel; dat de voorzitter evenwel verklaard heeft « deze klacht niet te kunnen inwilligen daar de meester-

gasten werkelijk een leidinggevende taak vervullen »;

Dat uit hetzelfde proces-verbaal blijkt dat een ander lid van de ondernemingsraad een hiermede strijdige zienswijze heeft aangenomen;

Dat als besluit de raad vaststelt dat bij gemis van eenparigheid de klacht niet kan worden aangenomen; dat derhalve de vroeger voorgedragen kiezerslijsten niet kunnen worden gewijzigd en dat de klaagster de zaak eventueel bij de gemengde kamer van de werkrechtshoofden te Luik moest aanhangig maken, zoals voorgeschreven is bij artikel 8 van het besluit van de Regent van 23 november 1949, gewijzigd bij artikel 5 van het koninklijk besluit van 31 januari 1963 »;

Dat aldus uit de bewoordingen zelf van het proces-verbaal van de vergadering van 29 maart 1963 blijkt dat de ondernemingsraad zich er niet toe bepaald heeft vast te stellen dat hij niet eenstemmig was, en de zaak zelf heeft behandeld;

Dat de ondernemingsraad, verre van vast te stellen dat hij ten gevolge van het gemis van eenparigheid geen beslissing kon nemen, beslist heeft dat de klacht niet kon worden aangenomen en dat de voorlopige kiezerslijsten niet konden worden gewijzigd, onder voorbehoud van het recht om tegen deze beslissing het beroep in te stellen, zoals voorgeschreven is bij artikel 8 van het besluit van de Regent van 23 november 1949, gewijzigd bij artikel 5 van het koninklijk besluit van 31 januari 1963;

Overwegende derhalve dat de bestreden sententie berust op een interpretatie van het genoemde proces-verbaal die onverenigbaar is met de bewoordingen van dit proces-verbaal;

Dat het middel derhalve gegrond is;

Om die redenen :

Vernietigt de bestreden sententie;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de werkrechtshoofden van beroep te Namen, bijzondere gemengde kamer.

NOOT : Als op de kiezerslijst van de ondernemingsraad onnauwkeurige of ongegronde inschrijvingen voorkomen, of sommige stemgerechtigden niet opgeschreven zijn, kunnen de werknemers en de betrokken meest representatieve organisaties klacht indienen bij de ondernemingsraad (eventueel bij het ondernemingshoofd). Tegen de uitspraak die volgt kan beroep worden ingesteld bij de gemengde kamer van de werkrechtshoofden (zie J. Steyaert, A.P.R. Tw., *Ondernemingsraad, Comité voor veiligheid*, nr. 45).

Dit beroep, geregeld door art. 8 van het Besluit van de Regent van 23 november 1949, werd in casu niet ingesteld, maar het Syndicaat stelde wel beroep in op grond van art. 30 van het Besluit van de Regent van 13 juli 1949.

Steyaert (op. cit. nr. 60) stipt aan dat voor klachten betreffende de samenstelling van de kiezerslijsten een speciale procedure is ingesteld (evenals voor klachten betreffende het indienen van de kandidaturen) en dat voor alle andere gevallen het beroep georganiseerd wordt door voornoemd art. 30.

Daaruit volgt dat waar de speciale procedure van art. 8 van het Besluit van de Regent van 23 november 1949 toepasselijk was, de procedure van art. 30 van het Besluit van 13 juli 1949 niet mocht worden gevolgd. Dit middel van niet ontvankelijkheid werd ingeroepen door de onderneming, maar werd door de werkrechtshoofden verworpen met de overweging dat de onder-

nemingsraad geen uitspraak had gedaan, zodat er tegen een niet bestaande uitspraak geen beroep meer mogelijk was en het syndicaat derhalve enkel de algemene procedure van art. 30 van het Besluit van 13 juli 1949 kon instellen. Uit het vorenstaande arrest blijkt echter dat de ondernemingsraad wel degelijk uitspraak had gedaan.

Blijft nu de vraag: wat had het syndicaat moeten doen, indien de ondernemingsraad werkelijk geen uitspraak had gedaan?

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 19 februari 1965.

Voorzitter: M. Mast.
Substituut-auditeur-generaal: M. Debaedts.
Advokaten: Mrs. De Winter en Willems.

Gemeenteraadsverkiezingen.

De ontstentenis van proces-verbaal in de opnemingsbureaus heeft de vernietiging van de verkiezing niet tot gevolg wanneer de uitslagen zijn opgetekend in de model-tabel bedoeld bij art. 52, tweede lid, van de gemeentekieswet, die door alle leden van het bureau en de getuigen ondertekend is, en wanneer niet blijkt dat de waarborgen die de wet voor de verkiezingsverrichtingen voorschrijft daardoor minder afdoende zijn geworden.

Gemeenteraadsverkiezingen te Ternat.

Arres nr. 11.062

Gezien het verzoekschrift dd. 29 december 1964 waarbij Jan Willems, wonende Bodegemstraat 16 te Ternat en kandidaat van lijst 5, beroep instelt tegen het besluit dd. 4 december 1964 waarbij de bestendige deputatie van de provincieraad van Brabant het door hem ingediend bezwaar tegen de gemeenteraadsverkiezing te Ternat afwijst en de verkiezing geldig verklaart; dat de beslissing waartegen beroep op 23 december 1964 aan verzoeker is betekend;

Gelet op de bekendmaking in het « Belgisch Staatsblad » dd. 5 januari 1965 van het bericht voorzien bij het tweede lid van artikel 5 van het koninklijk besluit van 15 juli 1956;

Overwegende dat het proces-verbaal van de kiesverrichtingen te Ternat 11 oktober 1964 is gedagtekend; dat verzoeker Jan Willems bij de burgemeester der gemeente Ternat een door hem op 21 oktober 1964 gedagtekend bezwaarschrift indiende;

Overwegende dat de beslissing waartegen beroep, berust onder meer op de considerans: « dat bezwaarin » diener aanvoert dat... het inderdaad vaststaat dat de » processen-verbaal der 2 stemopnemingsbureau's (formulieren Y) niet werden opgesteld; dat nochtans » dient opgemerkt dat in de gemeenten met verscheidene stemopnemingsbureau's de uitslagen der stemopneming overgeschreven worden op een tabel (formulier V) waarvan het dubbel bestemd is voor de » voorzitter van het hoofdstembureau (Gemeentekieswet, artikel 52, 2e lid); dat deze tabel alle aanduidingen en cijfers bevat die nodig zijn om de uitslag » te bepalen vermits deze tabellen in verzegelde omslag » worden gesloten en onmiddellijk door de voorzitter » naar het hoofdstembureau worden gedragen met de » nodige vermeldingen (Gemeentekieswet artikel 52,

» lid 5, 6 en 7); dat op basis van die formulieren V, » die volledig en juist ingevuld en ondertekend werden » door de bureau's en de getuigen, de uitslag van de » verkiezingen wordt bepaald en afgekondigd door het » hoofdstembureau; dat het ontbreken van de formulieren Y derhalve geen invloed heeft noch op de » uitslag der verkiezingen noch op de centrale kiesverrichtingen; dat hierbij kan verwezen worden naar » verschillende arresten van de Raad van State waarin » bepaald wordt dat zekere onregelmatigheden of het » niet naleven van de door de wet voorgeschreven » vormvereisten, wanneer zij geen invloed hebben op » de verrichtingen, of op de uitslag, geen aanleiding » kunnen geven tot nietigverklaring of hertelling omdat » anders de genomen maatregel het door de wetgever » nagestreefde doel zou voorbijstreven (zie onder meer » arrest nr. 2333 van 30 maart 1953 inzake Aalst) »;

Overwegende dat de tegenpartijen aanvoeren dat het beroep bij de bestendige deputatie te laat werd ingesteld;

Overwegende dat verzoeker ter terechtzitting het bij artikel 74, tweede lid, bedoeld ontvangstbewijs van zijn bezwaarschrift overlegt; dat dit ontvangstbewijs 21 oktober 1964 is gedagtekend; dat de exceptie niet gegrond is;

Overwegende dat verzoeker aanvoert dat de uitslag van de verkiezing volgens welke op de 2.813 ingeschreven kiezers slechts 2.694 gestemd hebben, niet bij middel van het officieel bepaald model werd vastgesteld, « dat geen vaststelling werd gedaan met de » daartoe vereiste modellen, van de ongebruikte stembrieven » en dat « deze nalatigheid alle perspectieven van geknoei opent »;

Overwegende dat de processen-verbaal, van de twee stemopnemingsbureau's inderdaad niet werden opgesteld; dat het dossier echter de modeltabellen bevat welke de stemopnemingsbureau's 1 en 2, de dag der verkiezing aan de voorzitter van het hoofdbureau hebben moeten doen toekomen ter uitvoering van artikel 52, tweede lid, van de gemeentekieswet; dat die tabellen zonder voorbehoud ondertekend zijn door de voorzitters en de leden van de stemopnemingsbureau's en door de getuigen; dat die tabellen de volledige uitslag van de verrichte stemopneming bevatten en vaststellen dat het aantal in de bussen gevonden stembiljetten 2.694 (1593 + 1101) bedraagt; dat de ontstentenis van proces-verbaal in de opnemingsbureau's niet de vernietiging van de verkiezing tot gevolg heeft wanneer de uitslagen zijn opgetekend en de model-tabel bedoeld bij artikel 52, tweede lid, van de gemeentekieswet, die door alle leden van het bureau en de getuigen ondertekend is en wanneer niet blijkt dat de waarborgen die de wet voor de verkiezingsverrichtingen voorschrijft daardoor minder afdoende zijn geworden;

Overwegende dat niet blijkt dat de stembureau's en de stemopnemingsbureau's nagelaten hebben andere door de wet voorgeschreven stukken in te vullen; dat de processen-verbaal der vijf stembureau's een sluitende verantwoording geven van het gebruik der ontvangen stembiljetten;

Besluit:

Enig artikel. — Het beroep tegen het besluit dd. 4 december 1964 waarbij de bestendige deputatie van Brabant de gemeenteraadsverkiezing te Ternat geldig verklaart, is verworpen.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3de Kamer. — 5 mei 1965.

Voorzitter : M. Mechelynck-Masson.

Raadsheren : M.M. Baron de la Vallée-Poussin en
Van Leckwyck.

O.M. : M. Stryckmans.

Advokaten : M.M. Van Goethem J. en Dinot A.

Echtscheiding. — Hoede der kinderen. — Artikel 302.
— Schuldige echtgenoot. — Vraag tot bekomen der
hoede van de kinderen onontvankelijk.

*De schuldige echtgenoot, tegen wie de echtscheiding
werd uitgesproken, heeft ingevolge artikel 302 B.W.
geen enkel recht om de hoede van de kinderen te
vorderen of te vragen deze hoede te behouden.*

*Zonder tussenkomst van de heer Prokureur des
Konings is zijn vraag onontvankelijk.*

Bastiaens t./ Cools.

Gezien in regelmatige vorm overgelegd het inter-
locutoir vonnis dd. 27 maart 1963 en het definitief
vonnis dd. 8 juni 1964 gewezen door de rechtbank van
eerste aanleg te Antwerpen;

Gezien de akte van betekening dd. 1 juli 1964 van het
vonnis dd. 8 juni 1964;

Gezien de akten van beroep dd. 5 augustus 1964 en
23 maart 1965 gericht de eerste tegen het vonnis
dd. 8 juni 1964 en de tweede tegen het vonnis dd. 27
maart 1963;

Overwegende dat het beroep gericht tegen het inter-
locutoir vonnis dd. 27 maart 1963 laattijdig is; dat het
niet ingesteld werd binnen de twee maanden van de
betekening van het definitief vonnis;

Overwegende dat het beroep gericht tegen het defi-
nitief vonnis alhoewel tijdig ingesteld, niet ontvanke-
lijk is; dat de echtscheiding toegestaan werd ten laste
van appellante; dat deze laatste geen hoedanigheid
heeft om op te treden zomin ten einde de haar toege-
kende hoede der kinderen te bewaren, als om deze hoe-
de op te eisen; dat de schuldige echtgenoot het recht
niet bezit te vragen dat van de regel van art. 302 B.W.
zou afgeweken worden; dat de Prokureur des Konings
in de zaak niet is tussengekomen; dat hij aldus aan-
genomen heeft dat het grootste belang der kinderen
niet meer vereiste dat de hoede ervan aan appellante
toevertrouwd zou blijven;

Om die redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord de heer Stryckmans, advocaat-generaal, in
zijn eensluidend advies ter openbare zitting gegeven;

Verklaart de beroepen onontvankelijk;

Verwijst appellante in de kosten van beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 22 mei 1965.

Voorzitter dwn. : M. Santenaire.

Raadsheren : M.M. De Préter en Bevernaege.

Substituut-procureur-generaal : M. Verhegge.

Advocaten : Mrs. Pierre Matthijs (Brugge),
Antoine DeDecker (Gent) en Paul Ghyssaert (Brugge).

**1. Valsheid in geschriften. — Medisch attest met het oog
op gedwongen opneming van de zieke in een krank-
zinnigengesticht. — Wettelijke en reglementaire
voorwaarden. — Valse bevestigingen door de
geneesheer in het attest. — Bedrieglijk opzet. —
Strafschuld van de geneesheer. — Gebruikmaken met
zelfde opzet van het attest door echtgenoot van de
zobeweerde zieke. — Strafbbaarheid.**

2. Beroepsgeheim. — Geneesheer. — Schending.

1. Naar luid van de wetgeving en de reglementering
inzake krankzinnigen, dient, in het met het oog op de
opneming van de zieke in een krankzinnigengesticht
door hem afgeleverd medisch attest, de geneesheer
te bevestigen dat hij zelf de zieke heeft gezien, on-
derzocht en ondervraagd, te verklaren dat hij de
door hem vastgestelde geestesziekte heeft vastgesteld,
en ten slotte de tekens aan te duiden die de ziekte
kenmerken; dit medisch attest mag slechts ter uitvoe-
ring van de gedwongen opneming « collocatie » in
het gesticht aanvaard worden, bijaldien het naar da-
tum minder dan vijftien dagen oud is. Wanneer zo-
danig medisch attest al de voormelde voorwaarden
blijkt te vervullen en niets in het attest deze schijn
ten opzichte van een of ander bestanddeel te niet
doet, terwijl uit het onderzoek gebleken is, en door
de geneesheer wordt toegegeven, dat hij, noch op de
datum van het attest, noch in de voordien verstreken
laatste acht maanden, de patiënte heeft gezien, on-
derzocht of ondervraagd, bijgevolg het geattesteerde
geneeskundig onderzoek niet heeft verricht, en des-
wege geen vaststellingen aan de hand van dergelijk
onderzoek heeft kunnen bevestigen, laat staan uit
niet gedane bevindingen tot krankzinnigheid, ziekte-
tekens en noodzaak tot « collocatie » en verzorging
heeft kunnen besluiten, is dergelijk attest in zijn
geheel vals.

Waar dit vals attest bedoeld werd met het bedrieg-
lijk opzet :

1°) een erop gesteunde aanvraag tot gedwongen
opneming in een krankzinnigengesticht op te maken;

2°) de goede trouw van de burgemeester te ver-
schalken en van hem het visum van de « collocatie »
te bekomen;

3°) de zobeweerd zieke van dan af, doch onwettig,
voor gedwongen opneming in een gesticht vatbaar te
stellen;

4°) mits toegeving van een brief, de goede trouw
van de politiekommissaris te verschalken ten einde
deze officier er toe te brengen de zobeweerde zieke
naar het politiekantoor onder een schijnreden te lok-
ken;

5°) de zobeweerde zieke aldaar een laatste maal,
doch onder morele dwang, vóór de keuze te stellen
de verzorging te aanvaarden of de gedwongen opne-
ming en verzorging te moeten ondergaan;

6°) en, hoe dan ook, vrijwillig of onvrijwillig, tot
haar opneming in een gesticht, elders dus dan ten
huize, te geraken, is de betrokken geneesheer schul-
dig aan valsheid in geschriften, en de echtgenoot van
de zobeweerde zieke, die met hetzelfde bedrieglijk

opzet of oogmerk om te schaden, van het attest gebruik maakt, strafbaar op grond van artikelen 197 en 212 - S.W.B.

2. Maakt zich schuldig aan schending van het beroepsgeheim de geneesheer (neuroloog-psychiater) die de van haar echtgenoot gescheiden vrouw, buiten de aanwezigheid van haar man, op consult ontvangt, en naderhand aan de man inlichtingen verstrekt over de gezondheids- en geestestoestand van zijn vrouw, terwijl deze laatste de geneesheer van het haar verschuldigd geheim ten aanzien van haar echtgenoot noch uitdrukkelijk, noch impliciet heeft ontslagen.

O.M. en B.P. Oorlinck, Liliane
t/ Dr. v... R... d... V..., en B....

.....
1. v... R... V... en 2. B...

Verdacht van: te Brugge, op 23 oktober 1962:

A. 1. De eerste en de tweede:

Als daders om het misdrijf te hebben uitgevoerd of aan de uitvoering ervan rechtstreeks medegewerkt te hebben, om door welke daad ook tot de uitvoering zodanige hulp verleend te hebben dat zonder hun bijstand, de misdaad niet kon gepleegd worden;

Met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, valsheid te hebben gepleegd in openbare of in private geschriften door toevoeging of vervalsing van bedingen, van verklaringen of van feiten, welke deze akten tot doel hadden op te nemen en vast te stellen, en meer bepaald door het opmaken van een medisch getuigschrift, op datum van 23.10.1962 op grond van art. 8 door de wet van 18.5.1850 (gew. wet 28.12.1874) waarin valselijk verklaard wordt dat Dr. v. R. d. V., Oorlinck Liliane, geboren te Brugge op 9.9.1930, persoonlijk gezien, onderzocht en ondervraagd heeft en dat hij vastgesteld heeft dat zij aangetast is door krankzinnigheid.

A. 2. De tweede:

Minstens: als medeplichtige om onderrichtingen gegeven te hebben om het feit te plegen, met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, valsheid te hebben gepleegd in openbare of in private geschriften, door toevoeging of vervalsing van bedingen, van verklaringen of van feiten, welke deze akten tot doel hadden op te nemen en vast te stellen, en meer bepaald door het opmaken van een medisch getuigschrift op datum van 23.10.1962 op grond van art. 8 der Wet van 18.5.1850 (gew. wet 28.12.1874) waarin valselijk verklaard wordt dat Dr. v... R... d... V... Oorlinck Liliane, geboren te Brugge op 9.9.1930, persoonlijk gezien, onderzocht en ondervraagd heeft en dat hij vastgesteld heeft dat zij aangetast is door krankzinnigheid.

B. 1. De eerste en de tweede: te Brugge op 24 oktober 1962: Als daders om het misdrijf te hebben uitgevoerd of aan de uitvoering ervan rechtstreeks medegewerkt te hebben, om door welke daad ook tot de uitvoering ervan zodanige hulp verleend te hebben, dat zonder bijstand de misdaad niet kon gepleegd worden. Met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, valsheid te hebben gepleegd in openbare of in private geschriften, door toevoeging of vervalsing van bedingen, van verklaringen of van feiten, welke deze akten tot doel hadden op te nemen en vast te stellen, en meer bepaald door het opmaken van een medisch getuigschrift op datum van 24.10.1962 bestemd om als bewijs te dienen in een rechtsgeding, dat door de wijze van opstellen ervan

valselijk de indruk verwekt dat Oorlinck Liliane, persoonlijk tot op vermelde datum onder behandeling was van eerste verdachte, en leed aan paranoïde psychose.

B. 2. De tweede: *Minstens*, als medeplichtige om onderrichtingen te hebben gegeven om het feit te plegen, met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, valsheid te hebben gepleegd in openbare of in private geschriften door toevoeging of vervalsing van bedingen, van verklaringen of van feiten, welke deze akten tot doel hadden op te nemen en vast te stellen en meer bepaald door het opmaken van een medisch getuigschrift op datum van 24.10.1962 bestemd om als bewijs te dienen in een rechtsgeding, dat door de wijze van opstellen ervan valselijk de indruk verwekt dat Oorlinck Liliane, persoonlijk tot op vermelde datum onder behandeling was van eerste verdachte en leed aan paranoïde psychose.

C. De eerste: te Brugge in 1962 tot op 24.10.1962:

Geneesheer zijnde, die door staat of beroep bewaarder is van de hem toevertrouwde geheimen, ze openbaar te hebben buiten het geval dat door de wet hem verplicht de geheimen bekend te maken, door het opmaken van een getuigschrift op datum van 24.10.1962 beschrijvende o.m. hoe de geestestoestand was van Oorlinck Liliane, toen zij zijn patiënte was, en afgegeven aan derde personen evenals door herhaalde mondelinge mededelingen over deze toestand aan B....

D. De tweede: te Brugge, op 23 oktober 1962:

Met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, van de valse akte of van het vals stuk dd. 23.10.1962 bedoeld in de telastlegging A-1, gebruik te hebben gemaakt, wetende dat het vals was.

E. De tweede: te Brugge tussen 24 oktober en 6 november 1962:

Met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, van de valse akte of van het vals stuk dd. 24.10.1962, bedoeld in de telastlegging B gebruik te hebben gemaakt, wetende dat het vals was.

Eerste verdachte niet schuldig aan de telastleggingen A-1, B-1 en schuldig aan het feit C waarvoor verzachtende omstandigheden werden aangenomen spruitende uit een staffeloos verleden zodat slechts aanleiding bestaat een politiestraf uit te spreken en dat meer dan een jaar verstreken is sedert feit C gepleegd is zodat de strafvordering verjaard is, en de tweede verdachte *niet* schuldig aan de feiten A-1, A-2, B-1, B-2, D en E, werden de verdachten, op tegenspraak vrijgesproken, de eerste verdachte hoofdens de feiten A-1 en B-1, zonder kosten en de tweede verdachte hoofdens de feiten A-1, A-2, B-1, B-2, D en E zonder kosten;

Het feit C werd bewezen verklaard lastens eerste beklagde en vastgesteld werd dat de publieke vordering verjaard is;

en inzake de burgerlijke partij:

Oorlinck Liliane, geboren te Brugge, de 9 februari 1930, wonende te Brugge, Poelweg 22, verschijnende ter terechtzitting in persoon;

Op burgerlijk gebied: werd de eerste beklagde veroordeeld om te betalen aan de burgerlijke partij de som van één frank, als vergoeding der morele schade door haar opgelopen en spruitende uit het feit C door de eerste beklagde gepleegd, dit zonder de gevorderde intresten;

Eerste beklagde werd verwezen tot de kosten verbonden aan de burgerlijke eis gesteld tegen hem;

Gezegd werd dat er geen termen zijn om onderhavig vonnis op burgerlijk gebied uitvoerbaar te verklaren bij voorraad;

Bij vonnis der Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, correctionele Kamer met drie Rechters, gedatekend 5 oktober 1964, waarvan het Openbaar Ministerie op 5 oktober 1964 en de burgerlijke partij op 9 oktober 1964, beroep hebben ingesteld;

Gehoord de heer Raadsheer Santenaire in zijn verslag gedaan ter openbare terechtzitting;

Gehoord in zijn vordering de heer Verhegge, Substituut-Procureur-generaal;

Gehoord de beklaagden in hun middelen van verdediging voorgedragen door hen zelf en bijgestaan door hun raadslieden Meester A. De Decker, advocaat te Gent, voor van R. d. V.; Meester P. Ghysaert, advocaat te Brugge, voor B. Raymond;

Gehoord de burgerlijke partij in haar eisen en vorderingen voorgedragen door haar zelf en bijgestaan door haar raadsman Meester P. Matthys, advocaat te Brugge;

dit alles in het Nederlands;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie en de burgerlijke partij, tijdig en regelmatig in beroep zijn gekomen;

De feiten A-1, A-2 en D (het medisch attest van 23 oktober 1962):

Overwegende dat op 23 oktober 1962: A) de eerste beklagde: 1) het medisch attest van 23 oktober 1962 (zie stuk 22 en 23) heeft opgemaakt;

2) de tot de politiekommissaris van Brugge gerichte brief (zie stuk 11) heeft opgesteld;

3) beide dokumenten aan B... (tweede beklagde en echtgenoot van de in beide stukken bedoelde Oorlinck Liliane) heeft overhandigd, wetende waartoe men ze zou aanwenden;

B) de tweede beklagde: 1) een schriftelijke aanvraag tot collocatie van zijn echtgenote overeenkomstig art. 7 par. 5 van de wet van 18 juni 1950 - 28 december 1873 (zie stuk 10) heeft opgesteld en ondertekend, het medisch attest en de brief er heeft bijgevoegd, en ook de aanvraag overeenkomstig het aangehaald art. 7 § 5 door de Burgemeester van Brugge heeft doen viseren;

2) de drie dokumenten aan de politiekommissaris Verscheure ging overhandigen eisend dat spoedig zou gehandeld worden;

Overwegende dat in zulk medisch attest de geneesheer a) bevestigen moet zelf de zieke te hebben gezien, onderzocht en ondervraagd (zie het M.B. dd. 25 augustus 1885); b) verklaren moet de bevestigde geestesziekte te hebben vastgesteld; c) en de tekens moet aanduiden die de ziekte kenmerken (zie ar. 8 W. 18 juni 1950 - 28 december 1873);

Dat verder dit medisch attest slechts ten behoeve van de uitvoering van de gedwongen collocatie mag aanvaard worden wanneer het naar datum minder dan 15 dagen oud is (zelfde art. 8);

Dat bijgevolg de in het medisch attest bevestigde vaststelling (van geestesziekte en ziekte tekens) moet uitgaan van een door de geneesheer persoonlijk verricht onderzoek (en diagnose) dat én het medisch attest moet voorafgaan, én, zoals, het attest zelf, minder dan 15 dagen oud moet zijn om voor gedwongen uitvoering van de collocatiemaatregel nuttig te kunnen worden aangewend;

Dat deswege wettelijk de mogelijkheid uitgesloten is het geneeskundig attest op niets dan andere geneeskundige gevens te steunen of (wanneer het zonder voorafgaand geneeskundig onderzoek werd afgeleverd)

het a posteriori met een nadien verricht onderzoek goed te maken;

Overwegende dat beide beklagden van meet af op de hoogte waren van deze wettelijke vereisten, de eerste door eigen kennis, de tweede om het van de eerste vernomen te hebben; dat naar de schijn het medisch attest ter zake met die wettelijke vereisten conform is, zowel naar de vorm als naar de inhoud; dat uit hun verklaringen blijkt dat beide beklagden deze uiterlijke conformiteit hebben bedoeld en gewild en de daaraan verbonden wettelijke toedracht en uitwerkingsmogelijkheden bewust waren en hebben willen ten nutte maken;

Overwegende dat ter zake het gehele medisch attest onder de uit zijn datum en innerlijke eenheid blijkende schijn van recentheid staat; dat niets in het attest deze schijn ten aanzien van een of ander bestanddeel te niet doet; dat bijgevolg geen enkel van die bestanddelen van de intrensieke tijdsbepaling van het attest kan onttrokken worden;

Overwegende dat het medisch attest van 23 oktober 1962 in zijn geheel vals is vermits de eerste beklagde bekend noch op 23 oktober 1962 noch in de voordien verstreken laatste acht maanden Oorlinck gezien, onderzocht of ondervraagd te hebben, bijgevolg het geattesteerd geneeskundig onderzoek niet had uitgevoerd, en deswege geen vaststellingen aan de hand van zulk onderzoek kan bevestigen, laat staan uit niet gedane bevindingen tot krankzinnigheid, ziekte tekens en noodzaak tot collocatie en verzorging te besluiten;

Overwegende dat in zake misdrijf van valsheid in geschriften en/of gebruik van valse geschriften het bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden ten aanzien van het zedelijk bestanddeel volstaat;

Overwegende dat het bedrieglijk opzet bewezen is in hoofde van de beklagden; dat beide 1) de wettelijke vereiste van het voorafgaand en gepast recent onderzoek kenden en 2) overtuigd waren en elkander overtuigd wisten dat Oorlinck zich niet meer vrijwillig door de eerste beklagde zou laten onderzoeken;

Dat zij bekennen dat het vals attest werd opgesteld, zonder het voorafgaand recent onderzoek, precies om te dezen de wet te kunnen ontduiken, mogelijk met het inzicht, (naar zij beweren en zie de brief) de Politiekommissaris (in zijnen hoofde te goeder trouw en met het oog op de uitvoering van de collocatiemaatregel) ertoe te brengen Oorlinck geneeskundig te onderzoeken, en vervolgens eventueel de zaken te laten doorgaan alsof een recent geneeskundig onderzoek toch de aflevering van het medisch attest zou voorafgegaan hebben;

Dat de door de beklagden verschaftte uitleg en aangewende verdediging en bijzonder hun handelwijze ter zake aantonen dat zij nooit het vals attest onder een soort schorsende voorwaarde hebben bedoeld maar het van meet af aan wettelijk uitvoerbaar hebben gewild, hoogstens met een soort ontbindende voorwaarde voor het geval Oorlinck naar het politiekommissariaat (ingevolge een uitnodiging) zou gegaan zijn en er, met of zonder onderzoek aldaar, onder de met een vals stuk gesteunde zeer ernstige bedreiging van het nakend groot kwaad van een gedwongen collocatie, in een vrijwillige verzorging (elders dan thuis) zou hebben toegestemd;

Overwegende immers dat de brief van 23 oktober 1962 dit bedrieglijk opzet bewijst, veeleer dan het enigermate tegen te spreken;

Dat hij niets inhoudt dan het verzoek Oorlinck naar het politiekommissariaat te lokken ten einde haar «nogmaals» te kunnen zien en haar voor het dilemma

te stellen hetzij vrijwillig te worden verzorgd, hetzij gedwongen te worden gecolloqueerd;

Dat — waar niets in de brief toeliet te veronderstellen dat geen recent onderzoek het attest was voorafgegaan, noch uitdrukt of veronderstelt dat een geneeskundig onderzoek nog moest gebeuren — de woorden «nogmaals te zien» integendeel de overtuiging moesten versterken dat het attest op grond van een recent voorafgaand onderzoek was gesteund;

Dat bijgevolg het er hoofdzakelijk om ging Oorlinck een laatste maal voor de aangehaalde keuze te stellen, (zoals reeds vroeger was gebeurd, zie de brief van 1 september 1962, stuk 8) doch nu onder de zedelijke dwang dat, bij gebrek aan aanvaarding van verzorging, hoe dan ook aan de hand van het attest en de geviseerde collocatie-aanvraag, tot gedwongen opsluiting en verzorging zou overgegaan worden;

Dat deswege bewezen is dat het medisch attest van meet af aan vals werd bedoeld met het bedrieglijk inzicht a) een er op steunende aanvraag tot collocatie op te maken; b) de goede trouw van de burgemeester te verschalken en van hem de visa van de collocatie te bekomen; c) Oorlinck van dan af — doch onwettig — voor gedwongen collocatie vatbaar te stellen; d) met toevoeging van de brief, de goede trouw van de politiekommissaris te verschalken ten einde deze ertoe te brengen Oorlinck naar het kommissariaat bij middel van een schijnreden aan te lokken; e) haar aldaar een laatste maal — doch zonder zedelijke dwang — tot de voorgenomen dilemnakeuze te dwingen, en f) hoe dan ook, vrijwillig of onvrijwillig, tot haar opneming in een gesticht, elders dus dan thuis, te geraken;

Dat er bijgevolg geen sprake kan zijn van een onschuldige kunstgreep om het vereist recent en voorafgaand geneeskundig onderzoek te bereiken;

Dat — eens het kwestieus attest zonder het vereist voorafgaand en recent geneeskundig onderzoek uitgevaardigd — er geen dergelijk onderzoek meer ten aanzien van dit attest kon verwezenlijkt worden, en evenmin een nadien verricht onderzoek noch in de plaats kon komen, noch wegnemen kon a) dat er geen voorafgaand onderzoek recent was gebeurd; b) dat de wet bedrieglijk was omzeild geworden en c) dat het attest vals en gebruikt bleef;

Overwegende dat het voordeel (of nadeel) — al is het rechtmatig in de grond — voor onrechtmatig dient gehouden zohaast het wordt betracht met valse geschriften waardoor het kon bekomen worden (zie ter zake de collocatie zelf in zover ze kon gegrond zijn, idem voor de bedoeld beweerde vrijwillige verzorging, ontgaan van buurschandaal, voorkomen van zware gevolgen, herstellen van vrede in het gezin B..., e.d.m.);

Overwegende dat Dr. Jolling oordeelkundig gemotiveerd besloot dat «al dienen alle *chronische* vormen» van krankzinnigheid en ook *zwakzinnigheid* toen ook »uitgesloten», hij zich niet kon uitspreken in welke toestand Oorlinck zich bevond op het tijdstip van de ten laste gelegde feiten; dat zulks de *acute* vormen niet uitsluit doch ze ook niet aanvaardt; dat B... reeds in zijn eerste ondervraging verklaarde niet te beweren dat zijn vrouw krankzinnig was, doch koleriek en zenuwachtig; dat ook geen enkel ander betrouwbaar gegeven komt bewijzen dat Oorlinck, op het tijdstip van de feiten, krankzinnig zou geweest zijn; dat evenmin de verbalisant-Polietiekommissaris iets abnormaals in hoofde van Oorlinck aanstipte toen hij haar op 26 oktober 1962 reeds ondervroeg;

Overwegende dat de afwezigheid van het bij art. 37 van het algemeen reglement van 1 augustus 1874 voorgeschreven vertrouwelijk verslag geen tegenbewijs is

van het bedrieglijk opzet ter zake dat immers dit verslag niet noodzakelijk moet uitgaan van de geneesheer die de collocatie noodzakelijk verklaart, noch van hem die de collocatie-uitvoering eist;

Overwegende dat het feit dat eerste beklaagde het vals attest zou opgemaakt hebben aan de hand van gegevens die B..., nopens de toestand van zijn vrouw zou vastgesteld en verschaft hebben, noch de valsheid, noch het bedrieglijk opzet wegneemt;

Overwegende dat aldus het feit A-1 ten laste van de eerste beklaagde en het feit D ten laste van de tweede beklaagde alhier bewezen zijn gebleken;

Dat echter de feiten A-1 en A-2 jegens tweede beklaagde niet kunnen weerhouden worden daar nergens blijkt dat hij ze zou uitgevoerd hebben, of aan de uitvoering ervan zou hebben medegewerkt, of door welke daad ook zodanige hulp zou verleend hebben dat zonder zijn bijstand zij niet konden gepleegd worden, noch dat hij onderrichtingen zou gegeven hebben om ze te plegen;

Feiten B-1, B-2 en E (attest van 24 oktober 1962) :

Overwegende dat, om de gegronde redenen van de eerste rechter, de feiten B-1, B-2 en E alhier evenmin als in eerste aanleg zijn gewezen gebleken;

Feit C :

Overwegende dat de eerste rechter, om redenen die het Hof overneemt, oordeelkundig aantoonde voor welke redenen het feit C bewezen is;

Dat doeltreffend het bestreden vonnis aantoonde waarom het enig samenzijn van de echtgenoten B... bij de eerst beklaagde geen kenmerken vertoont die toelaten te aanvaarden dat Oorlinck, uitdrukkelijk of onbetwifelbaar impliciet, de eerste beklaagde van het haar verschuldigd geheim zou ontslagen hebben ten aanzien van haar echtgenoot B...; dat evenmin andere gegevens iets in die zin aantonen; dat, zelfs in de veronderstelling dat B... de toestand van Oorlinck deels of geheel kende, de eerste beklaagde door het beroepsgeheim gehouden bleef en niets mocht mededelen; dat het feit dat B... iets of alles van de toestand van zijn vrouw zou geweten hebben — (om zulks van haar of ter gelegenheid van het enig samenzijn bij de eerste beklaagde te hebben vernomen) nog niet betekent dat de vrouw haar behandelende geneesheer van het geheim zou ontslagen hebben; dat de strafwet geacht wordt door eenieder te zijn gekend; dat er geen aanleiding bestaat om dit feit wegens verzachtende omstandigheden tot een gewone overtreding van enkele politie te herleiden en de verjaring te aanvaarden;

Overwegende dat de feiten A-1 en C ten laste van de eerste beklaagde de uitwerking zijn geweest van een en zelfde strafbaar opzet; dat deswege uit dien hoofde slechts één straf dient ugesproken, de zwaarste, deze van het feit A-1;

Overwegende dat de beklaagde v... R... d... V... nog geen veroordeling heeft ondergaan tot een criminele straf of tot een correctionele hoofdgevangenisstraf van meer dan een maand en dat de feiten van de telastlegging niet van aard schijnen te zijn dat zij gestraft moeten worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf;

Overwegende dat mag verhoopt worden dat beklaagde zich in de toekomst aan geen misdrijven meer zal schuldig maken;

Overwegende dat de beklaagde, ter terechtzitting van 22 mei 1965, zijn instemming heeft betuigd ten aanzien van het verlenen van de maatregel van opschorting van de uitspraak van de veroordeling;

Overwegende dat naar het oordeel van het Hof aan beklagde de gunst van de opschorting van de uitspraak van de veroordeling mag toegekend worden;

Nopens de burgerlijke partij:

Overwegende dat de weerhouden telastleggingen zedelijke schade hebben veroorzaakt aan de burgerlijke partij; dat elk der beklagden door zijn strafbare handeling, het geheel van die schade heeft veroorzaakt en diensgevolge voor het geheel ervan moet instaan; dat deze schade naar billijkheid dient begroot op 25.000 frank;

Om deze redenen:

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op art. 24 der Wet van 15 juni 1935; art. 162, 194 en 211 van het Wetboek van Strafvordering; Wet van 5 maart 1952; art. 140 der Wet van 18 juni 1860 gew. door art. 2 der Wet van 4 september 1891; art. 1382 van het Burgerlijk Wetboek; art. 1, 3, 6 en 13 der Wet van 29 juni 1964; art. 40, 65, 193, 196, 197, 214, 458 van het Strafwetboek, alle wetsbepalingen door de Heer Voorzitter ter terechtzitting van heden aangeduid;

Ontvangt de beroepen en er over beslissend:

Bevestigt het aangevochten vonnis waar het de eerste beklagde vrijspreekt voor de telastlegging B-1, waar het de tweede beklagde vrijspreekt voor de feiten A-1, A-2, B-1, B-2 en E, alsook waar het feit C ten laste van de eerste beklagde bewezen verklaart;

Doet het bestreden vonnis teniet voor het overige;

Zegt dat de telastlegging D jegens de tweede beklagde bewezen is en veroordeelt hem uit dien hoofde, met eenparigheid van stemmen, tot een gevangenisstraf van drie maanden en een geldboete van 100 frank, verhoogd met 190 deciem en aldus gebracht op 2.000 frank;

Beveelt dat bij gebreke aan betaling binnen de door de wet bepaalde termijn deze geldboete zal mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van een maand;

Verklaart, met eenparige stemmen, de telastlegging A-1 jegens de eerste beklagde bewezen en zegt dat in zijnen hoofde het feit A-1 en C de uitwerking zijn geweest van een en hetzelfde opzet;

Geeft akte aan de beklagde van zijn instemming ten aanzien van het verlenen van de maatregel van opschorting van de uitspraak van de veroordeling;

Beveelt de opschorting van de uitspraak van de veroordeling voor de duur van vijf jaar voor de beklagde v... R... d... V..., met ingang van heden;

Veroordeelt beide beklagden elk tot de helft der kosten in beide aanleggen aan de zijde van het Openbaar Ministerie gevallen en begroot voor het geheel op 2.381 frank in eerste aanleg en 495 frank in beroep;

Veroordeelt hen bovendien, in solidum, tot het betalen, ten titel van schadevergoeding aan de burgerlijke partij de som van 25.000 frank, met de vergoedende interesten vanaf 23 oktober 1962 tot 5 oktober 1964, tot de gerechtelijke interesten van dan af en tot de kosten in beide aanleggen aan de zijde van de burgerlijke partij gevallen;

Beveelt dat het medisch attest van 23 oktober 1962 zal vernietigd worden en dat het getuigschrift van 24 oktober 1962 zal teruggegeven worden aan diegene bij wie het werd in beslaggenomen, doch na dat er op zal zijn vermeld geworden dat bij onderhavig arrest werd beslist dat het «een schending van het beroepsgeheim vanwege de attesterende geneesheer bevat».

NOOT: Door veroordeelde B... werd voorziening tot cassatie tegen bovenvermeld arrest ingesteld.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 8 maart 1963.

Voorzitter: M. Wildiers.

Advocaten: Mrs. De Rijcke (Mechelen) loco Donnet en Posenaeer.

Benadeling. — Verkoop van onroerend goed. — Tegen lijfrente — Is vernietiging mogelijk?

De rechtsvoorganger van eiseres heeft een huis verkocht tegen een onmiddellijk te betalen bedrag en tegen een lijfrente (zie nader het vonnis). Eiseres vordert de vernietiging wegens benadeling.

Al is het juist dat een vernietiging van een verkoop van een onroerend goed wegens benadeling niet denkbaar is als de verkoop een kanscontract is, daar een onzekere gebeurtenis, contractueel bepaald, als voorwaarde wordt gesteld voor de verplichtingen van partijen, dient er nochtans in de zogenaamde kanscontracten te worden onderzocht of er werkelijk een risico bestaat en of de verplichtingen van de partijen niet dusdanig werden berekend dat er geen element kans bestaat, zodat er steeds en noodzakelijk verlies zal zijn voor de verkoper. In dit laatste geval is vernietiging wegens benadeling mogelijk en de eis is dus niet onontvankelijk enkel om reden van het bedingen van een lijfrente. Er moet ten gronde onderzocht worden of het contract tussen partijen werkelijk een aleatoir karakter bezit in de zin zoals hiervoor bepaald.

Dierckx t./ Jansen en Franckx.

Gezien de stukken van het geding en o.m.

— de geboekte inleidende dagvaarding van het ambt van deurwaarder E. Luyten te Antwerpen, in datum van 8 augustus 1961,

— het borderel waaruit blijkt dat van voormelde dagvaarding melding werd gemaakt ten Hypotheekkantore te Antwerpen, d.d. 18 februari 1963, ten rande der overschrijving deel 34 37/26;

Gelet op artt. 2, 34, 35, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Overwegende dat aanlegster, in haar hoedanigheid van enige erfopvolgster der echtlieden Dierckx-Noblet vordert dat nietig zou verklaard worden wegens benadeling van meer dan zeven twaalfden de verkoop aan verweerster van het huis gelegen te Antwerpen, Tolstraat 34, verkoop welke plaats had bij akte verleden voor notaris Aeby in datum van 17 september 1959;

Overwegende dat aanlegster verklaart dat deze akte verleden werd zonder medeweten van haar moeder, wijlen mevrouw Dierckx-Noblet;

Overwegende dat in de akte van 17 september 1959 vermeld werd dat de heer Guillaume Dierckx, handelend als hoofd der gemeenschap bestaande tussen hem en zijn echtgenote Mevrouw Catherine Noblet — gezegde echtgenoten gehuwd zijnde onder het stelsel der wettelijke gemeenschap — verklaarde te verkopen aan Mevrouw Maria Jansen, verweerster, de blote eigendom van het huis Tolstraat 34, te Antwerpen;

Overwegende dat verweerders voorhouden dat de heer Franckx, verweerder, geen partij was in deze verkoop; dat Mevrouw Jansen gerechtelijk gescheiden is van goederen van de heer Franckx ingevolge vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, uitgesproken op 28 april 1939, uitgevoerd bij akte verleden voor notaris Lombaerts te Antwerpen de 26 mei 1939;

dat derhalve de heer Franckx buiten zake dient gesteld te worden;

Overwegende dat deze laatste stelling, door aanlegster niet tegengesproken, inderdaad dient beaamd te worden;

Overwegende dat de akte van 17 september 1959 o.m. bepaalt dat de heer Dierckx aan Mevrouw Jansen overdraagt de naakte eigendom van het voormeld huis Tolstraat; dat de koopster het vruchtgebruik van het verkocht goed zal bekomen bij het overlijden van de heer Dierckx; dat verder partijen verklaarden de verkoping te hebben gesloten tegen de prijs van 200.000 fr., waarvan de verkoper verklaarde een afkorting van 57.000 fr. ontvangen te hebben; dat partijen in dezelfde akte verklaarden het saldo van de prijs, hetzij 143.000 fr. om te zetten in een jaarlijkse rente van 12.000 fr. te betalen tot aan het overlijden van de langstlevende der echtgenoten Dierckx-Noblet, lijfrente welke eisbaar was door middel van maandelijksche schijven van 1.000 fr. en te betalen in handen van de heer Dierckx of, na diens overlijden, in handen van mevrouw Dierckx en van de erfgenamen van haar echtgenoot; dat bij gebreke aan betaling van een maandelijksche schijf binnen de 30 dagen van haar vervaldag, de verkoper of zijn rechthebbenden het recht zouden hebben het saldo van de verkoopprijs, hetzij 143.000 fr., te eisen ofwel de ontbinding van de verkoping te vorderen; eindelijk dat pro fisco verklaard werd dat voor het heffen van de registratierechten de volle eigendom van het verkocht goed werd geschat op 250.000 fr.;

Overwegende dat op het ogenblik van het afsluiten van de overeenkomst de heer Dierckx, die geboren was op 17 april 1872, 87 jaar oud was en Mevrouw Dierckx die op 2 oktober 1873 geboren was, 85 jaar bijna 86 jaar was;

Overwegende dat de heer Dierckx overleed op 2 december 1959 en Mevrouw Dierckx op 28 oktober 1960;

Overwegende dat aanlegster laat gelden dat, gelet op de overlijdensdatum van de ouders Dierckx, slechts 14.000 fr. werden betaald buiten de afkorting van 57.000 fr. zodat verweerster de volle eigendom van het goed bekam voor 71.000 fr., vermits het vruchtgebruik aan verweerster toekam bij het overlijden van de heer Dierckx en dat hieruit gegrondheid van haar eis blijkt;

Overwegende dat deze argumentatie gesteund op de werkelijk betaalde som niet doeltreffend is; dat het volstaat vast te stellen dat, indien de verkopers veel jonger waren geweest, en na even kort tijdsverloop waren overleden, deze omstandigheid niet kon ingeroepen worden om de prijs te doen beschouwen als ontoereikend in verband met de regelen betreffende de benadeling;

Overwegende dat aanlegster verder aanvoert dat gelet op de leeftijd van de verkopers, het stipuleren van maandelijksche afbetalingen van 1.000 fr. tot het overlijden van de langstlevende er op neer kwam de prijs van het goed onder de werkelijke waarde te houden, vermits op het ogenblik van de verkoop het onroerend goed een minimumwaarde had van 500.000 fr.;

Overwegende dat verweerster beweert dat de bedongen prijs niet was 57.000 fr. + een lijfrente, maar wel 200.000 fr. (57.000 + 143.000 fr.) waarvan het bedrag van 143.000 fr. werd omgezet in een lijfrente, zodat de werkelijke prijs was 200.000 fr., en dat partijen door dit cijfer gebonden zijn; dat, volgens verweerster, indien aanlegster moest verklaren dat wijlen haar vader benadeeld werd door de omzetting van de som van 143.000 fr. in een lijfrente van 100 fr. deze omstandigheid ter zake niet zou kunnen ingeroe-

pen worden daar de benadeling in de vaststelling van de rente geen aanleiding kan geven tot verbreking; dat steeds volgens verweerster, de vaststelling van de prijs op 200.000 fr. en de omzetting van de som van 143.000 fr. in een lijfrente twee afzonderlijke verrichtingen uitmaken die ook afzonderlijk dienen beschouwd;

Overwegende dat een nader onderzoek van de voorwaarden van de verkoopovereenkomst tot het besluit leidt dat er niet twee afzonderlijke verrichtingen plaats grepen: bepaling van een koopprijs van 200.000 fr. en nadien omzetting van het bedrag van 143.000 fr. in een lijfrente, maar wel: verkoop voor een prijs die bedroeg: een betaling van 57.000 fr. en een lijfrente van 1.000 fr. per maand; dat het bedrag van 143.000 fr. slechts ten aanwijzenden titel werd gegeven en slechts in aanmerking kwam, voor het geval de koopster de rente niet betaalde: de verkopers hadden dan het recht, ofwel haar verplichtingen door de koopster te doen eerbiedigen (deze mogelijkheid is niet uitgesloten) ofwel de betaling te eisen van 143.000 fr., ofwel de ontbinding van de verkoping te vorderen, dat, indien de koopster niet in gebreke bleef, de verkopers geen van deze twee laatste oplossingen konden opdringen maar zich moesten beperken tot het ontvangen van de rente; dat bij het schatten van de prijs geen rekening kan gehouden worden met een verplichting (betaling van 143.000 fr.) welke slechts voorzien werd in geval van tekortkoming aan de werkelijk bedongen verplichting (lijfrente);

Overwegende dat, indien het juist is dat een vernietiging wegens benadeling niet denkbaar is in een kanskontraakt omdat een onzekere gebeurtenis, kontraktueel bepaald, als voorwaarde gesteld wordt voor de verplichtingen van partijen, er nochtans in de zogenaaemde kanskontrakten dient onderzocht of er werkelijk een risico bestaat en of de verplichtingen van de partijen niet dusdanig berekend werden dat er geen element — kans bestaat zodat er steeds en noodzakelijk verlies zal zijn voor de verkoper (zie De Page IV nr. 342); dat in dit laatste geval verbreking wegens benadeling mogelijk is, en dat de eis dus niet onontvankelijk is enkel om reden van het bedingen van een lijfrente; dat ten gronde moet onderzocht worden of het kontraakt tussen partijen werkelijk een aleatoir karakter bezit in de zin zoals hiervoor bepaald (De Page *ibid*).

Overwegende dat het gelijktijdig bedingen van een som geld en van een lijfrente als prijs van een verkoop niets verandert aan deze grondbeginselen;

Overwegende dat ter zake elementen aanwezig zijn die de stelling van aanlegster zeer aanneemlijk maken, zoals de hoge leeftijd van beide verkopers, het feit dat het vruchtgebruik aan de koopster toekam bij het overlijden van de heer Dierckx alleen, de prijs die bestond in een som van 57.000 fr. en een lijfrente toekomend aan twee zeer bejaarde personen, het bedrag van deze lijfrente (12.000 fr. per jaar) voor een goed dat volgens aanlegster 500.000 fr. en volgens verweerster 250.000 fr. waard was, zodat de lijfrente zelfs niet een normale opbrengst van het goed vertegenwoordigde;

Overwegende dat, waar verweerster beweert dat, indien er een verschil bestaat tussen de waarde van het goed en de prijs, de heer Dierckx dit verschil als gift heeft geschonken aan verweerster, er moet vastgesteld worden dat verweerster die op dit punt de last van het bewijs draagt, geen enkel argument ten voordele van haar stelling voorbrengt; dat het mededelen van een hoger bod door de notaris niet doorslaggevend is en dat ook psychologisch geen enkele oorzaak aan deze

schenking wordt aangewend, ook niet eventueel bewezen diensten;

Overwegende dat ook uit geen enkel element blijkt dat aanlegster op de hoogte was van de verkoop door haar vader (de h. Dierckx woonde in Antwerpen en aanlegster met haar moeder in Eeklo in een gesticht); dat ook niet bewezen is dat aanlegster zou berust hebben in de gevolgen van de overeenkomst, vermits zij de som van 57.000 fr. niet ontving en dat het bedrag der rente haar laattijdig werd overgemaakt vermengd met het bedrag dat haar toekwam wegens de nalatenschap van haar vader (mei 1960); dat zij nooit haar akkoord te kennen gaf nopens de verkoop van september 1959 en deze dus niet bekrachtigde;

Overwegende dat aanlegster tevergeefs uit het art. 10 van de verkoopakte wil afleiden dat deze akte de overdracht van het volledig eigendomsrecht inhield; dat artikel 10 bepaalt: «Alle rechten en verplichtingen uit de vorige eigendomstitels voortvloeiende gaan vanaf heden op de koopster over»; dat deze bepaling moet gelezen worden in verband met het voorwerp zelf van de verkoop, namelijk «de blote eigendom» en met het toekennen van het vruchtgebruik aan de heer Dierckx zijn leven lang;

Overwegende als besluit dat er voldoende elementen aanwezig zijn om toepassing te maken van art. 1677 BWB; dat het bewijs van de benadeling van meer dan zeven twaalfden slechts kan voortvloeien uit het verslag van drie deskundigen (art. 1678 — De Page IV nr 356);

Overwegende dat de deskundigen zullen moeten onderzoeken enerzijds welke op 17 september 1959 de waarde was van het voorwerp van de verkoop zijnde de naakte eigendom van het huis gelegen te Antwerpen, Tolstraat 34 Antwerpen, met beding dat het vruchtgebruik aan verweerster zou toekomen bij het overlijden van de heer Dierckx, waarde geschat, rekening houdend met de staat van het huis op 17 september 1959 en in aanmerking genomen de leeftijd van de verkopers, anderzijds de prijs die tussen partijen werd overeengekomen, het is te zeggen een afkorting van 57.000 fr. en een maandelijkse lijfrente van 1.000 fr. te betalen aan de echtgenoten Dierckx-Noblet en terugvallend op de langstlevende hunner, ten einde aldus eventueel de bijlage tot de juiste prijs te kunnen vaststellen;

Overwegende dat aan verweerster akte dient verleend te worden van haar voorbehoud eventueel het goed te behouden mits betaling van het prijsverschil verminderd met 1/10 van de globale prijs;

Gelet op artikel 302 W.B.R.;

Om deze redenen:

De Rechtbank,
Rechtdoende bij tegenspraak,

Na erover beraadslaagd te hebben,
Alle andere en strijdige besluiten verwerpend,

Verklaart de eis tegenover tweede verweerder niet ontvankelijk.

Verklaart de eis tegenover eerste verweerder ontvankelijk;

Zegt dat er aanleiding bestaat om over te gaan tot volgende onderzoeksmaatregel:

Beveelt een deskundig onderzoek door drie deskundigen die als zending zullen hebben in aanwezigheid van partijen of deze behoorlijk geroepen, in een beredeneerd schriftelijk verslag neder te leggen ter griffie en waarvan de handtekening zal worden vooraf-

gegaan van de eed zoals deze wordt vermeld in art. 317 W.B.R. (K.B. nr 300 van 30 maart 1936): te bepalen enerzijds welke op 17 september 1959 de waarde was van het voorwerp van de verkoop zijnde de naakte eigendom van het huis gelegen te Antwerpen, Tolstraat 34, met beding dat het vruchtgebruik aan verweerster zou toekomen bij het overlijden van de heer Dierckx, waarde geschat rekening houdend met de staat van het huis op 17 september 1959 en in aanmerking genomen de leeftijd van de verkopers, anderzijds de prijs die tussen partijen werd overeengekomen, het is te zeggen een afkorting van 57.000 fr. en een maandelijkse lijfrente van 1.000 fr. te betalen aan de echtgenoten Dierckx-Noblet en terugvallend op de langstlevende hunner, ten einde aldus eventueel de bijlage tot de juiste prijs te kunnen vaststellen.

Beveelt aan partijen zich binnen de 15 dagen van de uitspraak van dit vonnis akkoord te stellen nopens de aanstelling van de deskundigen en bij gebreke hieraan te voldoen, zegt dat er tot de voormelde zending zal worden overgegaan door de heren:

F. Istas, notaris te Antwerpen, Van Breestraat 27,
M. Janssens, architect te Antwerpen, Jan Van Rijswijklaan, 221,
A. Nicolai, actuaire te Antwerpen, Lge Loobroekstraat, nr 162,

hiertoe van ambtswege als deskundigen aangesteld.
Verleent akte aan verweerster van haar voorbehoud eventueel het goed te behouden mits betaling van het prijsverschil verminderd met 1/10 van de globale prijs.

Kosten voorbehouden.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TONGEREN

8 juni 1965.

Aleenzetelend rechter: Mr. M. Frère.
O.M.: M. A. Debusscher.
Advokaat: Mr. M. Smets.

Taalgebruik in gerechtszaken. — Jachtmisdrijf. — Nietigheid der klacht gesteld in de Franse taal en niet in het Nederlands bevestigd in daaropvolgend proces-verbaal.

Wanneer een klacht wegens jachtmisdrijf wordt opgesteld in de Franse taal en deze klacht niet in een daaropvolgend proces-verbaal in het Nederlands wordt bevestigd, is zij nietig evenals de daaropvolgende rechtspleging.

O.M. t./ Meyers en Spits.

Beticht van te 's Gravenvoeren, de 31 december 1964, zonder toestemming van de eigenaar of van zijn rechthebbende gejaagd te hebben op een anders goed, waarvan het jachtrecht toebehoort aan Palmers René, die tegen de overtreders klacht heeft ingediend;

Aangezien de klacht van de benadeelde partij onontbeerlijk is voor het inzetten van de strafrechtspleging in zake huidig jachtmisdrijf en de klacht aangezien moet worden als een essentiële akte van de rechtspleging;

Aangezien in casu de klager zich schriftelijk tot het Openbaar Ministerie gericht heeft en zijn in de Franse

taal gestelde klacht niet bevestigd werd in een daaropvolgend proces-verbaal;

Aangezien deze schriftelijke klacht dienvolgens gesteld werd in een andere dan de door de artikelen 14 tot 17 van de wet van 15 juni 1935 opgelegde taal, nietig is en de nietigheid van gans de daaropvolgende rechtspleging voor gevolg heeft. (Alg. prakt. Rechtsverzameling, V. Taalgebruik in gerechtszaken, nr. 221.);

Gezien de hiernavolgende artikelen door de Heer Voorzitter ter zitting aangeduid;

Wetboek van rechtspleging in strafzaken art. 194;

Wetboek van strafrecht, artt. 4 en 26 der wet van 28-2-1882;

Wet van 15 juni 1935, artt. 11, 12, 14, 23, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 41;

Om deze beweegredenen:

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak;

Verklaart zich onbevoegd uitspraak te doen in zake;

Laat de kosten der rechtspleging ten laste van de Staat.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST.-NIKLAAS

1e Kamer. — 22 mei 1962

Voorzitter: M. Elewaut.

Referendaris: M. Cloquet.

Advocaten: Mrs. Dom en Verniers.

Verbintenissen. — Uitstel van betaling. — Termijn voor de aanvraag.

De eerste akte van rechtspleging waarvan spraak in art. 1244 B.W. betreft niet de uitvoering van de vonnissen, maar van de andere uitvoerbare titels. Wat betreft de hangende vorderingen vermag de rechter termijnen van respijt toe te staan zolang de zaak voor hem aanhangig is. Naderhand kan hij echter geen termijnen meer verlenen.

Manatex t/ Knopenfabriek Seducta.

Herzien het vonnis bij verstek door de Rechtbank op 3 april 1962 uitgesproken en waarbij de p.v.b.a. Manatex verwezen werd aan eiseres 23.961 fr. te betalen;

Gezien de akte van verzet van 27 april 1962, betekend door het ambt van deurwaarder R. Vanderhaeghe te Gent;

Overwegende dat opposante niet bewijst dat het haar onmogelijk is geweest te verschijnen;

dat zij inderdaad verschenen was door een raadsman bij de inleiding van de zaak;

dat zij niet bewijst dat wanneer gezegde raadsman verklaard heeft zich terug te trekken, zij niet kon vermoeden dat dit zou gebeuren;

Overwegende dat opposante tegen het vonnis bij verstek in verzet komt, omdat zij meent termijnen van respijt te mogen aanvragen;

Overwegende dat verweerster op verzet ten onrechte tegenstelt dat opposante dergelijke aanvraag had dienen te vormen binnen de veertien dagen vanaf de eerste akte van rechtspleging;

dat de eerste akte van rechtspleging waarvan spraak in artikel 1244, 7e lid, van het B.W. de uitvoering niet betreft van de vonnissen doch van de andere uitvoerbare titels;

dat, wat betreft de hangende vorderingen, de rechter het vermogen heeft termijnen van respijt toe te staan zolang de zaak voor hem aanhangig is, en naderhand intengendeel geen termijn meer kan verlenen (Kluyskens, « De Verbintenissen », nr. 171, bl. 303);

Overwegende dat indien de aanvraag tot bekomen van termijnen van respijt aldus ontvankelijk blijkt, ze niettemin niet gegrond voorkomt;

dat opposante inderdaad in de akte van verzet geen feit vermeldt dat zou ontstaan zijn na het aangaan van de schuld en die van die aard zou zijn om het toekennen van termijnen te rechtvaardigen;

dat zij trouwens reeds ruime termijnen heeft genomen gezien de belangrijkste onder de verschuldigde facturen van mei en juni 1961 dateren;

dat opposante aan de andere kant niet de minste afkorting heeft betaald noch zelfs voorgesteld;

dat zij intengendeel niet het minste antwoord heeft gegeven op de talrijke aanmaningen van oorspronkelijke eiseres;

dat haar volkomen negatieve houding het bewijs heeft geleverd dat elke goede wil bij haar afwezig is;

Overwegende dat opposante niet betwist dat zij de facturen van verweerster op verzet heeft aanvaard, aldus bewijzende dat zij ook akkoord was met de algemene verkoopvoorwaarden welke op de rugzijde ervan voorkomen;

dat gezegde voorwaarden voorzien dat een interest van 6 % verschuldigd zal zijn van rechtswege vanaf de vervaldag van de facturen;

Overwegende dat dezelfde voorwaarden een verhoging van 20 t.h. voorzien « indien het bedrag (der) faktuur langs gerechtelijke weg dient te worden ingevorderd... zelfs indien tussentijds gemak van betaling zou verleend zijn »;

Overwegende dat dit beding niet beperkt zijnde, moet geacht worden alle kosten forfaitair te dekken, de gerechtelijke zoals de buitengerechtelijke, welke met de « invordering langs gerechtelijke weg » gepaard gaan;

dat alle werkelijke kosten door haar dienen gedragen te worden tegen de betaling van de bedongen straf;

Om deze redenen,

de Rechtbank, gelet op artikels 2 en 30 tot 42 der wet van 15 juni 1935 die nageleefd werden,

Verklaart het verzet ontvankelijk doch ongegrond, behalve wat betreft de kosten;

herroept, alleen in die perken, het bestreden vonnis en wijzende opnieuw op dit punt, zegt voor recht dat alle kosten door oorspronkelijke eiseres gemaakt ten hare laste blijven;

bevestigt voor het overige het vonnis bij verstek van 3 april 1962;

Verwijst opposante in de door haar gedane kosten.

NOOT: De betwisting over de termijn, binnen welke een vraag tot uitstel van betaling ontvankelijk is, wordt door het ontwerp van Gerechtelijk Wetboek uit de wereld geholpen: op dagvaarding door de schuldeiser, kan de vraag tot uitstel worden voorgebracht bij eenvoudige besluiten, zoals elk verweermiddel, vóór de sluiting van de debatten. De rechter kan trouwens ambtshalve uitstel verlenen. Te noteren is dat het ontwerp art. 1244 B.W. wijzigt, en verder de procedure regelt in artt. 1333 tot 1337 gerechtelijk wetboek.

VREDEGERECHT TE DUFFEL

2 december 1964

Rechter : J. R. Porters.
Advocaat : Mr. J. Lannie (verweerder)

1. Bevoegdheid van de Vrederechter. — Algemene draagwijdte van art. 3, 7° der wet op de bevoegdheid. — Verkoop van huisdieren.
2. Gerechtelijke bewijslevering. — Bewijs van een negatief feit.

Krachtens art. 3, 7° der wet op de bevoegdheid is de Vrederechter bevoegd inzake alle vorderingen, die strekken tot ontbinding van de verkoop van huisdieren wegens gebrek van de zaak; het is zonder belang of het gaat om een koopvernietigend gebrek in de zin der wet van 25 augustus 1885 of om een contractueel bedongen gebrek; de Vrederechter blijft zelfs bevoegd, indien de vordering in hoofde van een der partijen een handelskarakter heeft.

Ter zake van een niet-gebeuren moet het bewijs niet met dezelfde strengheid geleverd worden als ter zake van een gebeuren.

Reynaers t/ Timmermans.

Aangezien eiser doet gelden dat hij op 11 juli 1964 bij verweerder een paardje aankocht te Duffel en dat verweerder schriftelijk bevestigde dat deze merrie «volkomen in orde is en deze maand moet veulen»; indien dit niet het geval is, zal ik het terugnemen voor 11.500 fr.»; dat dit paard nog steeds geen veulen heeft geworpen en eiser bij het verstrijken van voormelde termijn zowel telefonisch als bij aangetekend schrijven (dd. 13-8-1964) verweerder verwittigd heeft en aangemaand heeft het paard te komen terughalen mits betaling van de overeengekomen som; dat verweerder niettegenstaande al zijn vage beloften en niettegenstaande alle minnelijke pogingen door eiser aangewend o.m. voor de heer Vrederechter van het kanton Duffel, in gebreke blijft; dat eiser dienvolgens gerechtigd is niet alleen de naleving van de verplichtingen door verweerder aangegaan in rechte te vorderen maar eveneens terugbetaling van de kosten door hem gedaan, zijnde 200 fr. voor ereloon van de veearts en 50 fr. per dag voor stallings- en voederkosten te rekenen van 11 juli 1964 af, en betaling van een billijke schadevergoeding, o.m. wegens het derven van de vrucht van het aangekochte paard;

Aangezien onderhavige vordering er dienvolgens toe strekt verweerder te doen veroordelen om aan eiser te betalen :

- 1) de som van 11.500 fr., bedrag vastgesteld door verweerder op 11-7-1964;
 - 2) de som van 200 fr. wegens ereloon van Dr. A. Vermeylen, staatsveearts te Duffel;
 - 3) de som van 50 fr. per dag voor onderhoudskosten te rekenen van 11 juli 1964 af tot op de dag dat verweerder het dier zal terughalen bij eiser; deze dagelijkse vergoeding zo nodig te vermeerderen of te verminderen in de loop van het geding;
 - 4) de som van 5.000 fr. schadevergoeding onder voorbehoud van vermeerdering of vermindering in de loop van het geding;
 - 5) de verwijlrenten van 13.8.1964 en de gerechtelijke intresten van heden af;
 - 6) al de kosten van het geding;
- de verkoop van voormeld paard te Duffel op 11 juli 1964 gesloten nietig en ontbonden te doen verklaren

in het voordeel van eiser, ten laste van verweerder; het te vellen vonnis uitvoerbaar te doen verklaren bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling;

akte te doen verlenen aan eiser van het voorbehoud dat hij maakt om vergoeding te vorderen van alle andere hoegenaamde kosten en schade die hij in deze nog zou ondergaan;

Wat betreft de bevoegdheid van de vrederechter en de ontvankelijkheid van de vordering :

Aangezien verweerder ten onrechte voorhoudt dat de vordering gesteund is op de Wet van 25 augustus 1885 en het K.B. van 31-5-1951 inzake koopvernietigende gebreken bij huisdieren; dat immers nergens door eiser beweerd wordt dat het betrokken dier aangetast was of is door een der ziekten of gebreken, vermeld in art. 1, 1° van het K.B. van 31 mei 1951;

Aangezien de vordering veeleer strekt tot ontbinding van de afgesloten overeenkomst wegens het ontbreken van een uitdrukkelijk en schriftelijk belofde hoedanigheid bij het verkochte dier; dat de verkoper immers contractueel zijn verplichting tot vrijwaring heeft uitgebreid en dat de koper beweert dat de verkoper ingevolge wanprestatie tot de aangegane vrijwaring gehouden is;

Aangezien de vordering, hoewel niet expressis verbis, gesteund is op art. 1183 B.W.; dat partijen immers hun verbintenis hebben doen afhangen van een onzekere en toekomstige gebeurtenis, die bij haar verwezenlijking hun verbintenis tenietdoet en de zaken herstelt in dezelfde toestand alsof er geen verbintenis had bestaan;

Aangezien art. 3, 7° der Wet op de bevoegdheid een algemeene draagwijdte heeft; dat de Vrederechter krachtens gezegd art. bevoegd is inzake alle vorderingen, die strekken tot ontbinding van de verkoop van huisdieren wegens gebrek van de zaak; dat het zonder belang is of het gaat om een koopvernietigend gebrek in de zin der Wet van 25 augustus 1885 of om een contractueel als dusdanig bedongen gebrek (Cass. 22 dec. 1910, Pas. 1911-I-56); dat de Vrederechter zelfs bevoegd blijft, indien de vordering in hoofde van een der partijen een handelskarakter heeft (Rb. Luik, 30 mei 1936, T. Vred. 1936, 266);

Aangezien dienvolgens de Vrederechter ter zake bevoegd is; dat de vordering daarenboven ontvankelijk dient verklaard;

Wat betreft de gegrondheid der vordering :

Aangezien verweerder noch het bestaan noch de draagwijdte van de afgesloten overeenkomst betwist; dat hij zich vergenoegt met te betogen dat het eiser behoort het gebrek van het verkochte dier te bewijzen en aan te tonen dat dit bestond op het ogenblik van de verkoop;

Aangezien het eiser evenwel alleszins volstaat te bewijzen dat het verkochte dier geen jongen heeft geworpen bij het verstrijken van de eerste maand na de verkoop, dit is uiterlijk op 11 augustus 1964;

Aangezien het bovendien het bewijs betreft van een negatief feit; dat het bewijs ter zake van een niet-gebeuren niet met dezelfde strengheid moet geleverd worden als ter zake van een gebeuren (Cass. 27 febr. 1958, Pas. 1958-I-712);

Aangezien in casu het niet-gebeuren ten genoegen van recht blijkt uit een beperkt aantal positieve gegevens;

Aangezien eiser, zodra de overeengekomen termijn verstreken was en het paard geen veulen had geworpen, onmiddellijk per aangetekend schrijven van 13 augustus 1964 verweerder van de toestand heeft verwittigd en op

de hoogte gebracht en hem heeft uitgenodigd en aange-
maand de niet-ervulling van de overeengekomen voor-
waarde tegensprekelijk te komen vaststellen; dat
verweerder op dit verzoek en deze aanmaning echter
slechts evasief heeft gereageerd;

Aangezien eiser tegelijkertijd beroep deed op de
tussenkomst van staatsveearts Vermijlen te Duffel, die
het dier onderzocht op 15 juli 1964 en 25 augustus 1964;
dat deze deskundige verklaart: « op 15 juli 1964 vertoon-
de de bedoelde merrie geen enkel teken van vergevor-
derde dracht; op 25 augustus 1943 kon ik zulks evenmin
bevinden; integendeel stelde ik vast dat de merrie pas
hengstig had gestaan. Mijns inziens was de merrie niet
drachtig bij de aankoop »;

Aangezien verweerder ten onrechte thans laattijdig
de identiteit van het onderzochte dier en de doelmatig-
heid der aangewende onderzoeksmethode in twijfel
trekt; dat hij immers, zoals hierboven gezegd, ten
gepasten tijde door eiser werd aangemaand en alle
gelegenheid had om de verstrekte gegevens te contro-
leren of om desgewenst tot een tegensprekelijk deskun-
dig onderzoek over te gaan doch verkoos zich achter
allerlei uitvluchten schuil te houden;

Aangezien eiser daarenboven aanbiedt het paard thans
nog aan een deskundig onderzoek te onderwerpen;

Aangezien op grond der hierboven uiteengezette
gegevens als bewezen mag beschouwd worden dat het
betrokken paard op 11 augustus 1964 geen veulen had
geworpen; dat het aanbod van een nieuw deskundig
onderzoek vanwege eiser derhalve niet dienstig voor-
komt;

Aangezien krachtens art. 1176 B.W. in onderhavig
geval de voorwaarde voor onvervuld dient gehouden;

Aangezien verweerder bijgevolg verplicht is het over-
eengekomen bedrag van 11.500 fr. aan eiser terug te
geven; dat hij bovendien alle noodzakelijke en nuttige
uitgaven, die eiser gedaan heeft, dient terug te betalen;
dat als dusdanig aan eiser toekomt de som van 200 fr.,
zijnde het ereloon van Dr. Staatsveearts Vermijlen te
Duffel, alsmede een som van 50 fr. per dag voor onder-
houdskosten, te rekenen van 11 juli 1964 af, tot op
de dag, dat verweerder het dier zal terughalen bij
eiser;

Om deze beweegredenen:

Wij, Vrederechter, beslissende op tegenspraak en
met last van hoger beroep, alle verdere of tegenstrijdige
besluiten als ongegrond verwerpende;

Verklaren Ons gevoegd ter zake;

Ontvangen de vordering en verklaren ze gegrond in
volgende mate;

Zeggen voor recht dat de verkoop van een paard te
Duffel, op 11 juli 1964 ontbonden is ten voordele van
eiser en ten laste van verweerder;

Veroordelen verweerder om aan eiser te betalen:
1) de som van 11.500 fr.; 2) de som van 200 fr.; 3) de
som van 50 fr. per dag van 11 juli 1964 af tot op de
dag dat verweerder het betrokken dier zal terughalen
bij eiser; 4) de verwijlrenten van 2 oktober 1964 af
en de gerechtelijke intresten van heden af;

Verwijzen verweerder bovendien in de kosten van
het geding, begroot tot heden en belopende in het
geheel op 676 frank;

Verklaren onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voor-
raad niettegenstaande alle verhaal en zonder borg-
stelling.

Verlenen akte aan eiser van het voorbehoud dat hij
maakt om vergoeding te vorderen voor alle andere
hoegenaamde kosten en schade, die hij in deze nog zou
ondergaan;

TAALKUNDIGE KRONIEK

MARGINALIA

(R.W. 27-9-64)

1. «...en terwijl, in elk geval, men niet als absolute
regel stellen kan, zoals het bestreden arrest het doet,
dat de rechter, om de verberging aan te nemen, zich
ertoe zou moeten beperken te onderzoeken wat zich op
het ogenblik van de bevalling voorgedaan heeft, door
vroegere omstandigheden niet in acht te nemen, zoals
de door de man van de bevalling ontvangen bekend-
making en de uiting door hem van zijn weigering het
kind als het zijne te beschouwen.»

Met uitschakeling van de onmiskenbaar Franse in-
vloed en door een betere woordschikking, kan heel
wat woordovervloedigheid opgeruimd worden en het ge-
heel verlicht worden:

«...en terwijl men in elk geval niet, zoals het be-
streden arrest, als absolute regel kan stellen dat de
rechter zich, om de verberging aan te nemen, moet
beperken tot het onderzoek van wat er op het ogenblik
van de bevalling gebeurde, daarbij geen rekening hou-
dend met vroegere omstandigheden zoals de bekend-
making van de bevalling aan de man en zijn uitge-
sproken weigering het kind als het zijne te beschou-
wen.»

2. «...dat het *slechts meerdere* dagen na de geboorte
is dat deze (geboorte) ter kennis van de man werd
gebracht door *toedoen van* de vader van de echtgenote,
op *dat ogenblik in de kliniek*.»

«slechts meerdere dagen na...» moet zijn «pas ver-
scheidene dagen na...»

«door toedoen van» houdt overbodige woorden in
want het blijkt uit de context dat de vader zelf de
mededeling deed, dus «door» was voldoende.

«op dat ogenblik in de kliniek» kan, zoals het hier
staat, slaan op de mededeling die dus in de kliniek ge-
beurde, of ook op de vader die op dat ogenblik in de
kliniek zou verblijven.

Om de moeilijkheid te vermijden zou men een kom-
ma na «echtgenote» kunnen schrijven en daarna
laten volgen, «die op dat ogenblik in de kliniek ver-
bleef» doch daarmee kan ook de vader bedoeld zijn.
Schrijft men de bijzin zonder komma, dan wordt het
een beperkende bijzin waaruit zou af te leiden zijn
dat er nog andere echtgenoten waren, buiten de kli-
niek.

De oplossing is het gebruik van de bijzin «toen
deze laatste in de kliniek verbleef».

3. «...en terwijl door zijn beslissing daaromtrent
niet met redenen te omkleden en door het voorgesteld
bewijs niet toe te laten, het *hof van beroep*, tegelijk,
zelf de feitelijke toestand miskend heeft...»

In een Nederlandse zin komt het onderwerp (hof
van beroep) hier best vooraan. Daardoor wordt een
typisch Nederlandse «tangconstructie» gevormd, die
uiteraard door schrijvers die het Nederlands als een
vreemde taal hanteren, zelden wordt aangewend.

Men krijgt aldus: «...en terwijl het hof van beroep,
door ... te omkleden en door ... toe te laten, tegelijk
zelf ... miskend heeft.

4. «...dat er werkelijk *notificatie* van de *directoriale*
beslissing is geweest...»

«notificatie» kan vervangen worden door «kennis-
geving».

«directoriale» is een vernederlandsing van het

Franse woord, die niet in de woordenlijst, noch bij Jansonius, Van Dale of Gallas voorkomt.

«is geweest» is een letterlijke weergave van het Franse «il y a eu...».

In het Nederlands had dit fragment als volgt kunnen luiden: «...dat er werkelijk kennisgeving van de beslissing van de directeur is geschied...»

5. «...dat de administratie der belastingen... over de mogelijkheid heeft beschikt om zich ontegensprekelijke bewijzen van *notificatie aan te schaffen*.»

De administratie van belastingen moest voorzeker geen bewijzen gaan kopen (zich aanschaffen) maar wel zorgen dat zij die in haar bezit kreeg (zich verschaffen).

6. «te *vertrekken* van de vaststelling dat...»

In verband met een redenering of dergelijke zegt men «uitgaan van...» en niet «vertrekken», wanneer men het Franse «partir» wil vertalen.

7. «...en dat, vermits *zulke wetten* inbreuk maken op het algemeen eigendomsrecht, zij restrictief moeten toegepast worden;»

De hoofdzin is in dit verband: «Dat *zulke wetten* restrictief enz.»

De bijzin is: «vermits zij inbreuk maken op enz.»

Schrijft men nu het persoonlijk voornaamwoord (zij) in de hoofdzin en het zelfstandig naamwoord (wetten) in de bijzin, zoals hier gebeurd is, dan kan men vermoeden dat zij beide iets verschillends betekenen.

Men zou dus moeten schrijven «...dat *zulke wetten*, vermits zij inbreuk maken op het gemeen eigendomsrecht, restrictief moeten toegepast worden» of, en beter, «dat *zulke wetten* restrictief..., vermits zij...».

8. «...op het eerste zicht...»

De Nederlandse uitdrukking voor «à première vue» is «op het eerste gezicht».

9. «*Verbreking*».

Nog dikwijls vindt men in gerechtelijke teksten het woord «verbreking» of «hof van verbreking». De schrijvers daarvan staan vele jaren achter! Thans schrijft men bij ons algemeen «Hof van Cassatie» en «cassatie».

10. Als voorbeeld van hoe het ook nog (beter) kan, is in het R.W. van 27-9-64, kol. 213, een vonnis te lezen waarin een poging gedaan wordt om te breken met de eeuwige aanenrijging van zinnen met «dat...».

In plaats van te schrijven «Overwegende dat door gedingvoerende partijen niet betwist wordt dat... en dat... enz.», heeft men hier geschreven: «Overwegende dat volgende feiten en daadzaken door gedingvoerende partijen niet worden betwist: 1°), 2°), 3°), enz.

Dit maakt althans een deel van het vonnis veel duidelijker en overzichtelijker. Dergelijke methode verdient navolging en kan overigens met succes tot andere delen van de beslissing worden uitgebreid. Men moet enkel van de traditie durven (of willen) afwijken.

Alleen staat er in dit stukje het woord «daadzaken», een Nederlandse navolging van het Duitse «Tatsachen», dat eigenlijk ook «feiten» betekent, zodat hier tweemaal hetzelfde staat. Het tweede woord kon wegvallen.

* * *

Dat men het met de Nederlandse versie van sommige officiële teksten nog niet altijd ernstig meent, moge blijken uit een «pareltje» dat verschenen is in het Staatsblad van 28 juli 1965, blz. 9040.

Daar heet het dat de Belgische Staat zich voorneemt te verkopen:

«twee ongekadaastreerde percelen grond gelegen in de *afhankelijkheid* van de *statie* er in begrepen *een zonder bestemming pompgebouw*».

Daarmee wordt bedoeld: «twee ongekadaastreerde percelen grond behorende bij het station, met inbegrip van een buiten gebruik gesteld pompgebouw.»

Dergelijke onbevoegdheid (of onverschilligheid) bij de redactie van teksten die in het Staatsblad moeten verschijnen, steekt schril af tegen het streven van velen naar een verbetering van de rechts- en bestuurs taal.

J. LELIARD

BALIELEVEN

Raad der Orde te Brugge

Samenstelling

Stafhouder: Mr. Godfried Vandervennet, Brugge; leden: Mr. Robert Ancot, Oud-Stafhouder, Brugge; Mr. Carlos Maertens, Oud-Stafhouder, Brugge; Mr. Maurice Depuydt, Gistel; Mr. Albert Claes, Brugge; Mr. Albert De Ketelaere, Heist; Mr. Gérard Blanckaert, Oostende; Mr. Jan Dinneweth, Brugge; Mr. Lucien Meuleman, Assebroek; Mr. Jan Felix, Oostende; Mr. Henri Olivier, Brugge; Mr. Urbain Govaert, Sint-Andries; Mr. André Heymans, Oostende; Mr. Walter Vanbeulen, Brugge; Mr. Fernand Van Damme, Brugge.

Raad der Orde te Dendermonde

Samenstelling

Stafhouder: Mr. Marcel de Coninck van Noyen, Aalst; leden: Mr. Guillaume d'Haenens, Sint-Niklaas; Mr. Marcel Duerinck, Dendermonde; Mr. Annie Debeuckelaere, Aalst; Mr. Willem Melis, Sint-Niklaas; Mr. Robert De Mees, Lokeren; Mr. Jozef Convent, Hamme; Mr. Luc Meert, Sint-Niklaas; Mr. Gaston Crysselle, Aalst.

Verbond der Belgische Advokaten

Congres te Charleroi op zaterdag 18 september a.s.

Het Verbond der Belgische Advokaten zond aan zijn leden het hieronderstaand rondschrijven betreffende het jaarlijks congres dat dit jaar zal plaats hebben te Charleroi op zaterdag 18 september a.s.

* * *

De leden van het Verbond der Belgische Advokaten worden uitgenodigd op de algemene vergadering welke zal doorgaan op zaterdag 18 september 1965, te 15 uur in de «Bourse du Commerce en de l'Industrie», rue Léopold, te Charleroi.

D a g o r d e

- 1) Goedkeuring van het verslag van de algemene secretaris en van de algemene penningmeester.
- 2) Wijziging van de statuten. Verhoging van het aantal ondervoorzitters van vijf tot zeven. Verkiezing van twee ondervoorzitters.
- 3) Verkiezing van een algemene secretaris en een algemene penningmeester.
- 4) Verslag van de heer Voorzitter over de problemen welke zich voor het Verbond stellen.

- 5) Open forum betreffende het verslag van de heer Voorzitter.

De algemene Secretaris,
Arnould Bayart.

De Voorzitter
Ach. De Gryse

Programma

- Vanaf 9.30 u.: Bijeenkomst in de Hall van de « Bourse du Commerce et de l'Industrie », rue Léopold, Charleroi.
- Te 10.30 u.: Vertrek per auto (of per autocar voor degenen die over geen wagen beschikken) naar de zeer moderne « Nouvelle Centrale Electrique de Mouceau s/Sambre ».
- Te 13.00 u.: Lunch in de ontvangstzalen van « Fabrilmetal », rue de Marcinelle, Charleroi.
- Na de lunch: 1) vervoegen de congressisten de « Bourse du Commerce et de l'Industrie » te Charleroi waar te 15 u. de algemene vergadering van het Verbond zal plaats hebben;
- 2) vervoegen de Dames, per autocar, het Kasteel-Museum van Mariemont.
- Te 17.30 u.: In het Paleis voor Schone Kunsten te Charleroi wonen de congressisten de opening bij van de tentoonstelling van de Franse schilder Edouard Pignon.
- Te 18.30 u.: In het Stadhuis te Charleroi, receptie door het Stadsbestuur.
- Te 19.30 u.: In de grote zaal van de « Bourse du Commerce et de l'Industrie »: banket (stadskledij).

Er zal een speciale parking worden gereserveerd te Charleroi.

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Het bestuur van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen zond aan zijn leden het hieronderstaand rondschrijven.

* * *

Waarde Confrater,

Op zaterdag, 11 september e.k., steekt het nieuwe Conferentiejaar van wal.

Aan alle leden van de Vlaamse Conferentie wordt de gelegenheid geboden deze feestelijke stapelloop van zeer nabij te beleven.

De Stad Antwerpen biedt namelijk de Vlaamse Conferentie, benevens een uitgebreide Flandria-tocht langs de haven, met koud buffet aan boord, ook een bezoek aan de zeelsluiswerken.

Het volledig programma ziet er als volgt uit:

- 12.00 uur: inschepping aan ponton Steen,
14.30 uur: ontschepping aan ponton Steen, en overstappen in autocar voor bezoek aan de zeelsluis,
17.00 uur: einde van het bezoek, op de Grote Markt.

Er zijn geen deelnemingskosten, maar wij maken van de gelegenheid gebruik er U op te wijzen dat U reeds het lidgeld voor het gerechtelijk jaar 1965-'66, ten bedragen van 300 fr. (100 fr. voor de stagiaires), kunt storten op postrekening nr. 463039 van Juffrouw Decuypere, Gerechtsgebouw, Antwerpen.

Daar uiteraard het aantal deelnemers tijdig moet meegedeeld worden, verzoeken wij U bijgaande kaart vóór 6 september terug te willen zenden.

Met confraternele groeten,

De Ondervoorzitters, De Voorzitter, De Secretarissen,
L. Schoups, A. Kinsbergen, M. Claesen,
F. Lambrechts, A. Verstreken,
J. Van Goethem.

MEDEDELINGEN

Pierre de Harven-Prijs

Overeenkomstig de statuten van de « Fondation Prix de Harven », zal een jaarlijkse prijs (de prijs « Pierre de Harven ») toegekend worden aan de schrijver van het beste werk, dat in de loop van het jaar werd voortgebracht in het raam van het Studiecetrum René Marq.

Het werk mag van juridische of sociale aard zijn, al dan niet gedrukt. Het mag reeds door een andere Jury bekroond zijn geweest.

De mededingers worden verzocht, 5 exemplaren van hun werk ter hand te stellen aan de Voorzitter van het Studiecetrum René Marq, vóór 1 oktober van het jaar, waarin de prijs zal worden toegekend.

TIJDSCHRIFTEN

Bulletin van de E.E.G.: jg. 1965 - nr. 6:

Debat en resolutie in het Parlement over de voorstellen van de Commissie betreffende de financiering van het landbouwbeleid en de eigen inkomsten.

nr. 7:

Inleiding tot het achtste algemeen verslag over de werkzaamheden van de Gemeenschap.

Tijdschrift voor Privaatrecht: jg. 1965 - nr. 2:

Veegens D. J., Nieuw cassatierecht in Nederland. — Ronse J., Conversie van nietige rechtshandelingen. — Van Hecke G., Industriële eigendom, auteursrecht, oneerlijke mededinging.

Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis: jg. 1965 - nr. 11:

Neymeyer Karl, Das kanonische Recht und die Lehren der Kanonisten in ihrem Einfluss auf die Entwicklung des internationalen Privatrechts.

Omnilegie: jg. 1965 - nr. 5:

Wetgeving.

Tijdschrift voor Notarissen: jg. 1965 - nr. 6:

Werdefroy F., De gelijkschakeling in het raam van de E.E.G. van de belastingen op het samenbrengen van kapitalen.

nrs. 7-8:

Van Houtte J., De belasting van de winsten uit occasionele speculaties in onroerende goederen.

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiekrecht: jg. 1965 - nr. 3:

De Leye O., Is vernietiging van onwettige of met het algemeen belang strijdige besluiten van gemeenteverheden voor koning en gouverneur bevoegdheid of plicht? — Roy, Johan van de, De burgerlijke stand der Belgen in het buitenland. — Stulens J., Het principaalat in het statuut van het rijksperoneel. — Duerinck Fr., Het probleem der migrerende werknemers inzake ziekte- en invaliditeitsverzekering in het Europa der Zes.

Tijdschrift voor Gemeenterecht: jg. 1965 - nr. 6:

Toelagen (Gemeentelijke). — Toelagen (Staats). — Kinderkribben-kinderbewaarplaatsen-bouwen-herstellingen. — Veldwachter. — Verkeer. — Onderstandswoonst.

De Gemeente: jg. 1965 - nr. 6:

Daenens M., De medeondertekening door de gemeente-

secretaris. — Hautphene P., Het medische schooltoezicht. — Aerts L., Studiedag van de Belgische Vereniging der Ziekenhuizen. — Van den Broeck G., Kessel-Lo. — Van Nierop M., Aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid (I).

De Gemeentegids: jg. 1965 - nr. 104:

Vermeylen P., Inleiding. — Stichelbaudt L., Toepassing op de burgerlijke stand van de nieuwe wetgeving op de echtscheiding. — Dehing R., De evolutie van de algemene gewone inkomsten van de gemeenten. — Marin-Vermeylen G., Hervorming van de openbare onderstand.

Tijdschrift van de Vrederechters: jg. 1965 - nr. 6-7: Vrederechtersbond, Congres van Antwerpen.

Politica: jg. 1965 - nr. 3:

De Raeymaeker O., De diplomatieke loopbaan. — Lust A., Rosa Luxemburg, 1870-1919. Bio-bibliografische nota. — Gooris J., Grover Cleveland en het imperialisme van de Verenigde Staten van Amerika (II).

Tijdschrift voor Sociaal Recht: jg. 1965 - nr. 4:

Brasseur E., La réforme judiciaire et les tribunaux du travail.

nr. 5:

De Keyser Ph., Le rapprochement des statuts juridiques de l'ouvrier et de l'employé.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift: jg. 1965 - nr. 9:

Desmet A., De Vennootschappen.

nr. 10-11:

Tijdelijk betrokken eigen woonhuis. — Honoraria van advocaten-beheerders. — Successierechten op pensioenen. — Teruggaaf van zegeltaks bij uitvoer. — Belastingstelsel in Canada.

Advokatenblad: jg. 1965 - nr. 6:

Hollander J., De nieuwe belastingwetten. — Marius Gerlings H. J., Democratie in de balie.

Rechtsgeleerd magazijn Themis: jg. 1965 - nr. 3-4:

Hommes H. J., Enige beschouwingen over juridische causaliteit, toerekening, recht- en onrechtmatigheid, schuld en risico, Deel II en III. — Van Apeldoorn L. J., Justitia en Misericordia.

Nederlands Juristenblad: jg. 1965 - nr. 26:

Enschedé C. J., Past Nederland de voorlopige hechtenis meer toe dan de landen om ons heen? — Mulder G. E., In Memoriam Mr. D. A. Van Praag.

nr. 27:

Polak J. M., De vergadering van de Nederlandse Juristen-Vereniging te Alkmaar. — Sandick J. C., Echtscheiding: Wat nu?

nr. 28:

Langemeijer G. E., Balans van de Duitse Rechtsfilosofie. — Van Sandick J. C., Echtscheiding: Wat nu? (II, slot).

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: jg. 1965 - nr. 4865:

Lubbers A. G., Het rapport van de commissie-Verdam over herziening van het ondernemingsrecht (I). — Salomons R. A., Fiduciaire cessie van levensverzekeringen.

nr. 4866:

Lubbers A. G., Het rapport van de commissie-Verdam over herziening van het ondernemingsrecht (II, slot). — Van Kalmthout W. G. Th. M., Fiduciaire cessie van

Archiv des öffentlichen Rechts: jg. 1965 - nr. 1:

de rechten uit een polis van levensverzekering.

nr. 4867:

Polak J. M., Het rapport van de Staatscommissie inzake het kadaster. — Wintermans A. M. J. G., Een vernieuwingslente en een kritisch geluid. — Van Duyn Y. D. C., Aantekeningen op de Successiewet 1965.

nr. 4868:

De Winter L. I., Het Haagse Adoptieverdrag (I).

Ars Aequi: jg. 1965 - nr. 9:

Mulders F. W., Overzicht van de geschiedenis van de goodwill in het Nederlands burgerlijk recht.

Sociaal Economische Wetgeving: jg. 1965 - nr. 4:

Van Gerven W., Vergelijkende aantekeningen bij het Benelux- en E.E.G.-vestigingsrecht met bijzondere nadruk op de voorschriften in verband met de openbare orde, de openbare veiligheid en de volksgezondheid.

nr. 5:

Van Emde Boas M. J. en Suetens L. P., Gemeenschapsrecht en recht. — Ham A. D., Wijziging in de Franse Kartelwetgeving.

Bestuurswetenschappen: jg. 1965 - nr. 4:

Witte Ir. H. B. J., Gemeentelijke aspecten van de ruimtelijke ordening. Verslag van het Congres 1965 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten te Assen.

Tijdschrift voor Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen: jg. 1965 - nr. 2:

Van der Does de Willebois J. L. J. M., Herkomst en tendens van de vraag naar medezeggenschap der werknemers in de onderneming. — Hardewijk E. D., De coöperatieve vereniging en de coöperatieve flatexploitatievereniging. — Völlmar H. F. A., Belastingconsulentendag 1965.

nr. 3-4:

Sasse H. M., De maatschap op aandelen. — Moret B., De ondertekening van de accountantsverklaring bij een accountantsmaatschap. — Heida G., Bestuur en directie van de coöperatieve vereniging.

Arbitrale Rechtspraak: jg. 1965 - nr. 533:

Zonderland P., De omschrijving van de billijkheid.

De Gerechtsdeurwaarder: jg. 1965 - nr. 6:

Verhaegen G. G. M., L. C. Breedveld †. — Brauns H. N., Produktieverhoging ook voor ons? — Verhagen G. G. M., Mr. Paul Mertens onderscheiden.

nr. 7-8:

Teekens M., Het 5e Intern. Deurwaarderscongres in Nice (II). — Aanvulling herdenking wijlen collega L. C. Breedveld. — Keler J., Ook Homerus slaapt wel eens. — Meyjes P., Verhagen G. G. M., « Fiscaal procesrecht ».

Journal des Tribunaux: jg. 1965 - nr. 4496:

Renauld J. G., Les droits de l'homme au regard de la théorie générale du droit. — Eeckhout J., Remarques sur la réhabilitation des mineurs.

nr. 4497:

Hansenne J., La croissance des villes et son influence sur le régime juridique de la propriété immobilière.

Revue Belge de Droit International: jg. 1965 - nr. 2:

Shawcross L., United Kingdom Practice on the European Convention on Human Rights. — Van Bogaert E., Het Belgisch verdragsrecht betreffende de uit-

batingsgrens der mijnen. — Suy E., Contribution de la jurisprudence internationale récente au développement du droit des gens. — Waelbroeck M., Le juge belge devant le droit international et le droit communautaire. — Nisot J., La revision de la Charte des Nations Unies. — Rolin H., Les pays de l'Est et le règlement pacifique des différends internationaux. — Logie J., Les contrats pétroliers iraniens.

Cahiers de Droit Européen : jg. 1965 - nr. 1 :

Goffin L., Editorial. — Godet M., Introduction.

Annales de droit : jg. 1965 - nr. 2 :

Dabin J., Faute envers soi-même et responsabilité à l'égard des proches. — Ferin J., La détermination du sexe et l'aptitude au mariage à la lumière des acquisitions récentes en biologie de la reproduction humaine. — Derine R., Les troubles de voisinage.

Revue Critique de Jurisprudence Belge : jg. 1965 - nr. 2 :

Renauld J. et Coppens P., Sociétés. — Renauld J. et Coppens P., Vente. — Goossens Ch., Assistance Publique (Commission d'). — Hanotiau M., Pêche Fluviale. — Gevers M. en De Gavre J., Examen de Jurisprudence.

Res Publica : jg. 1965 - nr. 2 :

Spitaels G., Les travailleurs indépendants à la recherche d'une conscience collective. — Bolle de Bal M., Du côté des salariés : à la recherche de l'idéologie perdue. — Doms Ph., L'emploi des langues dans les Chambres législatives en Belgique. — De Nolf R., XIXe eeuwse voorlopers van de federalistische gedachte in België.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie : jg. 1965 - nr. 9 :

Desmarez, Contribution à l'étude de la méthodologie médico-légale, médico-sociologique et criminologique. nr. 10 :

Bixby F. L., Colloque international sur la probation au Royaume-Uni et aux Etats-Unis.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités : jg. 1965 - nr. 6 :

S. R., Opposabilité au locataire d'une expertise entre le propriétaire et son assureur.

Revue Pratique du Notariat Belge : jg. 1965 - nr. 2508

Rolin H., La Réforme du Notariat.

nr. 2509 :

Watelet P., Le code Judiciaire.

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat : jg. 1965 - nr. 20861-20866 :

Le régime des petites propriétés rurales en matière de droits d'enregistrement.

nr. 20867-20875 :

Rechtspraak.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif : jg. 1965 - nr. 7 :

Boland G., Loi Communale.

Répertoire Fiscal : jg. 1965 - nr. 3-4 :

Barral M. P., Les impôts directs en France.

Mouvement Communal : jg. 1965 - nr. 6 :

Esteingeldoir J., Le pacte scolaire et l'enseignement

communal. — Hourticq J., Le statut administratif des hôpitaux en France. — Destrée J., Evere pense à ses ménages de pensionnés et de personnes âgées. — Hoeffler J., Note historique sur l'urbanisme en Belgique.

Recueil Dalloz (Paris) : jg. 1965 - nr. 24 :

Le Bris R. F., L'effet du divorce sur le nom des époux.

nr. 25 :

Lecourt R., Comment progresse le rapprochement des législations européennes ?

nr. 26 :

Trochu M., L'impuissance.

nr. 27 :

Foyer J., Les conférences d'armateurs.

Revue du Droit Public et de Science Politique en France et à l'étranger : jg. 1965 - nr. 3 :

Petot J., Quelques remarques sur les notions fondamentales du Droit administratif Français.

Revue Française de Science Politique : pg. 1965 - nr. 3 :

Girardet R., Autour de l'idéologie nationaliste : perspectives de recherches. — Calvez J.-Y., Racines sociales et économiques des nationalismes du Tiers Monde. — Carrère d'Encausse H., Communisme et nationalisme. — Hassner P., Nationalisme et relations internationales. nr. 4 :

Gaudemet P. M., Science financière et science politique. — Cadart J. et Mabileau A., Les élections britanniques de 1964. — Meynaud J., A propos de spéculations sur l'avenir.

La Revue Administrative (Paris) : jg. 1965 - nr. 105 :

Long M., Réflexions sur la fonction publique en 1985. — Bergeron H., La conception de l'Etat chez Maritain. — Thuillier G., Stendhal, Cuvier et l'Ecole Nationale d'Administration.

Public Law : jg. 1965 - nr. 81-214 :

Mitchell J. D. B., The Causes and Effects of the Absence of a System of Public Law in the United Kingdom. — Jowell J., The Administrative Enforcement of Law against Discrimination.

Northwestern University Law Review (Chicago) : jg. 1965 - nr. 2 :

Klein W. A. and Wiegner E. A., Income Averaging for Tax Purposes-Sources of a Statutory Solution. — Kaplan J., The Prosecutorial Discretion. A Comment.

Archiv des öffentlichen Rechts : jf. 1965 - nr. 1 :

Menzel E., Der deutsche Festlandssockel in der Nordsee und seine rechtliche Ordnung. — Schroër F., Kollision zwischen internationalem und nationalem Beamtenrecht, insbesondere beim Streik in internationalen Organisationen.

Politische Vierteljahresschrift : jg. 1965 - nr. 2 :

Graf von Krockow C., Staatsideologie oder demokratisches Bewusstsein. — Lenk K., Marx, Bernstein und die Wissenssoziologie. — Van Beyme K., Repräsentatives und parlamentarisches Regierungssystem. — De Mendelssohn P., Churchill als Parlamentarier.

Neue Politische Literatur : jg. 1965 - nr. 2 :

Jäckel H., Polen zwischen Ost und West. — Krippendorf E., « Militarismus » in den U.S.A. — Brintzinger O. L., Verfassungsgerichtsbarkeit. — Brügel J. W., Die Appeasement-Politik. — Bodensieck H., Aktuelle Zeitgeschichte.